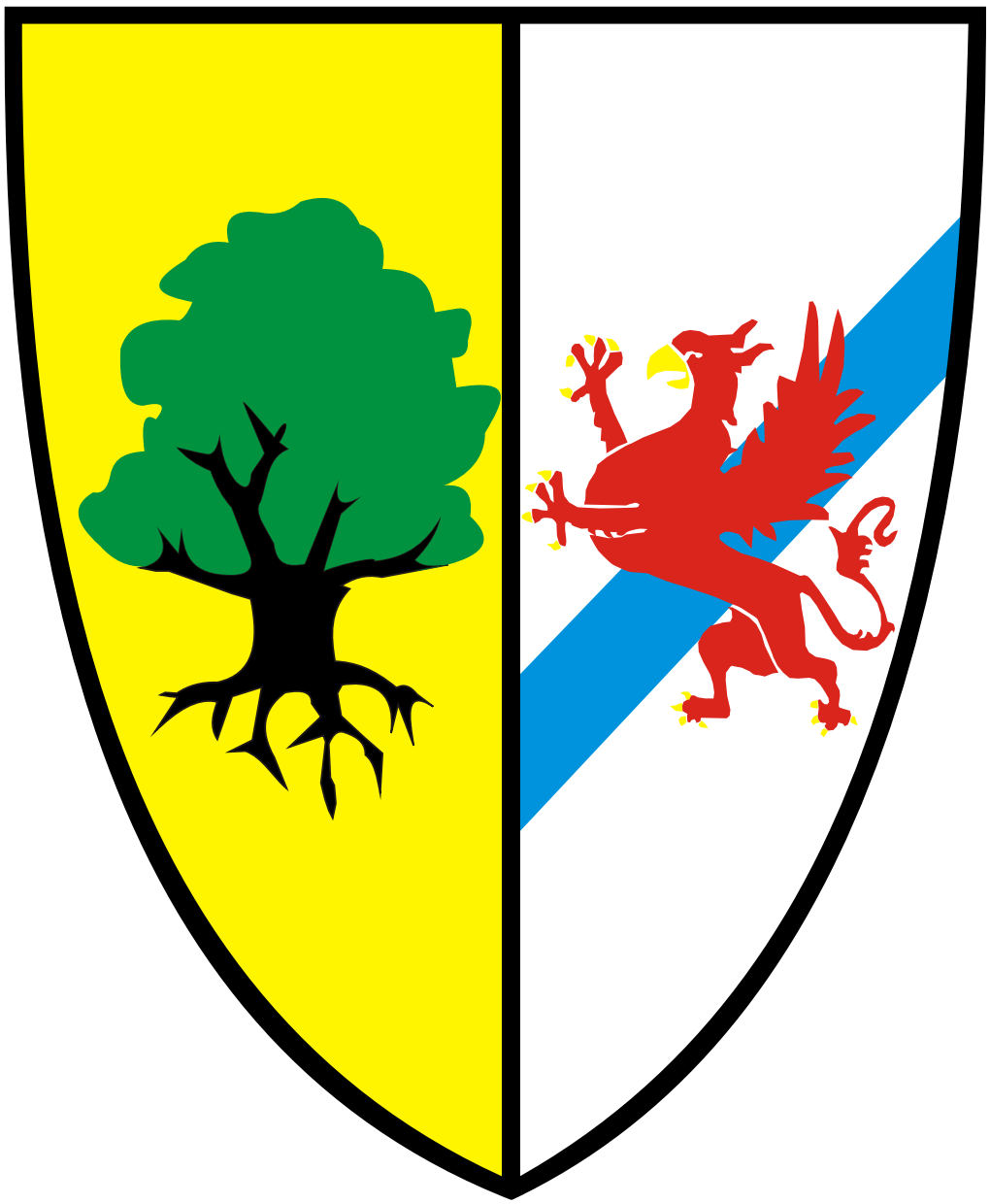
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY STARA DĄBROWA NA LATA 2027-2030 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2034

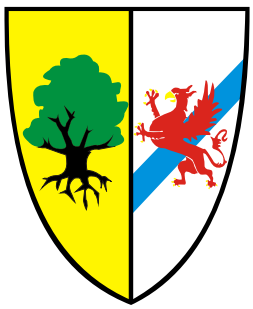

Zamawiający:

Gmina Stara Dąbrowa

Stara Dąbrowa 20

73-112 Stara Dąbrowa

Wykonawca:

„EKO-LOG" Sp. z o.o.

ul. Grzybowska 87

00-844 Warszawa

Kierownik zespołu:

mgr Jakub Smakulski

Autorzy opracowania:

mgr Wiktor Górniak

Spis treści

1 Wykaz skrótów 5
2 Streszczenie 7
3 Wstęp 9
3.1 Cel i zakres opracowania 9
3.2 Struktura Programu i metodyka prac 9
3.3 Podstawa prawna 10
3.4 Spójność z dokumentami nadrzędnymi 12
4 Ocena stanu środowiska 39
4.1 Charakterystyka gminy 39
4.1.1 Położenie geograficzne i uwarunkowania przyrodnicze 39
4.1.2 Uwarunkowania społeczno-gospodarcze 41
4.2 Ochrona klimatu i jakości powietrza 44
4.2.1 Klimat 44
4.2.2 Jakość powietrza 47
4.2.3 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze interwencji klimat i jakość powietrza 54
4.2.4 Ocena stanu – analiza SWOT 55
4.3 Zagrożenia hałasem 56
4.3.1 Stan wyjściowy 56
4.3.2 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze interwencji zagrożenia hałasem 57
4.3.3 Ocena stanu – analiza SWOT 59
4.4 Pola elektromagnetyczne 59
4.4.1 Stan wyjściowy 59
4.4.2 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze pól elektromagnetycznych 61
4.4.3 Ocena stanu – Analiza SWOT 62
4.5 Gospodarowanie wodami 63
4.5.1 Wody powierzchniowe 63
4.5.2 Wody podziemne 72
4.5.3 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze gospodarowania wodami 75
4.5.4 Ocena stanu – analiza SWOT 76
4.6 Gospodarka wodno-ściekowa 76
4.6.1 Stan wyjściowy 76
4.6.2 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze gospodarka wodno-ściekowa 79

4.6.3 Ocena stanu – analiza SWOT 80
4.7 Zasoby geologiczne 80
4.7.1 Stan wyjściowy 80
4.7.2 Efekty realizacji zadań w obszarze zasoby geologiczne 82
4.7.3 Ocena stanu – analiza SWOT 83
4.8 Gleby 83
4.8.1 Stan wyjściowy 83
4.8.2 Efekty realizacji zadań w obszarze interwencji gleby 85
4.8.3 Ocena stanu – analiza SWOT 85
4.9 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów 85
4.9.1 Stan wyjściowy 85
4.9.2 Efekty realizacji zadań w obszarze gospodarki odpadami 94
4.9.3 Ocena stanu – analiza SWOT 95
4.10 Zasoby przyrodnicze 96
4.10.1 Stan wyjściowy 96
4.10.2 Efekty realizacji zadań w obszarze zasobów przyrodniczych 104
4.10.3 Ocena stanu – analiza SWOT 105
4.11 Zagrożenia poważnymi awariami 105
4.11.1 Stan wyjściowy 105
4.11.2 Efekty realizacji zadań w obszarze zagrożenia poważnymi awariami 107
4.11.3 Ocena stanu – analiza SWOT 107
5 Zagadnienia horyzontalne 108
5.1 Adaptacja do zmian klimatu oraz nadzwyczajne zagrożenia środowiska 108
5.2 Edukacja ekologiczna 110
5.3 Monitoring środowiska 110
6 Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie 112
7 System realizacji programu ochrony środowiska 131
8 Spis tabel 150
9 Spis rycin 151
10 Spis załączników 151

1 Wykaz skrótów

Nazwa skrótu	Wyjaśnienie
AKPEiK	aktualizacja Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu
aPGW	aktualizacja Planu Gospodarowania Wodami
BAT	Best Available Techniques (najlepsze dostępne techniki)
CRFOP	Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
Dz. U.	Dziennik Ustaw
DW	Droga wojewódzka
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
ESCO/EPC	Energy Service Company / Energy Performance Contracting
FEnIKS	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko
FEPZ	Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GOZ	gospodarka obiegu zamkniętego
GPR	Generalny Pomiar Ruchu
GUGiK	Główny Urząd Geodezji i Kartografii
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IF	Instrumenty Finansowe
IIT	Inne Instrumenty Terytorialne
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
JCWP	jednolita część wód powierzchniowych
JCWPd	jednolita część wód podziemnych
KOWR	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
KP PSP	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KSRG	Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
MEW	Mała Elektrownia Wodna
MPZP	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MRP	mapy ryzyka powodziowego
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MZP	mapy zagrożenia powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NPRGN	Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej
NW	Nadzór Wodny
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OWO	ogólny węgiel organiczny

Nazwa skrótu	Wyjaśnienie
OZE	odnawialne źródła energii
PCK	Polski Czerwona Księga
PEM	pola elektromagnetyczne
PEP	Polityka Energetyczna Polski
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PSPA	Potencjalni Sprawcy Poważnych Awarii
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PS WPR	Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PUWiS	Przedsiębiorstwo Usług Wodnych i Sanitarnych
PZDR	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RFRD	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
RLM	równoważna liczba mieszkańców
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGO	Regionalny Zakład Gospodarowania Odpadami
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SIEG	Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki
SPA	Strategiczny Plan Adaptacji
SRKL	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego
SRKS	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego
SUW	stacja uzdatniania wody
SZRWRiR	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa
UE	Unia Europejska
URE	Urząd Regulacji Energetyki
UM	Urząd Marszałkowski
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WHO	Światowa Organizacja Zdrowia (ang. World Health Organization)
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
ZDR	zakłady dużego ryzyka
ZIT	Zintegrowanego Inwestycje Terytorialne
ZPO	zapobieganie powstawaniu odpadów
ZZ	Zarząd Zlewni
ZZR	zakłady zwiększonego ryzyka

2 Streszczenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 roku". Obowiązek sporządzania dokumentu wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2025 poz. 647 ze zm). Zgodnie z art. 17 ust. 1 ww. ustawy *organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska (...).*

Głównym celem „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2027-2030 z perspektywą do roku 2034 r." jest *zrównoważony rozwój gminy Stara Dąbrowa ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska i racjonalnego korzystania z cennych zasobów przyrodniczych*.

W oparciu o diagnozę stanu środowiska gminy Stara Dąbrowa, zdefiniowane problemy i zagrożenia, a także mając na uwadze oczekiwane pozytywne zmiany w ochronie środowiska, wyznaczono cele szczegółowe w każdym z obszarów interwencji, do których przypisano konkretne działania:

- **Obszar interwencji *ochrona klimatu i jakości powietrza*** – cel szczegółowy: poprawa jakości powietrza i łagodzenie skutków zmian klimatu.
- **Obszar interwencji *zagrożenia hałasem* –** cel szczegółowy: dobry stan klimatu akustycznego i brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.
- **Obszar interwencji *pola elektromagnetyczne*** – cel szczegółowy: utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożenia dla środowiska i mieszkańców ze strony pól elektromagnetycznych.
- **Obszar interwencji *gospodarowanie wodami*** – cele szczegółowe:
    - Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód,
    - Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego,
    - Zwiększenie retencji wodnej i racjonalizacja zużycia wody.
- **Obszar interwencji *gospodarka wodno-ściekowa* –** cel szczegółowy: zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i do ziemi.
- **Obszar interwencji *zasoby geologiczne* –** cel szczegółowy: ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin.
- **Obszar interwencji *gleby*** – cel szczegółowy: dobra jakość gleb i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
- **Obszar interwencji *gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów* –** cele szczegółowe:
    - Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko,
    - Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, odzysku oraz przygotowania do ponownego użycia odpadów.

- **Obszar interwencji *zasoby przyrodnicze*** – cele szczegółowe:
    - Zachowanie bioróżnorodności,
    - Zachowanie dobrego stanu terenów leśnych.
- **Obszar interwencji *zagrożenia poważnymi awariami*** – cele szczegółowe:
    - Utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii oraz katastrof naturalnych,
    - Zwiększenie odporności gminy na przypadki wystąpienia awarii i innych nadzwyczajnych zagrożeń (w tym katastrof naturalnych).

Poza głównymi obszarami interwencji w programie ochrony środowiska uwzględniono również zagadnienia horyzontalne

- **Obszar interwencji *działania edukacyjne*** – cel szczegółowy: świadome ekologicznie społeczeństwo.
- **Obszar interwencji *monitoring środowiska*** – cel szczegółowy: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Realizacja wyznaczonych celów związana jest z koniecznością podjęcia konkretnych działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. W Programie wyznaczono szereg działań własnych oraz zadań monitorowanych, wraz z harmonogramem rzeczowo-finansowym ich realizacji. Postępy w realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa weryfikowane będą za pomocą wskazanych w opracowaniu wskaźników. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, Wójt Gminy Stara Dąbrowa sporządzać będzie co dwa lata raporty z realizacji POŚ.

3 Wstęp

3.1 Cel i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 roku". Obowiązek sporządzania dokumentu wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2025 poz. 647 ze zm). Zgodnie z art. 17 ust. 1 ww. ustawy *organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska (...).*

Głównym celem sporządzenia, uchwalenia i wdrażania programu ochrony środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska. POŚ powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem, łączącą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska oraz przyrody.

Program ochrony środowiska, zgodnie z art. 13 i art. 14 ustawy Prawo ochrony środowiska, określa przede wszystkim zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Program spełnia wymagania zawarte w opracowanych przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska". Oznacza to, że w przygotowanym programie:

- została dokonana ocena stanu środowiska z uwzględnieniem obszarów przyszłej interwencji,
- w ramach opisu stanu środowiska uwzględnione zostały zagadnienia horyzontalne: adaptacja do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska,
- przedstawione zostały cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska,
- określony został harmonogram rzeczowo-finansowy dla zadań własnych samorządu oraz zadań monitorowanych.

Niniejszy dokument stanowi aktualizację „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku", przyjętego Uchwałą Nr XLVIII/459/2023 Rady Gminy Stara Dąbrowa z dnia 28 kwietnia 2023 r.

3.2 Struktura Programu i metodyka prac

Niniejsze opracowanie składa się z 10 rozdziałów, w których dokonano oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy Stara Dąbrowa, określono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, wskazano cele i zadania zakresu ochrony środowiska, mające na celu poprawę lub utrzymanie dobrego stanu elementów przyrody. Określono również możliwości finansowania zadań oraz system realizacji programu.

Tok pracy nad dokumentem składał się z kilku etapów. W pierwszej kolejności przeprowadzono prace przygotowawcze polegające na zgromadzeniu materiałów źródłowych oraz danych opisujących aktualny stan środowiska na terenie gminy. Dane pozyskane zostały od następujących jednostek: Urząd Gminy Stara Dąbrowa, GIOŚ, KP PSP w Stargardzie, Nadleśnictwo Dobrzany, Nadleśnictwo Kliniska, RDOŚ w Szczecinie, RZGW w Szczecinie, Starostwo Powiatowe w Stargardzie, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, WIOŚ w Szczecinie, Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich, Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Usług Wodnych i Sanitarnych Sp. z o.o. Ponadto korzystano z danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), PIG-PIB czy GUGiK oraz danych literaturowych.

Następnie na podstawie zebranych informacji sporządzono charakterystykę oraz diagnozę stanu środowiska przyrodniczego, z uwzględnieniem obszarów interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze oraz zagrożenia poważnymi awariami. Uwzględniono zagadnienia horyzontalne, takie jak adaptacja do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska. Opisano efekty realizacji wcześniej obowiązującego programu ochrony środowiska, dokonano analizy SWOT, na podstawie której określono najpoważniejsze zagrożenia dla gminy z zakresu analizowanych obszarów interwencji.

W kolejnym etapie, we współpracy z Urzędem Gminy Stara Dąbrowa, wyznaczono cele ochrony środowiska i kierunki działań w poszczególnych obszarach interwencji, a także konkretne zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne, mające wpływać pozytywnie na stan środowiska w gminie. Określono potencjalne źródła finansowania oraz system wdrażania i monitorowania POŚ.

W procesie planowania został uwzględniony również udział społeczeństwa, polegający na przeprowadzeniu konsultacji społecznych, umożliwiających zgłaszanie uwag, opinii i wniosków przez mieszkańców gminy.

3.3 Podstawa prawna

Jak wskazano wcześniej, podstawa do sporządzania programów ochrony środowiska wynika z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2025 poz. 647 ze zm.). Do innych źródeł prawa, które wzięto pod uwagę opracowując niniejszy dokument, należą:

- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2026 poz. 670),
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2025 poz. 960 ze zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2026 poz. 13 ze zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. 2026 poz. 43 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r . – Prawo budowlane (t.j. Dz. U. 2026 poz. 524 ze zm.),

- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. 2026 poz. 663),
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. 2024 poz. 82 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. 2023 poz. 1587 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. 2024 poz. 757 ze zm.),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2026 poz. 662),
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. 2025 poz. 733),
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (t.j. Dz. U. 2023 poz. 1580 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. 2026 poz. 69),
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (t.j. Dz. U. 2024 poz. 105 ze zm.)
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2026 poz. 538 ze zm.)
- ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. 2024 poz. 425 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (t.j. Dz. U. 2024 poz. 870),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz. U. 2021 poz. 845),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2019 poz. 2448),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. 2014 poz. 112),
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz. U. 2021 poz. 1530),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. 2017 poz. 2412),
- rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2020 poz. 10),

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. 2022 poz. 2380)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014 poz. 1408).

3.4 Spójność z dokumentami nadrzędnymi

Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska* Program powinien uwzględniać cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2025 poz. 198 ze zm.). W celu zapewniania adekwatności i komplementarności celów Programu z dokumentami strategicznymi i programowymi szczebla krajowego i wojewódzkiego, przy określaniu celów ochrony środowiska dla gminy Stara Dąbrowa rozpatrywano cele zamieszczone w następujących dokumentach:

- Nadrzędne dokumenty strategiczne:
  - Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej
  - Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
  - Polityka energetyczna Polski do 2040 r.
  - Strategia produktywności 2030
  - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku
  - Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030
  - Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej
  - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
  - Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (Projekt)
  - Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030
- Krajowe dokumenty sektorowe:
  - Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN)
  - Krajowy Plan w Dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.
  - Krajowy plan mający na celu zwiększenie liczby budynków o niskim zużyciu energii
  - Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)
  - Krajowy Program Ochrony Powietrza
- Wojewódzkie i powiatowe dokumenty strategiczne i programowe:
  - Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej

- Uchwała antysmogowa
- Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego 2030
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032
- Strategia Rozwoju Powiatu Stargardzkiego na lata 2021-2027

– Dokumenty gminne:
  - Strategia rozwoju Gminy Stara Dąbrowa na lata 2023-2030
  - Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest z terenu Gminy Stara Dąbrowa na lata 2019-2032
  - Plan Ogólny Gminy Stara Dąbrowa

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Rolą *Polityki* jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Wzmacnia działania rządu polegające na budowie innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Celem głównym dokumentu jest rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Należą do nich:

– Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:
  - Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
  - Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
  - Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
  - Kierunek interwencji Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
– Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:
  - Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
  - Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,

- Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Kierunek interwencji Zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT,

– Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych:
  - Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
  - Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
– Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa:
  - Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
– Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska:
  - Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Szczególną uwagę poświęcić należy działaniom mającym na celu poprawę jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji, która jest główną przyczyną powstawania smogu.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2030. Przestawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Nowy model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Jego fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu.

Głównym celem Strategii jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym". Oczekiwanym efektem realizacji Strategii będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Najważniejszym zakładanym rezultatem jest zwiększenie przeciętnego dochodu gospodarstw domowych do 76-80% średniej UE do roku 2020 (cel został osiągnięty), a do roku 2030 r. zbliżenie do poziomu średniej UE, przy jednoczesnym dążeniu do zmniejszania dysproporcji w dochodach między

poszczególnymi regionami. W strategii wyznaczono także następujące cele szczegółowe, powiązane z ochroną środowiska:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
    - Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny,
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony:
    - Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej oraz promocji zmian strukturalnych,
    - Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta,
    - Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich.
- Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport:
    - Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,
    - Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia:
    - Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju,
    - Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej,
    - Kierunek interwencji – Rozwój techniki.
- Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko:
    - Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
    - Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
    - Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego,
    - Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją,
    - Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi,
    - Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami,
    - Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Polityka energetyczna Polski do 2040 r.

Dokument wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Stanowi wkład w realizację tzw. *Porozumienia Paryskiego*, zawartego w grudniu 2015 r. podczas 21. konferencji stron *Ramowej konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu* (COP21) z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji

w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w Polityce inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych.

PEP2040 wskazuje trzy filary, na których oparto osiem celów szczegółowych wraz z działaniami niezbędnymi do ich realizacji oraz projekty strategiczne:

- Filary:
    - I filar: Sprawiedliwa transformacja
    - II filar: Zeroemisyjny system energetyczny
    - III filar: Dobra jakość powietrza
- Cele szczegółowe:
    - Cel szczegółowy 1 – optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych.
    - Cel szczegółowy 2 – Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej.
    - Cel szczegółowy 3 - Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych.
    - Cel szczegółowy 4 – Rozwój rynków energii.
    - Cel szczegółowy 5 - Wdrożenie energetyki jądrowej.
    - Cel szczegółowy 6 – Rozwój odnawialnych źródeł energii.
    - Cel szczegółowy 7 – Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji.
    - Cel szczegółowy 8 – Poprawa efektywności energetycznej.

Wskazany wcześniej filar polityki energetycznej *Sprawiedliwa transformacja,* oznacza zapewnienie nowych możliwości rozwoju regionom i społecznościom najbardziej dotkniętym negatywnymi skutkami przekształceń w związku z niskoemisyjną transformacją energetyczną, jednocześnie zapewniając nowe miejsca pracy i budując nowe gałęzie przemysłu współuczestniczące w przekształceniach sektora energii. Poza ujęciem regionalnym, w transformacji uczestniczyć będą indywidualni odbiorcy energii, którzy z jednej strony zostaną osłonięci przed wzrostem cen nośników energii, a z drugiej będą zachęcani do aktywnego udziału w rynku energii. Transformacja wykorzystywać będzie krajowe przewagi konkurencyjne, stworzy nowe możliwości rozwojowe i zainicjuje szerokie zmiany modernizacyjne, dając możliwość utworzenia nowych miejsc pracy w branżach o wysokim potencjale, w szczególności związanych z odnawialnymi źródłami energii, energetyką jądrową, infrastrukturą sieciową, elektromobilnością, cyfryzacją, termomodernizacją budynków.

Filar II – *Zeroemisyjny system energetyczny* – stanowi długoterminowy kierunek, w którym zmierza transformacja energetyczna. Zmniejszenie emisyjności sektora energetycznego możliwe będzie poprzez wdrożenie energetyki jądrowej i energetyki wiatrowej na morzu, zwiększenie roli energetyki rozproszonej i obywatelskiej przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego poprzez przejściowe stosowanie technologii energetycznych opartych m.in. na paliwach gazowych.

Ostatni z filarów – *Dobra jakość powietrza* – zakłada inwestycje w transformację sektora ciepłowniczego (systemowego i indywidualnego), elektryfikację transportu oraz promowania domów pasywnych i zeroemisyjnych, wykorzystujących lokalne źródła energii, w widoczny sposób poprawi jakość powietrza, która ma wpływ na zdrowie społeczeństwa.

Realizacja celu PEP2040 mierzona będzie z wykorzystaniem poniższych wskaźników:

- nie więcej niż 56% węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej w 2030 r.,
- co najmniej 23% OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r.,
- wdrożenie energetyki jądrowej w 2033 r.,
- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 30% do 2030 r. (w stosunku do 1990 r.),
- zmniejszenie zużycia energii pierwotnej o 23% do 2030 r. (w stosunku do prognoz PRIMES z 2007 r.).

Aktualna sytuacja międzynarodowa wpływa na wiele aspektów związanych z polityką energetyczną i powoduje konieczność zmiany podejścia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego w kierunku większej dywersyfikacji i niezależności. Z tego względu niezbędna jest modyfikacja zapisów Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. w taki sposób, który pozwoli zneutralizować lub ograniczyć ryzyka związane z potencjalnymi sytuacjami kryzysowymi w kraju oraz na arenie międzynarodowej, a jednocześnie pozwoli zrealizować główny cel polityki energetycznej. 29 marca 2022 r. przyjęto założenia do aktualizacji „Polityki energetycznej Polski do 2040 r." (PEP2040) – *Wzmocnienie bezpieczeństwa i niezależności energetycznej*. Zgodnie z dokumentem, zaktualizowana polityka energetyczna Polski musi uwzględniać również czwarty filar – suwerenność energetyczną, której szczególnym elementem jest zapewnienie szybkiego uniezależnienia krajowej gospodarki od importowanych paliw kopalnych (węgiel, ropa naftowa i gaz ziemny) oraz pochodnych (LPG, olej napędowy, benzyna, nafta), z Federacji Rosyjskiej oraz innych krajów objętych sankcjami gospodarczymi przez dywersyfikację dostaw, inwestycje w moce produkcyjne, infrastrukturę liniową i magazynowanie oraz w alternatywne paliwa.

W pozostałych filarach polityki, działania ograniczające zapotrzebowanie na paliwa kopalne z Federacji Rosyjskiej i innych krajów objętych sankcjami gospodarczymi będą przyspieszane w celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Polski, a jednocześnie nastawione na budowanie innowacyjności gospodarki i jej wzmocnienie. Mając na uwadze powyższe, przewiduje się następujące zmiany w PEP2040: zwiększenie dywersyfikacji technologicznej i rozbudowa mocy opartych o źródła krajowe, dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej, dalszą

dywersyfikację dostaw i zapewnienie alternatyw dla węglowodorów, dostosowanie decyzji inwestycyjnych w gazowe moce wytwórcze do dostępności paliwa, wykorzystanie jednostek węglowych, wdrożenie energetyki jądrowej, rozwój sieci i magazynowania energii, negocjacje zmian regulacji UE.

Strategia produktywności 2030

Strategia produktywności 2030 stanowi aktualizację, uzupełnienie i rozwinięcie obowiązującej do 2020 r. Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020" (SIEG) w zakresie nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjnych technologiach cyfrowych, przy jednoczesnym wykorzystaniu przewag i uwzględnieniu ograniczeń wynikających z naturalnych uwarunkowań kraju. Za nadrzędne wyzwanie rozwojowe Polski w obszarze gospodarczym uznano sukcesywne zwiększanie produktywności – zarówno pracy, jak i pozostałych czynników produkcji. Jednocześnie przyjęto, iż wyzwanie to musi być postrzegane w szerszym kontekście globalnych makrotrendów i wyzwań rozwojowych. Wzrost produktywności ma prowadzić do wzrostu wartości dodanej tworzonej w polskiej gospodarce oraz wzrostu wydajności, eliminującej wąskie gardło, jakim zaczyna być brak wykwalifikowanych kadr. Przyjmując powyższe, cel główny Strategii został określony jako progresowy, zrównoważony (podtrzymywalny) i inkluzywny wzrost produktywności oparty na wykorzystaniu wiedzy oraz nowych technologii, zwłaszcza cyfrowych. W dokumencie wyznaczono następujące obszary działania oraz cele szczegółowe związane z ochroną środowiska:

- Obszar I. Zasoby naturalne:
    - Cel szczegółowy: Wzrost wydajności surowcowej gospodarki,
    - Cel szczegółowy: Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu. W odniesieniu do zagadnień ochrony środowiska, Strategia przedstawia następujące kierunki działań:

- Kierunek interwencji 3: zmiany indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- Kierunek interwencji 5: Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Strategia stanowi podstawowy dokument strategiczny polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich państwa prezentujący cele, kierunki interwencji oraz działania, jakie powinny zostać podjęte w perspektywie do roku 2030. W Strategii przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym, co umożliwiło określenie kluczowych kierunków ich rozwoju do 2030 r. Działania SZRWRiR 2030 będą finansowane z krajowych i zewnętrznych środków publicznych, do których należą m.in. środki pochodzące z budżetu UE na lata 2021-2027 (w tym m.in. Wspólnej Polityki Rolnej, polityki spójności, wspólnej polityki rybołówstwa oraz środki w ramach programu „Horyzont Europa"). Wsparciem dla finansowania z poziomu kraju będą środki rozwojowe jednostek samorządu terytorialnego i środki prywatne.

W odniesieniu do zagadnień ochrony środowiska, w Strategii wskazano na następujące cele szczegółowe i kierunki interwencji:

- Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska:
    - Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
    - Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

Strategia określa kompleksową wizję kształtowania bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej we wszystkich jego wymiarach. Uwzględnia aspekt podmiotowy (wymiar wewnętrzny bezpieczeństwa narodowego oraz środowisko międzynarodowe – stosunki bilateralne, współpracę regionalną, w skali globalnej oraz współpracę na forach organizacji międzynarodowych) oraz przedmiotowy (uwzględnia wszystkie wymiary funkcjonowania systemu bezpieczeństwa narodowego). Interesy narodowe oraz cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego zostały sformułowane w zgodzie z wartościami narodowymi określonymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W Strategii zaproponowano cele szczegółowe, priorytety i kierunki interwencji, z których do zagadnień ochrony środowiska odnoszą się:

- Filar IV – Rozwój społeczny i gospodarczy. Ochrona środowiska:
    - Priorytet 5. Ochrona środowiska naturalnego – zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego państwa:
        - Stworzenie warunków do skutecznego egzekwowania przepisów w zakresie ochrony środowiska,
        - Stworzenie spójnej polityki ochrony, odbudowy i zagospodarowania zasobów wodnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywnościowego kraju,
        - Zintensyfikowanie działania na rzecz walki ze smogiem, rozwijanie elektromobilności i wykorzystanie paliw alternatywnych, wspieranie rozwoju

energetyki opartej na wykorzystaniu bezemisyjnych źródeł energii oraz usprawnienie gospodarki odpadami,

- Dostosowanie polityki i działania państwa do celów klimatycznych, uzgodnionych na forum organizacji międzynarodowych, związanych z transformacją energetyczną i osiągnięciem neutralności klimatycznej, w sposób uwzględniający specyfikę kraju oraz maksymalizujący ich pozytywny wpływ na poziom życia obywateli, rozwój gospodarczy kraju i konkurencyjność gospodarki, z wykorzystywaniem szans wynikających z wdrażania nowych technologii produkcji energii.
- Dążenie do zachowania wszystkich funkcji środowiska naturalnego, w tym lasów jako jednego z kluczowych elementów bezpieczeństwa ekologicznego kraju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

W dokumencie wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Przewidziano w nim rozwój naszego kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze (np. przestały być miastami wojewódzkimi) przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe (np. negatywne skutki procesów demograficznych). Do celów szczegółowych i kierunków interwencji Krajowej Strategii, odnoszących się do kwestii ochrony środowiska, należą:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym:
  - Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska,
  - Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,
  - Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych:
  - Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (niepublikowana)

SRKL stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenia większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój

kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki. Wyzwania, jakie stoją przed Polską w zakresie wzmocnienia kapitału ludzkiego i spójności społecznej obejmują poprawę jakości i efektywności edukacji formalnej i pozaformalnej, usprawnienie systemu opieki zdrowotnej, polepszenie sytuacji demograficznej w kierunku zwiększenia dzietności, a jednocześnie zmiany systemu funkcjonowania państwa wynikające z procesu starzenia się społeczeństwa, jak również działania na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii związanym z ochroną środowiska jest cel szczegółowy nr 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej, który zakłada, że poprawa stanu zdrowia obywateli zależy przede wszystkich od zmiany w stylu życia i środowiska, które mają istotny wpływ na powstawanie wielu chorób. Konieczne jest wykorzystanie w większym stopniu nowych technologii i rozwiązań organizacyjnych ograniczających negatywne oddziaływanie smogu, czy środków transportu, zwłaszcza wykorzystujących napęd oparty na spalaniu produktów pochodzących z ropy naftowej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Przedmiotowa Strategia stanowi kontynuację i aktualizację przyjętej uchwałą nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (M.P. poz. 378). Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja tego celu odbywa się przez wdrażanie kierunków interwencji zaplanowanych do realizacji w trzech zasadniczych obszarach:

- Obszar 1: Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
- Obszar 2: Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
- Obszar 3: Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

Cel główny SRKS realizowany będzie poprzez cele szczegółowe, z których do zagadnień ochrony środowiska odnoszą się następujące:

- Cel szczegółowy 2. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu tożsamości postaw obywatelskich:
    - Priorytet 2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury.

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN)

Dokument stanowi próbę zdefiniowania polskiej drogi do niskoemisyjnej gospodarki, uwzględniającej zagadnienie wyczerpywania się zasobów, konieczność pobudzania ekoinnowacyjności i kreowania nowych sektorów gospodarki. Celem głównym NPRGN jest *rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju*. Realizacja wskazanego celu zakłada jednoczesną konieczność podjęcia działań stymulujących rozwój gospodarczy, potrzebę uwzględnienia ochrony środowiska oraz aspektów społecznych w planowanych przedsięwzięciach w perspektywie do 2050 r. Program z jednej strony odpowiada na wyzwania związane ze zmianami klimatu, przede

wszystkim jednak pozwala na stworzenie optymalnego modelu nowoczesnej materiałowo- i energooszczędnej gospodarki, zorientowanej na innowacyjność i zdolnej do konkurowania na europejskim i globalnym rynku. Priorytetem jest, aby działania, które zostaną ujęte w NPRGN, wspierały wzrost gospodarczy. Zgodnie z koncepcją gospodarki o zamkniętym obiegu, realizacja celu głównego będzie wspierana przez następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy A. Niskoemisyjne wytwarzanie energii. Energia jest niezbędna na każdym etapie gospodarki o zamkniętym obiegu, stąd tak ważne jest, by pozyskiwać ją w sposób przyjazny środowisku i po możliwie najniższej cenie,
- Cel szczegółowy B. Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami – skutkująca redukcją odpadów na składowiskach i zwiększeniem stopnia ich powtórnego wykorzystania,
- Cel szczegółowy C. Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo. W ramach celu kluczowe jest zidentyfikowanie działań przyczyniających się do wytwarzania produktów, które nie tylko będą bardziej przyjazne środowisku, ale po zakończonym cyklu życia staną się ponownym zasobem,
- Cel szczegółowy D. Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności, obejmująca sektor transportu i handlu,
- Cel szczegółowy E. Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji. Bez zmian w sferze świadomości nie jest możliwe wykreowanie popytu na zrównoważone produkty, a tym samym przejście od gospodarki linearnej do cyrkulacyjnej.

Zgodnie z przyjętym modelowaniem makroekonomicznym, wdrożenie działań na rzecz transformacji niskoemisyjnej przekłada się na stopniowy spadek emisji z poziomu ok. 400 mln ton ekwiwalentu CO_2 w 2010 r. do ok. 250 mln ton ekwiwalentu CO_2 w 2050 r. Oznacza to redukcję emisji na poziomie ok. 149 mln ton w stosunku do scenariusza bez podjęcia interwencji, co odpowiada spadkowi emisji na poziomie ok. 37% względem 2010 r. oraz 44% względem roku 1990.

Krajowy Plan w Dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.

Dokument stanowi aktualizację *Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-20230 (AKPEiK).* Plan jest ważnym krokiem na rzecz dojścia do neutralności klimatycznej Unii Europejskiej do 2050 r. Jego rolą jest stworzenie ram dla rozwoju kraju, który skutecznie chroni zdrowie i zapewnia dobrobyt swoim mieszkańcom, a jednocześnie zapewnia im bezpieczeństwo. Strategia aKPEiK oparta jest o scenariusz aktywnej transformacji, nazywany WAM (ang. with additional measures), zakładającym wdrażanie nowych instrumentów polityki klimatyczno-energetycznej, z założeniem przyspieszenia dekarbonizacji w sposób budujący siłę gospodarki. Jego wdrożenie może przynieść redukcję gazów cieplarnianych o 53,9% w 2030 r. w porównaniu do 1990 r. To około. 1,1% mniej niż przyjęty w prawie klimatycznym unijny cel na poziomie 55%, jednak wciąż jest to poziom ambitny dla kraju, który w 2025 r. pozostawał jednym z najbardziej uzależnionych od węgla krajów na świecie.

Założenia i cele oraz polityki obszarowe przedstawiono w dokumencie w 5 wymiarach unii energetycznej:

- Wymiar 1. Obniżenie emisyjności – obniżenie emisyjności zostało potraktowane przez UE jako nadrzędny cel działań klimatyczno-energetycznych. Wymiar obejmuje założenia i cele związane z redukcją emisji gazów cieplarnianych w ujęciu ogólnym, jak również z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Określono cele szczególne w obszarze dekarbonizacji elektroenergetyki, ciepłownictwa, transportu, przemysłu i rolnictwa. Oceniono także potencjał redukcji emisji w obszarze użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwo (LULUCF, ang. land use, land-use change, and forestry), jako sektora kompensującego część emisji z pozostałych sektorów.
- Wymiar 2. Poprawa efektywności energetycznej – jest to działanie przynoszące korzyści w wielu obszarach gospodarki i społeczeństwa. Efektywność energetyczna to nie tylko redukcja zużycia energii, ale również zwiększenie jej wydajności, co prowadzi do obniżenia kosztów operacyjnych, poprawy konkurencyjności gospodarczej oraz zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko. Redukcja potrzeb energetycznych wzmacnia także bezpieczeństwo energetyczne, a uwzględnianie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim" w planowaniu polityk i inwestycji powoduje, że efektywność energetyczna może być traktowana w niektórych przypadkach jako źródło energii (wirtualnie).
- Wymiar 3. Bezpieczeństwo energetyczne – z krajowej perspektywy bezpieczeństwo energetyczne ma priorytetowy charakter, a wzmacnianie niezależności energetycznej stało się kluczowe w obliczu skutków kryzysu wywołanego wojną w Ukrainie. Zagwarantowanie pewnych dostaw paliw i energii – jak w uproszczeniu można nazwać bezpieczeństwo energetyczne – wymaga, by zmiany w sektorze energetycznym zachodziły w sposób zaplanowany, dlatego powinny opierać się na określonych założeniach i celach. Choć dążenie do neutralności klimatycznej wiąże się z odchodzeniem od paliw kopalnych, niezbędne jest zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw tych surowców do gospodarki i odbiorców w okresie przejściowym. W dokumencie ujęto założenia i cele związane z niezależnością energetyczną oraz dostępem do surowców krytycznych, pewnością pokrycia zapotrzebowania na gaz ziemny, na ropę naftową i paliwa ciekłe; następnie określono kwestie związane z pokryciem zapotrzebowania na węgiel, a także zapotrzebowanie na paliwo jądrowe oraz wodór i jego pochodne chemiczne. Dalszym obszarem tego wymiaru jest pewność pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną.
- Wymiar 4. Wewnętrzny unijny rynek energii oraz społeczny aspekt transformacji – jedną z cech funkcjonowania Unii Europejskiej jest istnienie wewnętrznego rynku, który z jednej strony zapewnia swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału, z drugiej opiera się na wspólnych zasadach funkcjonowania dla wszystkich uczestników. Z tego względu również rynek energii jest komponentem wewnątrzunijnego rynku, tak aby ograniczać bariery w handlu

(techniczne, fizyczne i regulacyjne), zbliżać polityki podatkowe i cenowe, a jednocześnie zapewniać jednolite normy i standardy. Dotyczą one nie tylko kwestii technicznych i wspólnych planów gotowości na zagrożenia, ale również określonego poziomu ochrony konsumentów, a w pewnych wymiarach również sprawiedliwego wymiaru transformacji.

- Wymiar 5. Badania naukowe, innowacje i konkurencyjność – osiągnięcie neutralności klimatycznej wymaga ogromnych zmian we wszystkich dziedzinach życia i gospodarki. Dlatego najbliższe dekady to czas na to, by badania naukowe i rozwój innowacji istotnie przybliżył nas do realizacji tego celu.

Krajowy plan mający na celu zwiększenie liczby budynków o niskim zużyciu energii

Podstawę opracowania Krajowego planu jest art. 39 ust. 3. ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (t.j. Dz. U. 2024 poz. 101). Ustawa stanowi transpozycję do krajowego systemu prawnego postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz. Urz. UE L153/13).

Dokument wskazuje definicję budynku o niskim zużyciu energii, przez który rozumie się budynek spełniający wymogi związane z oszczędnością energii i izolacyjnością cieplną, zawarte w przepisach techniczno-budowlanych, o których mowa w art. 7 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. 2025 poz. 418), w szczególności dział X oraz załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1065 ze zm.), obowiązujące od 1 stycznia 2021 r., a dla budynków zajmowanych przez władze publiczne oraz będących ich własnością – od 1 stycznia 2019 r. Szczegółowe wymagania, jakie ma spełniać budynek o niskim zużyciu energii w warunkach krajowych, przedstawiono w załączniku nr 1 do Krajowego planu.

Celem Krajowego planu była realizacja założenia, aby do dnia 31 grudnia 2020 r. wszystkie nowe budynki były budynkami o niemal zerowym zużyciu energii. Cele pośrednie zakładały stopniową zmianę przepisów techniczno-budowlanych związanych z oszczędnością energii. Do osiągnięcia założeń planu przyczynić się mają także:

- Działania informacyjne i edukacyjne,
- Projekty demonstracyjne i pilotażowe,
- Promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Kształtowanie standardów energetycznych budynków – w odniesieniu do instalacji ogrzewania, wentylacji i ciepłej wody użytkowej; instalacji klimatyzacji; instalacji oświetlenia; izolacji cieplnej przegród; szczelności powietrznej,
- Poprawa efektywności energetycznej budynków istniejących.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)

SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych pod kątem zmian klimatu, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020 oraz w perspektywie do 2030 r.: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych. Wrażliwość tych sektorów została określona w oparciu o przyjęte dla SPA scenariusze klimatu.

Głównym celem Strategicznego Planu Adaptacji jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cel główny realizowany ma być poprzez cele pośrednie:

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska – w kontekście ochrony środowiska i bezpieczeństwa energetycznego, adaptacja do zmian klimatu ma duże znaczenie, zarówno dla zagwarantowania bezpieczeństwa i jakości życia obywateli, jak również w związku z zapewnieniem niezbędnych warunków funkcjonowania gospodarki. W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:
    - Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,
    - Adaptacja strefy przybrzeżnej do zmian klimatu,
    - Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
    - Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
    - Adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,
    - Zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu,
- Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich – obszary wiejskie, ze względu na prowadzoną tam działalność rolniczą, stanowią obszar szczególnie wrażliwy na zmiany klimatu. Wskazuje się konieczność podjęcia działań adaptacyjnych zarówno w odniesieniu do ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych, jak i niezbędnych dostosowań w produkcji rolniczej i rybackiej. W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:
    - Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
    - Organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu,
- Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu – większość elementów systemu transportowego, w szczególności infrastruktura, narażona jest na bezpośrednie oddziaływanie czynników klimatycznych, ze względu na funkcjonowanie w bezpośrednim kontakcie z czynnikami atmosferycznymi. W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:
    - Wypracowanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
    - Zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu,

- Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu – wskazuje się na konieczność zapewnienia właściwego monitoringu, ostrzegania, jak również reagowania na zagrożenia klimatyczne. Podkreśla się jednocześnie szczególną wrażliwość miast na zmiany klimatu, i tym samym ich znaczenie w procesie adaptacji. W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:
    - Monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
    - Miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu,
- Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu – dostępne obecnie technologie, a także sposoby zarządzania gospodarką w różnych jej sektorach, mogą okazać się niewystarczające w kontekście wyzwań związanych z adaptacją do zmian klimatu. Podstawowym celem powinno być stymulowanie innowacji technologicznych oraz wprowadzenie mechanizmów współpracy instytucji w sytuacjach wielowymiarowych zagrożeń związanych ze zmianami klimatu. W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:
    - Promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
    - Budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu – skuteczna adaptacja do zmian klimatu nie jest możliwa bez uzyskania odpowiedniego poziomu świadomości zagrożeń i wyzwań wśród instytucji zaangażowanych w proces adaptacji oraz w społeczeństwie. W ramach celu wyróżniono następujące kierunki działań:
    - Zwiększenie świadomości odnośnie ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
    - Ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Krajowy Program Ochrony Powietrza

Problematyka jakości powietrza coraz częściej utożsamiana jest z negatywnym wpływem zanieczyszczeń nie tylko na środowisko jako całość, ale także stan zdrowia i komfort życia ludzi. Związane jest to z faktem coraz większej świadomości społeczeństwa na temat wpływu zanieczyszczenia powietrza na stan zdrowia. Wpływają na to działania edukacyjne i informacyjne, prowadzone na wszystkich poziomach zarządzania jakością powietrza, zarówno na poziomie krajowym przez administrację rządową, jak również na poziomie regionalnym i lokalnym.

Obowiązująca obecnie aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.) wyznacza w swoich zapisach cel główny, określony jako pilna poprawa stanu powietrza w strefach, w których w wyniku oceny jakości powietrza,

przeprowadzonej corocznie przez GIOŚ, stwierdzane są w dalszym ciągu przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych wybranych substancji w powietrzu oraz ochrona zdrowia i komfortu życia mieszkańców oraz środowiska naturalnego jako całości. Wskazuje się również następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1. Osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM2,5 także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
- Cel szczegółowy 2. Dążenie do osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Kierunkami interwencji prowadzącymi do osiągnięcia celów szczegółowych są:

- Kierunek interwencji 1. Utrzymanie priorytetu poprawy jakości powietrza oraz rozwój systemu oceny jakości powietrza poprzez zwiększenie liczby stacji pomiarowych uwzględnionych w pomiarach jakości powietrza w ramach PMŚ,
- Kierunek interwencji 2. Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego,
- Kierunek interwencji 3. Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego,
- Kierunek interwencji 4. Ograniczenie poziomu zanieczyszczeń powietrza w miastach, polityka miejska,
- Kierunek interwencji 5. Zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój OZE,
- Kierunek interwencji 6. Edukacja ekologiczna,
- Kierunek interwencji 7. Zapewnienie finansowania przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza,
- Kierunek interwencji 8. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów mających wpływ na stan powietrza, z uwzględnieniem działań w obszarze sektora bytowo-komunalnego na obszarach wiejskich.

Aktualizacja Programu ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej

Uchwałą Nr XLV/540/23 z dnia 14 września 2023 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego przyjął Aktualizację Programu ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej. Program został opracowany w związku z odnotowaniem w 2021 r. przekroczenia standardów jakości powietrza na terenie strefy w zakresie poziomów docelowych benzo(a)pirenu. Celem dokumentu było wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń, a następnie wskazanie działań naprawczych, które mogą poprawić jakość powietrza.
Do podstawowych kierunków działa naprawczych zaliczono:

- ograniczenie emisji z instalacji o malej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw (kod działania PL3203_ZSO) – działania zmierzające do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi będą obejmować przede wszystkim poniższe czynności:
    - działania termomodernizacyjne,
    - zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej tam, gdzie to jest technicznie i ekonomicznie uzasadnione,
    - wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych na urządzenia spełniające aktualnie obowiązujące wymogi prawne; wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych należy przeprowadzić w budynkach mieszkalnych (jedno i wielorodzinnych), budynkach użyteczności publicznej, budynkach usługowych, produkcyjnych i handlowych.
- prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalana odpadów (kod działania PL3203_KPP) – działalność kontrola powinna obejmować:
    - przestrzeganie zakazu spalania odpadów w ogrzewaczach pomieszczeń,
    - przestrzeganie zakazu spalania odpadów zielonych, a także przestrzegania zakazu wypalania traw i łąk,
    - przestrzeganie zapisów uchwały antysmogowej”
        - w zakresie zakazu stosowania określonych paliw stałych – od 1 stycznia 2019 r.,
        - w zakresie obowiązywania ograniczeń dotyczących eksploatacji instalacji – od 1 stycznia 2024 r.

      Działanie dotyczy zarówno kontroli planowanych, jak i interwencyjnych (reakcji na zgłoszenia naruszeń).

      Kontrole powinny dotyczyć: gospodarstw domowych, obiektów należących do podmiotów gospodarczych, obiektów użyteczności publicznej.

- działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjne i szkoleniowe (kod działania PL2303_EE) – działania edukacyjne i informacyjne powinny być realizowane poprzez:
    - prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie za sobą zanieczyszczenie powietrza,
    - prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza,
    - informowanie mieszkańców o zakazach związanych z postępowaniem z odpadami, a także w związku z wejściem w życie tzw. „uchwały antysmogowej" w zakresie ograniczeń związanych ze spalaniem paliw (począwszy od 1 maja 2019 r.), a także kolejnych terminach związanych z wejściem w życie ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji do spalania paliw.

Lista działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu przewidzianych do realizacji w strefie zachodniopomorskiej:

- działania informacyjne o zagrożeniu złą jakością powietrza,
- wzmożone kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach nie przeznaczonych do tego celu oraz w zakresie przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej (szczególnie w zakresie rodzaju paliwa stosowanego do ogrzewania lokali),
- czasowy zakaz stosowania kotłów na paliwa stałe (paliwa stałe kopalne, biomasa stała) niespełniających wymagań min. 5 klasy lub ekoprojektu, z wyjątkiem sytuacji, gdy stanowią one jedyne źródło ogrzewania mieszkania,
- czasowy zakaz stosowania miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń, niespełniających wymagań ekoprojektu, z wyjątkiem sytuacji, gdy stanowią one jedyne źródło ogrzewania mieszkania,
- czasowe zawieszenie robót budowlanych, uciążliwych ze względu na jakość powietrza,
- nakaz zraszania pryzm materiałów sypkich w celu wyeliminowania pylenia,
- zakaz palenia pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi, z wyłączeniem działań i czynności związanych z gospodarką leśną,
- zakaz czyszczenia ulic na sucho,
- ograniczenie ruchu samochodowego poprzez korzystanie z innych form komunikacji – rekomendowane wprowadzenie bezpłatnej komunikacji publicznej w czasie trwania alarmu oraz rozwinięcie akcji informacyjnych i edukacyjnych, promujących systemy „parkuj i jedź", a także promujących wspólne dojazdy do pracy (jednym samochodem) oraz korzystania z komunikacji miejskiej,
- upłynnienie ruchu drogowego poprzez stosowanie inteligentnych systemów zarządzania ruchem, tzw. „zielona fala", w tym wykorzystywanie tablic informujących o objazdach.

Uchwała antysmogowa

Uchwałą Nr XXXV/540/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 września 2018 r. przyjęto tzw. uchwałę antysmogową dla województwa zachodniopomorskiego (uchwała w sprawie prowadzenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw). Uchwałę przyjęto w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzi i środowisko. Ograniczenia i zakazy wymienione w opisywanym akcie prawa miejscowego obowiązują wszystkich użytkowników instalacji o mocy poniżej 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, tj. mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, samorządy oraz podmioty działające na jego terenie. Ograniczenia i zakazami objęto w szczególności następujące instalacje: kotły centralnego ogrzewania i ogrzewacze pomieszczeń tj. kominki, piece kaflowe, kozy itp.

Wprowadzenie uchwały antysmogowej spowodowało zakazanie, od 1 maja 2019 r., stosowania paliw stałych tj.:

- paliw niesortowanych w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowanie i kontrolowania jakości paliw,
- mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- węgla brunatnego,
- paliw niespełniających wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3a ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

Docelowo na terenie województwa dopuszczone będzie eksploatowanie instalacji na paliw stałe spełniające minimalny standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości sprawności cieplnej oraz granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012. W uchwale podano następujące terminy wymiany kotłów:

- do 1 stycznia 2024 r. wymienić należało kotły niespełniające żadnych standardów emisyjnych (kotły bezklasowe tzw. kopciuchy),
- do 1 stycznia 2028 r. wymienić należy kotły poniżej klasy 5.

Docelowo na terenie województwa zachodniopomorskiego dopuszczone będzie eksploatowanie ogrzewaczy pomieszczeń (kominki, kozy, piece kaflowe itp.) spełniających minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w ust. 1 i 2 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego 2030

Dokument ma na celu realizację krajowej polityki ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim, zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi. Stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na obszarze województwa. Dokument opisuje 10 obszarów interwencji, które odpowiadają poszczególnym komponentom środowiska lub obszarom mającym wpływ na stan środowiska. Opis każdego z obszarów składa się z analizy stanu aktualnego środowiska, identyfikacji problemów, które występują w danym obszarze, wyznaczeniu celów i działań zmierzających do poprawy stanu danego komponentu. Program zawiera również wskazania w zakresie monitorowania postępu wdrażania działań poprzez dobór odpowiednich wskaźników środowiskowych.

Celem nadrzędnym Programu jest *wysoka jakość życia mieszkańców Pomorza Zachodniego poprzez zielony i niebieski rozwój gospodarczy*. Realizacja przyjętego celu nadrzędnego będzie możliwa poprzez działania wyznaczone w ramach kierunków interwencji:

1. Obszar interwencji *Ochrona klimatu i jakości powietrza* – kierunki interwencji:
    a. OKJP I. Ochrona powietrza,
    b. OKJP II. Ochrona klimatu.
2. Obszar interwencji *Zagrożenie hałasem* – kierunek interwencji:
    a. ZH. I. Poprawa klimatu akustycznego województwa zachodniopomorskiego.
3. Obszar interwencji *Pola elektromagnetyczne* – kierunek interwencji:
    a. PEM I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.
4. Obszar interwencji *Gospodarowanie wodami* – kierunki interwencji:
    a. GW I. Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych,
    b. GW II. Ochrona przed niedoborami wody i powodziami,
    c. GW III. Ochrona i racjonalne wykorzystanie strefy brzegowej morza.
5. Obszar interwencji *Gospodarka wodno-ściekowa* – kierunek interwencji:
    a. GWS I. Zrównoważone gospodarowanie wodą i racjonalna gospodarka wodno-ściekowa.
6. Obszar interwencji *Zasoby geologiczne* – kierunek interwencji:
    a. ZG I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.
7. Obszar interwencji *Gleby* – kierunek interwencji:
    a. GL I. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz dostosowanie do zmian klimatu.
8. Obszar interwencji *Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów* – kierunki interwencji:
    a. GO I. Racjonalna gospodarka odpadami z zachowaniem hierarchii sposobów postępowania z odpadami,

b. GO II. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym.

9. Obszar interwencji *Zasoby przyrodnicze* – kierunki interwencji:
    a. ZP I. Ochrona i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych oraz walorów krajobrazowych,
    b. ZP II. Rozwój turystyki zrównoważonej korzystającej z zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych,
    c. ZP III. Dążenie do zazieleniania miast i terenów zurbanizowanych,
    d. ZP IV. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.
10. Obszar interwencji *Zagrożenie poważnymi awariami* – kierunek interwencji:
    a. ZPA I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

Strategia Rozwoju przedstawia następującą wizję rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego: *Województwo zachodniopomorskie w 2030 roku to region o nowoczesnej i zróżnicowanej gospodarce wykorzystującej swe walory geograficzne i środowiskowe, oferujący doskonałe warunki do życia dla obecnych i przyszłych mieszkańców. Jest regionem o konkurencyjnym, stwarzającym możliwości rozwoju zarówno mieszkańcom, jak i podmiotom gospodarczym.* Biorąc pod uwagę potencjał i sytuację regionu oraz jego możliwości rozwojowe, sformułowano następującą misję dla województwa: *Pomorze Zachodnie – lider niebieskiego i zielonego wzrostu zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców*. W Strategii wyznaczono również cele strategiczne i kierunki działań, spośród których kwestie ochrony środowiska uwzględnia II Cel Strategiczny: *Dynamiczna Gospodarka – Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu*, w szczególności cel kierunkowy 2.1. *Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje.*

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Stargardzkiego

Uchwałą Nr XIX/202/25 Rady Powiatu Stargardzkiego z dnia 29 października 2025 r. przyjęto Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032. Dokument ma służyć realizacji przez powiat polityki ochrony środowiska i nawiązywać do polityki ochrony środowiska wyższych jednostek. Głównym celem programu jest: *Zrównoważony rozwój Powiatu Stargardzkiego dążący do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska przyrodniczego oraz rozwoju sektora usługowego*. W Programie dla poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji:

- obszar interwencji *ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)*:
    - cel OKJP I. Ochrona powietrza:

        - kierunek interwencji OKJP I.1. Ochrona powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.
        - kierunek interwencji OKJP I.2. Rozwój odnawialnych źródeł energii i adaptacja.
- obszar interwencji *zagrożenia hałasem (ZH)*:
    - cel ZH. I. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu:
        - kierunek interwencji ZH I.1. Zarządzanie jakości klimatu akustycznego w województwie,
        - kierunek interwencji ZH I.2. Poprawa standardów klimatu akustycznego,
        - kierunek interwencji ZH I.3. Ograniczenie hałasu przemysłowego.
- obszar interwencji *pola elektromagnetyczne (PEM)*:
    - cel PEM.I. Ochrona środowiska i ludności przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych:
        - kierunek interwencji PEM I.1. Ograniczenie negatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na ludzi i środowisko.
- obszar interwencji *gospodarowanie wodami (GW)*:
    - cel GW I. Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych:
        - kierunek interwencji GW I.1. Poprawa jakości wód powierzchniowych,
        - kierunek interwencji GW I.2. Ochrona zasobów i jakości wód podziemnych.
    - cel GW II. Ochrona przed niedoborami wody i powodziami:
        - kierunek interwencji GW II.1. Przeciwdziałanie suszy i jej skutkom,
        - kierunek interwencji GW II.2. Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego,
        - kierunek interwencji GW II.3. Zwiększenie zdolności środowiska do gromadzenia i przetrzymywania zasobów wodnych.
- obszar interwencji *gospodarka wodno-ściekowa (GWS)*:
    - cel GWS I. Poprawa systemu gospodarki wodno-ściekowej:
        - kierunek interwencji GWS I.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej,
        - kierunek interwencji GWS I.2. Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych.
- obszar interwencji *zasoby geologiczne (ZG)*:
    - cel ZG I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi:
        - kierunek interwencji ZG I.1. Ochrona i zrównoważona eksploatacja kopalin,
- obszar interwencji *gleby (GL)*:

- cel GL I. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz dostosowanie do zmian klimatu:
    - kierunek interwencji GL I.1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb.

– obszar interwencji *gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO):*
    - cel GO I. Racjonalna gospodarka odpadami:
        - kierunek interwencji GO I.1. Osiągnięcie wymaganych prawem poziomów odzysku, w tym recyklingu.
    - cel GO II. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym:
        - kierunek interwencji GO II.1. Wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym.

– obszar interwencji *zasoby przyrodnicze (ZP)*:
    - cel ZP I. Ochrona i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrody:
        - kierunek interwencji ZP I.1. Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu,
        - kierunek interwencji ZP I.2. Uwzględnienie potrzeb ochrony przyrody i krajobrazu w planowaniu przestrzennym,
        - kierunek interwencji ZP I.3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk.
    - cel ZP II. Dążenie do zazielenienia miast i terenów zurbanizowanych:
        - kierunek interwencji ZP II.1. Ochrona walorów przyrodniczych terenów miejskich.
    - cel ZP III. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej:
        - kierunek interwencji ZP III.1. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
        - kierunek interwencji ZP III.2. Zwiększenie lesistości.

– obszar interwencji *zagrożenia poważnymi awariami (ZPA)*:
    - cel ZPA I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków:
        - kierunek interwencji ZPA I.1. Zminimalizowanie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii,
        - kierunek interwencji ZPA I.2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii.

Strategia Rozwoju Powiatu Stargardzkiego na lata 2021-2027

Strategia jest podstawowy dokumentem programowych ukierunkowującym politykę Samorządu Powiatowego w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. Podstawowymi przesłankami do jej stworzenia były konieczność wspierania i stymulowania dynamiki zmiana społeczno-gospodarczych, potrzeba tworzenia nowych możliwości rozwoju powiatu oraz określenie strategicznych

celów rozwoju powiatu w związku z programowaniem i ukierunkowaniem środków UE w kolejnej perspektywie finansowej 2021-2027.

Misja powiatu w zwięzły sposób precyzuje istotę działań, jakie należy podjąć by zaspokoić potrzeby mieszkańców Powiatu. Misja ta została sformułowana w następujący sposób: *Rozwijamy potencjał społeczny i gospodarczy naszego Powiatu dla dobra jego mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów – poprzez poprawę dostępu do infrastruktury, pełne wykorzystanie lokalnych zasobów i szans rozwojowych, umacnianie dobrego poziomu oświaty i ochrony zdrowia, dbając o środowisko przyrodnicze w myśl zasad zrównoważonego rozwoju oraz integracji społeczności lokalnej z udziałem samorządu kierującego się zasadami współdziałania i partnerstwa.* Z kolei wija powiatu określona została jako: *Powiat Stargardzki miejscem zrównoważonego i bezpiecznego życia*.

W Strategii określono również cele strategiczne, operacyjne oraz działania, z których do kwestii ochrony środowiska odnoszą się:

- Cel strategiczny 1. Poprawa stanu i warunków bezpieczeństwa środowiskowego oraz energetycznego:
    - Cel operacyjny 1.1. Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń środowiska i ochrona dziedzictwa naturalnego:
        - Działanie 1.1.1. Ograniczenie emisji komunalno-bytowej i technologicznej,
        - Działanie 1.1.2. Ograniczenie emisji liniowej – komunikacyjnej,
        - Działanie 1.1.3. Obniżenie emisji lokalnej i napływowej oraz powstającej w czasie pożarów lasów i wypalania łąk, ściernisk, pól,
        - Działanie 1.1.4. Promocja postaw ekologicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Stara Dąbrowa na lata 2023-2030

Strategia jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

W dokumencie misję gminy określono następująco: *Zaangażowani w Gminę mieszkańcy wykorzystują lokalne potencjały, inspirując do życia w harmonii z gospodarką, środowiskiem oraz lokalną społecznością*. Z kolei wizja, czyli obraz gminy, który będzie efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju, opisano jako: *Gmina Stara Dąbrowa jest miejscem atrakcyjnym, dynamicznie rozwijającym się, łączącym tradycję z nowoczesnością, prężnym pod względem gospodarczym, turystycznym, z czystym środowiskiem, w którym każdy znajdzie przestrzeń do życia i pracy. To gmina potrafiąca sprostać sytuacjom kryzysowym.*

W strategii wskazano trzy cele strategiczne, uwzględniające aspekty gospodarcze, społeczne, przestrzenne oraz czynniki zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, a także mając na uwadze osiągnięcie zamierzonego stanu opisanego w wizji rozwoju. Z tematyką ochrony środowiska związane są:

- Cel strategiczny I. Rozbudowana infrastruktura i atrakcyjna przestrzeń w Gminie Stara Dąbrowa:
    - Cel operacyjny 1.2. Wysoka jakość stanu środowiska naturalnego:
        - Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacja do zmian klimatu poprzez zachowywanie naturalnej zdolności retencyjnej gruntów, promowanie i wspieranie rozwiązań w zakresie zwiększania retencji oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury,
        - Podjęcie działań na zmniejszenie emisyjności składowiska odpadów w Łęczycy (m.in. stworzenie strefy zielonej wokół składowiska odpadów),
        - Zachowanie obszarów chronionych oraz zapewnienie ochrony miejsc posiadających szczególne walory środowiskowe,
        - Rozwój odnawialnych źródeł energii (m.in. elektrowni wiatrowych, instalacji fotowoltaicznych),
        - Poprawa jakości powietrza w Gminie poprzez realizację działań wspierających ograniczanie niskiej emisji (m.in. termomodernizacja budynków oraz wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne),
        - Działania na rzecz ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów oraz ich ograniczania i ich segregowania, w tym podejmowanie działań i przeprowadzanie akcji edukacyjnych na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy.
- Cel strategiczny II. Przedsiębiorcza i atrakcyjna turystycznie Gmina Stara Dąbrowa:
    - Cel operacyjny 2.2. Atrakcyjna oferta turystyczna:
        - Rozwijanie infrastruktury turystycznej na istniejących już strefach rekreacyjnowypoczynkowych,
        - Stworzenie ścieżek turystycznych na terenie Gminy (m.in. przy rzece Krąpiel, w Łęczycy oraz wokół jeziora Parlino),
        - Wykorzystanie potencjału jezior poprzez tworzenie stref rekreacji i integracji mieszkańców,
        - Wsparcie przy rozwoju bazy gastronomicznej,
        - Stworzenie infrastruktury turystycznej promującej lokalne dziedzictwo kulturowe tj. np. tablice informacyjne przy zabytkach, ścieżki lokalne z historycznym opisem danej miejscowości itd.,
        - Zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,

- Działania mające na celu renowacje zabytków (Kaplica w Starej Dąbrowie, kościoły na terenie Gminy, pałac w Nowej Dąbrowie),
- Współpraca z Wodami Polskimi w zakresie utworzenia nowych zbiorników wodnych,
- Rewitalizacja parków na terenie Gminy.

Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest z terenu Gminy Stara Dąbrowa na lata 2019-2032

Celem Programu jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację niżej wymienionych zadań określonych w Programie:

- zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem – nieuprawniony demontaż i wyrzucanie odpadów m.in. do lasów),
- stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi,
- zachęcenie mieszkańców do udziału w Programie poprzez wykorzystanie potencjalnej możliwości uzyskania wsparcia finansowego ze środków pomocowych UE dzięki zapisom w RPO na lata 2014-2020,
- stworzenie sprzyjających warunków usuwania wyrobów azbestowych w całym okresie działania Programu,
- kompleksowe zorganizowanie usuwania azbestu i koordynacja robót budowlanych koniecznych do zakończenia procesu wymiany pokryć na bezazbestowe.

Plan Ogólny Gminy Stara Dąbrowa

Uchwałą Nr XXV/215/2026 Rady Gminy Stara Dąbrowa z dnia 30 lipca 2026 r. przyjęto plan ogólny gminy Stara Dąbrowa. Obowiązek sporządzenia planu ogólnego wynika z art. 13a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dokument ten stanowi podstawę sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów rewitalizacji, zintegrowanych planów inwestycyjnych, a także do wydawania decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o lokalizacji celu publicznego. W ramach planu określono gminny katalog stref planistycznych. Na terenie gminy wyznaczono m.in. strefy:

- SN – strefa zieleni i rekreacji – profil podstawowy: tereny zieleni urządzonej, tereny plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej; profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, tereny usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, terenu usług gastronomii, terenu usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu.

Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej wynosi 50%. Na terenie gminy wyznaczono 46 stref zieleni i rekreacji.

- SO – strefa otwarta – profil podstawowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej:
    - 1SO – profil dodatkowy: teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej,
    - 2SO-65SO – profil dodatkowy: teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej,
    - 66SO-108SO – profil dodatkowy: teren zieleni urządzonej

  Na terenie gminy wyznaczono 108 stref otwartych.

4 Ocena stanu środowiska

4.1 Charakterystyka gminy

4.1.1 Położenie geograficzne i uwarunkowania przyrodnicze

Gmina Stara Dąbrowa położona jest w centralnej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie stargardzkim. Jest to gmina wiejska charakteryzująca się całkowitą powierzchnią ok. 11 259 ha. Podzielona jest na sołectwa: Białuń, Chlebowo, Chlebówko, Kicko, Krzywnica, Łęczyca, Łęczyna, Nowa Dąbrowa, Parlino, Stara Dąbrowa, Storkówko, Tolcz, Załęcze.

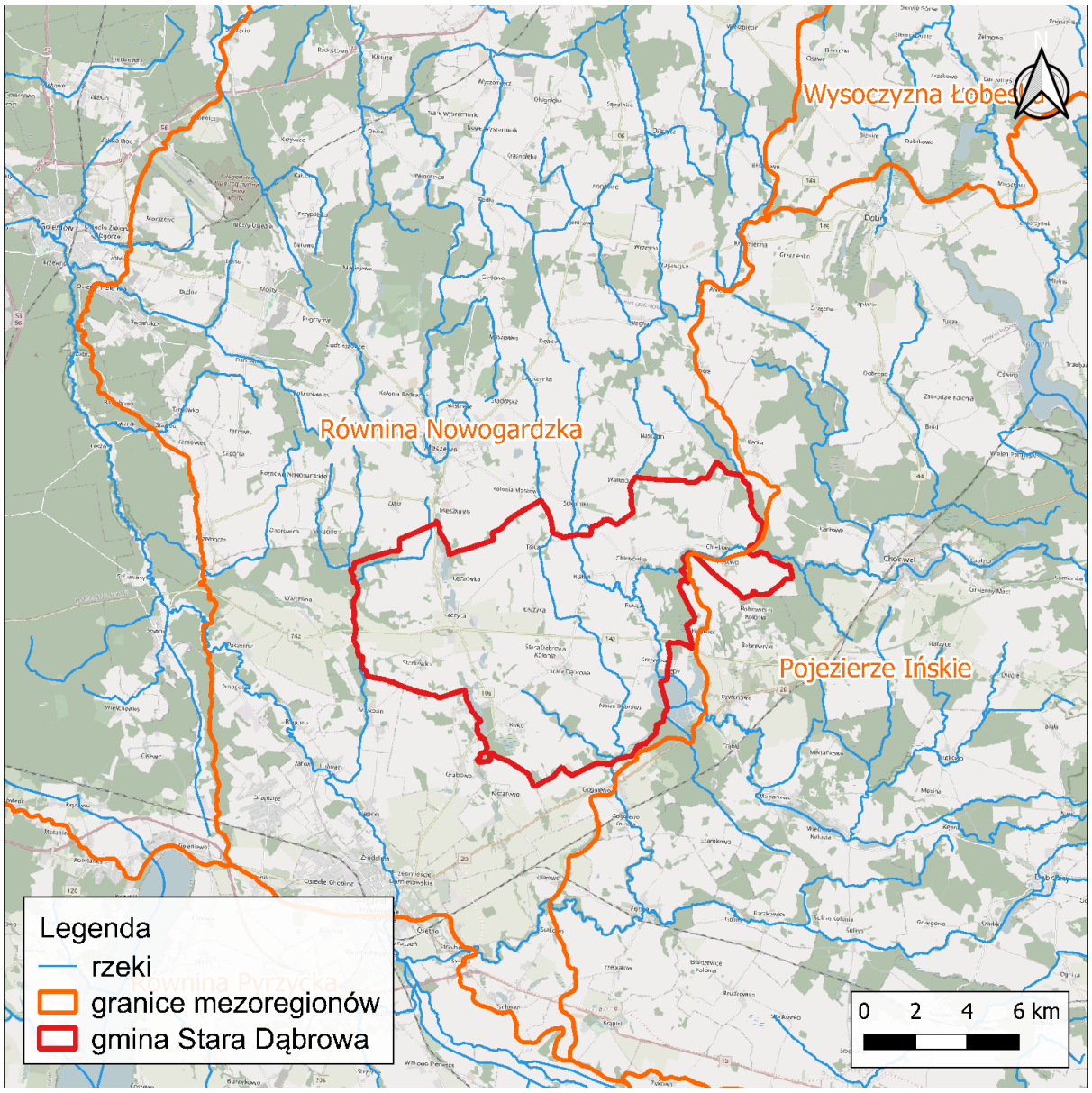
Rycina 1. Lokalizacja gminy Stara Dąbrowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw mapowych GUGiK

Zgodnie z podziałem na mezoregiony fizycznogeograficzne opracowanym przez J. Kondrackiego (zaktualizowane granice mezoregionów w opracowaniu Richling A. i in., 2021, *Regionalna geografia fizyczna Polski*, Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań), gmina Stara Dąbrowa położona jest w przeważającej części w granicach mezoregionu Równina Nowogardzka. Mezoregion ten stanowi w większości falistą równinę morenową z wałami ozów i licznymi drumlinami, które

występują na powierzchni dużej części regionu, od okolic Stargardu do Nowogardu. Równina rozcięta jest zabagnionymi obniżeniami o przebiegu południkowym, które wykształciły się po recesji lądolodu fazy wolińsko-gardnieńskiej. Powierzchnia terenu wznosi się od zachodu i północy, od około 30-40 m n.p.m. do około 60-70 m na południu. Na powierzchni terenu przeważa gliniasta morena denna, formy drumlinowe zbudowane są z gliny zwałowych, niekiedy z działem piasków i żwirów. Ozy budowane są przez materiał żwirowy i piaszczysty. W dnach obniżeń występują piaski oraz mułki i torfy. Przeważają gleby płowe wytworzone z glin zwałowych i piasków naglinowych. Na północy pojawiają się również gleby brunatne. W zasięgu omawianego mezoregionu znajduje się niewiele jezior, spośród których największe jest Jezioro Nowogardzkie. Przeważają jeziora rynnowe o układzie południkowym, skupione w rejonie Stargardu i Maszewa. Znaczny obszar zajmują Stawy Dzwonowskie, na których prowadzona jest gospodarka rybacka. W sieci rzecznej najważniejsze są rzeki Ina, Gowiecnia, Sąpólna, Rega, Wołczenica oraz Mołstowa, prowadzące wodę do doliny Odry, Zalewu Szczecińskiego lub bezpośrednio do Morza Bałtyckiego. W roślinności potencjalnej dominują dwa zbiorowiska - acydofilny pomorski las bukowo-dębowy i żyzna buczyna niżowa.

Niewielki fragment gminy, w okolicach osady Rosowo, położony jest w zasięgu mezoregionu Pojezierze Ińskie. Mezoregion ten charakteryzuje się powierzchnią ok. 750 km^2, położony jest na skręcie zachodniopomorskiej strefy moren czołowych z kierunku południkowego na północno-wschodni. Cechuje go urozmaicone urzeźbienie i większe wzniesienie nad poziomem morza niż na Pojezierzu Choszczeńskim, od którego dzieli je równoleżnikowa rynna, którą płynie Ina. Najwyższym wzniesieniem jest góra Głowacz, objęta rezerwatem przyrody. Mezoregion cechuje się wysoką jeziornością. Największymi jeziorami są Woświn oraz Ińsko, z którego wypływa rzeka Ina, płynąca początkowo w kierunku południowych, równolegle do przebiegu moren, a od miasteczka Recz w kierunku zachodnim.

Rycina 2. Położenie gminy Stara Dąbrowa na tle mezoregionów fizycznogeograficznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw mapowych PIG-PIB (podkład mapowy Open Street Map)

4.1.2 Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Według stanu na 9 czerwca 2026 r. gminę Stara Dąbrowa zamieszkują 3 432 osoby. W ostatnich latach dochodziło do stopniowego spadku liczby ludności, związanego przede wszystkich z ujemnym przyrostem naturalnym, w mniejszym stopniu również z tendencją do migracji do ośrodków miejskich.

W podziale na ekonomiczne grupy wieku największym udziałem charakteryzuje się ludność w wieku produkcyjnym (60,2%), mniejszy jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym (21,0 %) oraz wieku poprodukcyjnym (18,8%). W ostatnich latach widoczny jest trend starzenia się społeczeństwa, charakterystyczny dla całego kraju.

Tabela 1. Podstawowe dane demograficzne dla gminy Stara Dąbrowa za lata 2021-2025

Wyszczególnienie	Jednostka	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba ludności	osoba	3 591	3 559	3 540	3 513	3 498
Gęstość zaludnienia	os./km^2	31,9	31,6	31,4	31,2	31,1
Zgony	osoba	28	29	27	16	19
Urodzenia żywe	osoba	38	44	50	21	47
Przyrost naturalny	osoba	-10	-15	-23	-5	-58
Współczynnik feminizacji	osoba	95	95	95	95	95
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	%	21,1	21,0	20,6	19,8	18,8
Udział ludności w wieku produkcyjnym	%	60,6	59,8	59,8	59,7	60,2
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	%	18,3	19,2	19,6	20,6	21,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Stara Dąbrowa posiada charakter typowo rolniczy. Użytki rolne stanowią ok. 82% jej powierzchni, z czego zdecydowaną większość stanowią grunty orne. Przeważają gospodarstwa przekraczające 10 hektarów, zajmujące się głównie produkcją rolniczą na rynek.

Pod koniec 2025 r. w gminie zarejestrowanych było 336 podmiotów gospodarczych. Dominują podmioty związane z rolnictwem, handlem oraz budownictwem. Do najważniejszych i nabardziej rozpoznawalnych podmiotów gospodarczych na terenie gminy należą:

- Gumalit Haas (Parlino) – znaczący producent wyrobów z gumy i poliuretanu, będący jednym z kluczowych zakładów produkcyjnych w gminie.
- Ampol-Merol Sp. z o.o. (Oddział Łęczyca) – duży podmiot zajmujący się kompleksowym zaopatrzeniem rolnictwa (nawozy, środki ochrony roślin, nasiona).
- Agrochleb Sp. z o.o. (Chlebówko) – firma działająca od 1998 roku, specjalizująca się w produkcji roślinnej i uprawie zbóż.
- Zakład Zagospodarowania Odpadów (Łęczyca) – istotna jednostka zajmująca się gospodarką odpadami, w tym przetwarzaniem odpadów biodegradowalnych.
- Dino Polska S.A. (Stara Dąbrowa) – supermarket reprezentujący sektor handlu detalicznego, będący ważnym punktem handlowym dla mieszkańców.
- Rolpol (formalnie "ROLPOL" Sp. z o.o.) to jeden z najważniejszych podmiotów w gminie, w sektorze rolniczym z siedzibą w miejscowości Łęczyna.

Tabela 2. Podmioty gospodarcze w gminie Stara Dąbrowa w latach 2021-2025 wg sekcji PKD

Sekcja PKD	2020	2021	2022	2023	2024
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	16	18	18	18	20
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	1	1	1	1	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	25	27	26	25	24
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0	0
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	0	0	0
Sekcja F – Budownictwo	93	94	97	109	115
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	43	40	41	43	47
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	16	17	17	15	14
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4	4	4	5	3
Sekcja J – Informacja i komunikacja	3	4	4	3	2
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	7	7	6	6
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	4	11	13	13
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11	11	13	14	13
Sekcja N – Działalność w zakresie usług	9	8	9	10	8

administrowania i działalność wspierająca					
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	5	5	5	5
Sekcja P – Edukacja	4	6	6	7	6
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	12	11	13	14
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	8	10	12	14
Sekcja S i T – Pozostała działalność usługowa + Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	27	33	30	32	32
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W podziale podmiotów na klasy wielkości wyraźnie dominują mikroprzedsiębiorstwa, których jest 332. Zarejestrowane są tutaj również 4 małe przedsiębiorstwa. Brak jest średnich i dużych przedsiębiorstw oraz korporacji.

4.2 Ochrona klimatu i jakości powietrza

4.2.1 Klimat

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski opracowaną przez A. Wosia (1993 r.), opartą na części występowania dni z określonymi typami pogody, teren gminy Stara Dąbrowa zlokalizowany jest w granicach Regionu Zachodniopomorskiego (R-VI). Specyficzną cechą regionu jest względnie częstsze występowanie dni z pogodą przymrozkową umiarkowanie zimną z niewielkim zachmurzeniem oraz bez opadu oraz rzadkie pojawianie się dni z pogodą przymrozkową umiarkowanie zimną z dużym zachmurzeniem nieba i opadem. W tym regionie notuje się stosunkowo najmniej dni z pogodą przymrozkową umiarkowanie zimną z opadem oraz mało dni z pogodą umiarkowanie mroźną z opadem.

Suma godzin usłonecznienia rzeczywistego w rejonie Starej Dąbrowy wynosi ok. 1 750 godzin rocznie, przy czym największe sumy notuje się latem (700 godzin). W czerwcu dobowa liczba godzin ze słońcem dochodzi do wartości 7,6.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. 9,0°C. Minimalne średni odczyty notowane są w styczniu (0°C), z kolei najwyższe przeciętne temperatury przypadają na lipiec (18,0°C). Ważnym wskaźnikiem opisującym stosunki termiczne danego obszaru jest również amplituda temperatury, obliczana jako różnica między temperaturą średnią miesiąca najcieplejszego i najzimniejszego w roku. W rejonie Starej Dąbrowy amplituda ta wynosi ok. 18°C.

Średnie roczne zachmurzenie ogólne nieba w Regionie Zachodniopomorskim notuje się na poziomie 68%. Suma opadów atmosferycznych wynosi przeciętnie ok. 650 mm. Najmniejsze sumy występują zwykle w miesiącach zimowych, gdy na powierzchnię ziemi spada 100 mm opadu. W okresie wegetacyjnym opad kształtuje się na poziomie 320 mm.

Niebezpieczne zjawiska meteorologiczne

Do niebezpiecznych zjawisk meteorologicznych zalicza się:

- silne burze,
- opady gradu,
- upały (z temperaturą powietrza przekraczającą 30°C),
- intensywne opady deszczu (powyżej 30 mm na dobę),
- roztopy pokrywy śnieżnej spowodowane przez nagły wzrost temperatury powietrza o 10°C lub więcej, gdy temperatura powietrza kształtuje się poniżej 0°C,
- przymrozki powodowane nagłymi spadkami temperatury powietrza (gdy temperatura spada w okresie wegetacyjnym poniżej 0°C),
- silny wiatr, gdy średnia prędkość wiatru przekracza 15 m/s lub w porywach 20 m/s,
- intensywne opady śniegu (powyżej 15 cm na dobę),
- zawieje i zamiecie śnieżne,
- opady marznące powodujące gołoledź,
- oblodzenie nawierzchni powodowane nagłymi zmianami temperatury powietrza, gdy temperatura kształtuje się w pobliżu 0°C,
- silny mróz, gdy temperatura spada poniżej -20°C,
- silna mgła występująca na znacznym obszarze lub mgła intensywnie osadzająca szadź.

Dane IMGW z lat 1981-2010 zebrane na stacji meteorologicznej w Szczecinie (stacja położona najbliżej w stosunku do gminy Stara Dąbrowa) wskazują, że w podanym okresie wystąpiło 486 dni ze zjawiskami burzowymi. Średnio w półroczy ciepłym notuje się 16 dni z burzą. Największa częstotliwość tego zjawiska przypada na czerwiec i lipiec (odpowiednio 23,9% oraz 23,5% przypadków), często występuje również w sierpniu (18,3%).

Stosunkowo rzadkim zjawiskiem są związane z burzami opady gradu. W latach 1981-2010 odnotowano 12 dni z wystąpieniem gradu. Najwięcej przypadków (6) wystąpiło w maju. Najgroźniejszymi skutkami gradu są zwykle zniszczenia w rolnictwie, sadownictwie, uszkodzenia dachów i samochodów, utrudnienia w transporcie, zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt.

Zmiany klimatyczne wpływają na coraz częstsze pojawianie się upałów i fal upałów. W wieloleciu 1971-2010 na stacji meteorologicznej w Szczecinie odnotowano 199 dni z maksymalną temperaturą większą lub równą 30°C. W całym okresie wystąpiło 25 fal upałów, z których najdłuższa miała miejsce w 1994 r. i trwała 13 dni.

Tabela 3. Liczba dni gorących ($T_{max} \geq 25°C$) i upalnych ($T_{max} \geq 30°C$) w latach 1971-2010

Parametr	Liczba dni	Liczba ciągów 3-dniowych i dłuższych	Maksymalna długość ciągu	Rok z maksymalnym ciągiem
Dni gorące $T_{max} \geq 25°C$	1 312	180	34	1994
Dni upalne $T_{max} \geq 30°C$	199	25	13	1994

Źródło: *Vademecum – Niebezpieczne zjawiska meteorologiczne*, cz. I – wiosna, lato, 2013

Intensywne opady deszczu, o sumach dobowych przekraczających 30 mm, są w Polsce związane głównie z niżami, przemieszczającymi się z rejonu Morza Śródziemnego. Niże te niosą znaczne zasoby wilgoci zgromadzonej nad ciepłymi morzami. Najwyższe dobowe sumy opadów w latach 1981-2010 na stacji pomiarowej w m. Wiwiecko wyniosły 116,8 mm (10.08.2007 r.). Taka wielkość opadu powoduje, iż grunt nie nadąża wchłaniać wody. W miastach studzienki burzowe i przekroje rur kanalizacyjnych nie zdążają odbierać tak dużej masy wody, ulice stają się korytami rzek opadowych. Przy spadkach terenu tworzą się rwące potoki niszczące wszystko co napotkają na drodze. Następuje nagły przybór wody w rzekach, dochodzi do zalania terenów wokół cieków z katastrofalnymi zniszczeniami całej infrastruktury.

Zagrożenie mogą stwarzać również wiatry wiejące z dużą prędkością. W określonych warunkach cyrkulacji atmosferycznej, cyrkulacji lokalnej oraz przy rozwoju zjawisk burzowych, prędkość wiatru na omawianym obszarze może osiągać średnio między 15 a 20 m/s, natomiast maksymalne wartości w porywach dochodzić mogą do 40 m/s. Przy takich prędkościach wiatru może dochodzić do rozległych zniszczeń, m.in. uszkodzeń budynków, zrywania dachów, łamania drzew i słupów energetycznych, co stanowi bezpośrednie zagrożenie dla życia człowieka.

Silne mrozy powodują uszkodzenia infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, jak również zaburzają pracę systemów energetycznych i komunikacyjnych. Stwarzają one także zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. W wyniku odmrożeń mogą wystąpić trwałe uszkodzenia nieodpowiednio zabezpieczonych części ciała.

Tabela 4. Liczba dni z silnymi mrozami w latach 1981-2010 (dane dla stacji meteorologicznej w Szczecinie)

Progi temperatury	Miesiąc					
	I	II	III	X	XI	XII
-25°C < T_{min} < -20°C	14	3	1	0	0	0
-30°C < T_{min} < -25°C	0	0	0	0	0	0
T_{min} < -30°C	1	0	0	0	0	0

Źródło: *Vademecum – Niebezpieczne zjawiska meteorologiczne*, część II – jesień, zima, 2013

Mgły powodować mogą poważne utrudnienia w ruchu lądowym, przyczyniając się do zwiększania częstotliwości wypadków komunikacyjnych na drogach. Pochodną mgieł w okresie niskich temperatur może być szadź, osadzająca się na antenach i liniach napowietrznych, powodując w ten sposób zakłócenia ich prawidłowej pracy. W latach 1981-2010 na stacji meteorologicznej w Szczecinie notowano średnio 28 dni w roku z mgłą.

Poważne straty w wielu dziedzinach gospodarki powodowane są również przez intensywne opady śniegu. Najczęstszymi ich skutkami są utrudnienia komunikacyjne i uszkodzenia linii wysokiego napięcia, jednak przy długotrwałych opadach i kumulującej się pokrywie śnieżnej, może niekiedy dochodzić do zarywania dachów budynków. Grubość pokrywy śnieżnej determinuje również w znacznym stopniu stany rzek w okresie roztopów. Według danych IMGW na stacji meteorologicznej w Szczecinie notuje się średnio 25,5 dnia z występowaniem pokrywy śnieżnej w ciągu roku (dane za lata 1966-2010). Pokrywa śnieżna o maksymalnej grubości na tej samej stacji wystąpiła 15 lutego 2010 r. i wyniosła 37 cm.

Opady marznące powodujące gołoledź są zjawiskiem szczególnie niebezpiecznym dla komunikacji drogowej i kolejowej, często doprowadzając do kompletnego paraliżu transportu. Dodatkowo osadzanie się lodu na przewodach energetycznych prowadzić może do ich zrywania. W latach 1981-2010 zanotowano w rejonie gminy Stara Dąbrowa 99 dni z gołoledzią, z czego najwięcej przypadków tego zjawiska wystąpiło w styczniu (55).

4.2.2 Jakość powietrza

Zgodnie z art. 89 ustawy z dna 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2025 poz. 647 ze zm.), Główny Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których stwierdzono przekroczenia lub zachowanie poziomów dopuszczalnych, docelowych i długoterminowych. Roczna ocena jakości powietrza prowadzona jest w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (t.j. Dz. U. 2024 poz. 870).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszego powietrza dla Europy definiuje poziomy dopuszczalne, docelowe i długoterminowe:

- poziom dopuszczalny – oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.
- poziom docelowy – oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie.
- poziom celu długoterminowego – oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie – z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków – w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Zgodnie z załącznikiem do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska („Strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza oraz ich nazwy, kody i obszary"), oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim dokonuje się dla obszaru 3 stref:

- strefa aglomeracja szczecińska – aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tys.,
- strefa miasto Koszalin – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.,
- strefa zachodniopomorska obejmująca pozostały obszar województwa.

Gmina Stara Dąbrowa znajduje się w granicach strefy zachodniopomorskiej, dla której dokonuje się corocznie klasyfikacji zanieczyszczeń pod względem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin. W 2025 r. w klasyfikacji podstawowej wykonanej pod kątem ochrony zdrowia, w strefie zachodniopomorskiej dotrzymane zostały określone prawem poziomy dopuszczalne i docelowe zanieczyszczeń powietrza. Przekroczony został natomiast poziom celu długoterminowego – strefie przypisano klasę D2.

Tabela 5. Klasyfikacja zanieczyszczeń powietrza strefy zachodniopomorskiej pod kątem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa

SO_2	NO_2	C_6H_6	CO	O_3	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
A	A	A	A	A	**A**	A	A	A	A	**C**	**A1**

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim – Raport wojewódzki za rok 2025 (GIOŚ, 2026)

W klasyfikacji dokonanej pod kątem ochrony roślin w strefie nie odnotowano przekroczeń poziom dopuszczalnych i docelowych. Przekroczony został natomiast poziom celu długoterminowego dla ozonu (strefa uzyskała klasę D2).

Aktualny stan zanieczyszczeń powietrza w gminie Stara Dąbrowa, uzyskany z Departamentu Monitoringu Środowiska Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Szczecinie pismem z dnia 15 czerwca 2026 r. znak: DMS-SZ.731.1.166.2026, przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Stan jakości powietrza na terenie gminy Stara Dąbrowa

Zanieczyszczenie	nr CAS	Stężenie średnioroczne [µg/m^3]
dwutlenek azotu NO_2	10102-44-0	8 – 9
dwutlenek siarki SO_2	7446-09-5	2
pył zawieszony PM10	-	10 – 13
pył zawieszony PM2,5	-	6 – 7
benzen	CAS 71-43-2	0,5
ołów Pb	CAS 7439-92-1	0,001

Źródło: GIOŚ – RWMŚ w Szczecinie (Państwowy Monitoring Środowiska / Ekoinfonet)

Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Zanieczyszczeniem powietrza nazywa się wszystkie substancje gazowe, stałe lub ciekłe, znajdujące się w powietrzu w ilościach większych niż ich średnia zawartość. Ogólnie zanieczyszczenia powietrza dzieli się na pyłowe i gazowe. Światowa Organizacja Zdrowia definiuje powietrze zanieczyszczone jako takie, którego skład chemiczny może negatywnie wpływać na zdrowie ludzi, zwierząt i roślin, a także na pozostałe komponenty środowiska.

Emisję zanieczyszczeń do powietrza można podzielić ze względu na jej źródło w następujący sposób:

- emisję punktową – emisję powstającą w procesach technologicznych (emitory znajdują się na wysokości kilku, kilkuset metrów),
- emisję liniową – w której źródło emisji znajduje się blisko powierzchni ziemi (transport),
- emisję powierzchniową – emisję z indywidualnych systemów grzewczych, pożarów wielkoobszarowych, z odkrytych zbiorników, ze źródeł rolniczych, z placów budowy itp.

Na stan jakości powietrza w gminie największy wpływ ma niska emisja z sektora bytowego (emisja z indywidualnych kotłów grzewczych), zanieczyszczenia komunikacyjne oraz zanieczyszczenia z zakładów przemysłowych i usługowych, zlokalizowanych w granicach gminy.

Na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, gromadzonych w ramach sprawozdań z gospodarczego korzystania ze środowiska, składanych corocznie przez podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy, stwierdzono, że łączna emisja zanieczyszczeń w 2024 r. z funkcjonowania przemysłu i usług wyniosła 858,078774 Mg, z czego 855,952571 Mg stanowiły zanieczyszczenia gazowe, natomiast 2,126203 Mg zanieczyszczenia pyłowe (dane za 2025 r. wskazują na znacznie niższe emisje, co prawdopodobnie spowodowane jest

nieuwzględnieniem większości sprawozdań z gospodarczego korzystania ze środowiska za ten rok w Wojewódzkim Banku Zanieczyszczeń Środowiska).

Tabela 7. Emisja zanieczyszczeń z działalności gospodarczej w gminie Stara Dąbrowa

Rodzaj zanieczyszczeń	2021	2022	2023	2024	2025
Zanieczyszczenia gazowe [Mg]	941,080229	552,850228	466,048645	855,952571	0,599388
Zanieczyszczenia pyłowe [Mg]	6,132517	2,269962	1,329383	2,126203	0,091055

Źródło: Dane Urzędu Marszałkowskiego (Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń Środowiska)

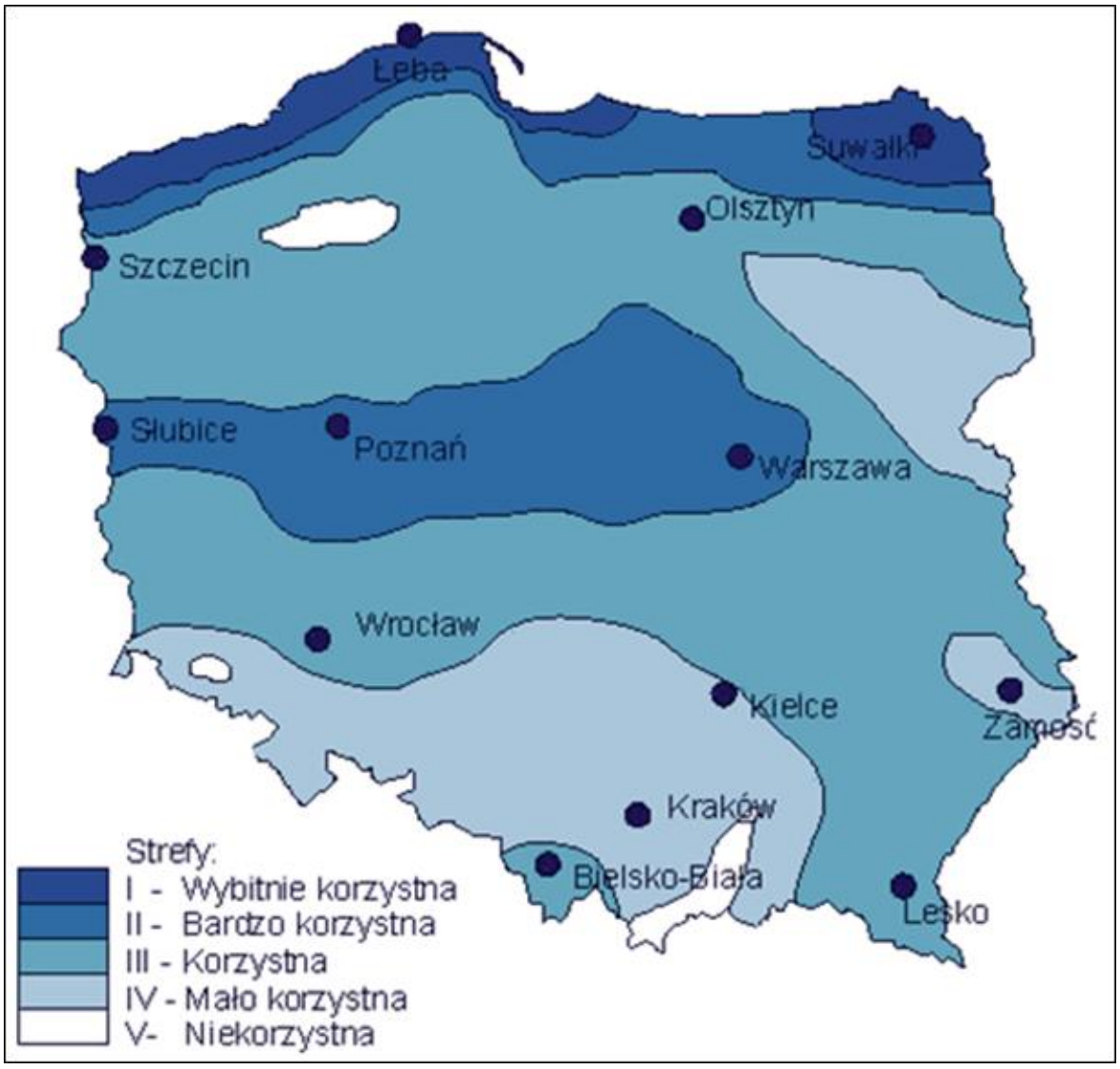
Odnawialne źródła energii

Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (t.j. Dz. U. 2026 poz. 68 ze zm.) definiuje odnawialne źródło energii jako odnawialne, niekopalne źródło energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otoczenia, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu, biopłynów oraz z wodoru odnawialnego.

Rozwój technologii i zwiększenie udziału energii elektrycznej wytwarzanej z OZE w wytwarzaniu energii ogółem wynika z potrzeb ochrony środowiska oraz wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju. Polityka Energetyczna Polski do 2040 r. (PEP2040) zakłada osiągnięcie następujących celów: 1) nie więcej niż 56% węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej w 2030 r.; 2) co najmniej 23% OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r.; 3) wdrożenie energetyki jądrowej w 2033 r.; 4) ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 30% do 2030 r. (w stosunku do 1990 r.); 5) zmniejszenie zużycia energii pierwotnej o 23% do 2030 r. (w stosunku do prognoz PRIMES z 2007 r.).

Energia wiatru

Potencjał gminy w zakresie odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię wiatru jest niski. W świetle opracowań Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, teren gminy Stara Dąbrowa zlokalizowany jest w strefie korzystnej pod kątem wykorzystania tego rodzaju odnawianego źródła energii. Jednakże w pracy *Potencjał i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej i ciepła w województwie zachodniopomorskim – wyzwania dla polityki przestrzennej* (2018, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin), wskazano, iż na terenie gminy znajdują się jedynie niewielkie tereny, na których lokalizacja elektrowni wiatrowych jest możliwa po uwzględnieniu wymogów ustawowych (dotyczących odległości od zabudowy). Obecnie w granicach gminy nie funkcjonują instalacje wykorzystujące energię wiatrową.

Rycina 3. Strefy energii wiatru w Polsce wg H. Lorenc

Źródło: IMGW

Energia słoneczna

Gmina Stara Dąbrowa odznacza się stosunkowo wysokim potencjałem wykorzystania energii słonecznej. Suma godzin usłonecznienia rzeczywistego w rejonie Starej Dąbrowy wynosi ok. 1 750 godzin rocznie, przy czym największe sumy notuje się latem (700 godzin). W czerwcu dobowa liczba godzin ze słońcem dochodzi do wartości 7,6.

Zgodnie z danymi Urzędu Regulacji Energetyki (URE), w granicach gminy znajduje się jedna farma fotowoltaiczna o mocy 0,999 MW, zlokalizowana w miejscowości Łęczyca.

Powszechnie na dachach budynków mieszkalnych, budynków podmiotów gospodarczych oraz budynków użyteczności publicznej powszechnie wykorzystywane są mikroinstalacje fotowoltaiczne.

Energia geotermiczna

Energia geotermiczna to energia wydobytych na powierzchnię ziemi wód termalnych. Zalicza się ją do energii odnawialnych ze względu na jej źródło, które wydaje się być praktycznie

niewyczerpalne. W celu wydobycia wód termalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W zależności od warunków geologicznych, hydrogeologicznych i termicznych eksploatację wód złożowych dzieli się na:

- geotermię płytką (niskotemperaturową) – cechująca się temperaturą od kilkunastu stopni do ok. 20°C, wykorzystująca wody gruntowe do kilkuset metrów głębokości. Odbiór energii realizowany jest przez pompy ciepła (wymienniki ciepła). System ten najczęściej ma zastosowanie w ogrzewaniu pojedynczych budynków. Nośnikiem ciepła jest w tym przypadku woda z dodatkiem środka przeciwzamarzającego (25-30%) lub solanka,
- geotermię klasyczną (wysokotemperaturową) – oparta na naturalnych systemach geotermalnych. Woda termalna wykorzystywana jest bezpośrednio – doprowadzana systemem rur, bądź pośrednio – oddając ciepło chłodnej wodzie i pozostając w obiegu zamkniętym. Otwory w tym przypadku dochodzą do głębokości powyżej 2500 m. Taka instalacja jest zdolna do ogrzania większej ilości budynków, a nawet miast. Przy bardzo wysokich temperatura przekraczających 100°C ma również zastosowanie do produkcji energii elektrycznej,
- geotermię wzbudzaną – odbiór ciepła odbywa się poprzez zatłaczane pod dużym ciśnieniem płyny (woda, solanka lub inne media, jak np. superpłyny), które cyrkulują przez gorącą strukturę skalną.

Wody termalne dla geotermii klasycznej znajdują się pod powierzchnią prawie 80% terytorium Polski. Pomimo tak licznego występowania wód, ich eksploatacja jest trudna, ze względu na skomplikowane warunki wydobycia i bardzo wysokie potencjalne koszty.

Z opracowanych dotychczas badań i analiz wynika jednoznacznie, iż na obszarze Polski znajduje się co najmniej 6 600 km^2 wód geotermalnych o temperaturach rzędu 27-125°C Zasoby te są dość równomiernie rozmieszczone na znacznej części obszaru Polski, w wydzielonych basenach, subbasenach geotermalnych, zaliczanych do określonych prowincji i okręgów geotermalnych. W obecnych warunkach ekonomicznych najefektywniej mogą być wykorzystane wody geotermalne o temperaturze większej od 60°C. W zależności od przeznaczenia i skali wykorzystania ciepła tych wód oraz warunków ich występowania, nie wyklucza się jednak przypadków budowy instalacji geotermalnych, nawet gdy temperatura wody jest niższa od 60°C.

W poniższej tabeli przedstawiono potencjalne zasoby wód i energii w poszczególnych okręgach geotermalnych na terenie Polski. Gmina Stara Dąbrowa znajduje się w granicach okręgu szczecińsko-łódzkiego, dla którego zasoby energii cieplnej oszacowano na 18 812 mln tpu.

Tabela 8. Potencjalne zasoby wód i energii zawarte w poszczególnych okręgach geotermalnych

Lp.	Nazwa okręgu	Powierzchnia obszaru [km^2]	Objętość wód geotermalnych [km^3]	Zasoby energii cieplnej [mln tpu]
1.	grudziądzko – warszawski	70 000	2 766	9 835
2.	szczecińsko – łódzki	67 000	2 854	18 812
3.	przedsudecko – północnoświętokrzyski	39 000	155	995
4.	pomorski	12 000	21	162
5.	lubelski	12 000	30	193
6.	przybałtycki	15 000	38	241
7.	podlaski	7 000	17	113
8.	przedkarpacki	16 000	362	1 555
9.	karpacki	13 000	100	714
RAZEM		**251 000**	**6 343**	**32 620**

Źródło: www.pga.org.pl

Obecnie na terenie gminy nie wykorzystuje się zasobów geotermii głębokiej. W części budynków funkcjonują natomiast pompy ciepła. Brak jednak dokładnych informacji na temat ich wykorzystania.

Biomasa i biogaz

Zgodnie z definicją Unii Europejskiej biomasę stanowią materiały organiczne pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, jak też wszelakie substancje uzyskane z transformacji surowców pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego. Ocenia się, że obecnie największy potencjał energetyczny do wykorzystania w Polsce ma właśnie biomasa.

Biomasa wykorzystywana energetycznie w naszym kraju pochodzi z rolnictwa i leśnictwa. Wykorzystywane rodzaje biomasy to drewno odpadowe w leśnictwie i przemyśle drzewnym, produkty uboczne i odpadowe rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego oraz gospodarki komunalnej, a także uprawy energetyczne.

Biogaz zaliczany jest do odnawialnych źródeł energii. Pozyskuje się go w procesie beztlenowej fermentacji biomasy roślinnej, odchodów zwierzęcych, odpadów organicznych lub osadu ze ścieków. Biogaz jest mieszanką gazową składającą się głównie z metanu i dwutlenku węgla, a także pewnych ilości zanieczyszczeń w postaci siarkowodoru, azotu, tlenu i wodoru. Skład biogazu oraz jego wartość opałowa zależą od substratów wykorzystanych do jego produkcji.

Biogaz do celów energetycznych produkowanych jest w biogazowniach. Wyróżniamy następujące rodzaje biogazowni w zależności od rodzaju wykorzystywanych odpadów:

- biogazownie rolnicze,
- biogazownie na składowiskach odpadów,
- biogazownie przy oczyszczalniach ścieków.

Zgodnie z danymi Urzędu Regulacji Energetyki, na terenie gminy Stara Dąbrowa funkcjonuje obecnie jedna instalacja wykorzystująca biogaz do produkcji energii, charakteryzująca się mocą 0,2 MW, zlokalizowana w miejscowości Łęczyca.

Energia wodna

Elektrownie wodne wykorzystują energie spadku wody rzek oraz jezior (elektrownie szczytowo-pompowe). Energetyczne zasoby wodne Polski są niewielkie ze względu na niezbyt obfite i niekorzystnie rozłożone opady atmosferyczne, dużą przepuszczalność gruntu i niewielkie spadki terenu. Zasoby wodno-energetyczne zależne są od dwóch czynników: przepływów oraz spadków. Pierwszy element określony jest hydrologią rzeki, przyjmuje się go na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku o średnich warunkach hydrologicznych. Spadki rzeki analizuje się bezpośrednio do rozpatrywanego odcinka rzeki.

W gminie Stara Dąbrowa funkcjonują obecnie dwie instalacje wykorzystujące potencjał energetycznych rzeki Krąpiel:

- MEW w miejscowości Rokicie o średniej mocy 16 kW,
- MEW w miejscowości Chlebówko o średniej mocy 17 kW.

4.2.3 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze interwencji klimat i jakość powietrza

Poprzedni Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa obowiązywał w latach 2023-2026. W tym okresie na terenie gminy zrealizowano zadania w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 9. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji klimat i jakość powietrza

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zł]	Opis wykonanego zadania
Zadania własne				
Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w miejscowości Chlebówko	Gmina Stara Dąbrowa	2024-2026	3 454 988,14	-
Modernizacja oświetlenia na terenie gminy	Gmina Stara Dąbrowa	2025 r.	613 720,80	W ramach zadania wymienione zostały lampy sodowe na istniejących słupach oświetleniowych, które zastąpiono oprawami LED. Zmodernizowano 324 punkty oświetleniowe na terenie gminy.

Źródło: Opracowanie własne

4.2.4 Ocena stanu – analiza SWOT

Tabela 10. Analiza SWOT – obszar interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza

Mocne strony	Słabe strony
– Dobra jakość powietrza w gminie – Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w postaci farmy fotowoltaicznej oraz mikroinstalacji fotowoltaicznych, a także biogazowni i małych elektrowni wodnych – Wykonana wymiana części oświetlenia na energooszczędne na terenie gminy – Brak dróg o największym natężeniu ruchu i emisji zanieczyszczeń (krajowych, ekspresowych, autostrad)	– Wysoki udział kotłów opalanych węglem i drewnem w systemach grzewczych w budynkach mieszkalnych – Emisja odorów ze składowiska odpadów zlokalizowanego w miejscowości Łęczyca
Szanse	**Zagrożenia**
– Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym – Promowanie wśród mieszkańców ekologicznych źródeł energii – Budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa – Działanie na rzecz poprawy klimatu, m.in. dalszy udział w programie „Czyste Powietrze” – Termomodernizacje budynków	– Emisja zanieczyszczeń z dróg przebiegających przez obszar gminy – Wzrost liczby samochodów i natężenia ruchu – Wysoki koszt inwestycji w OZE – Zmieniający się klimat (w szczególności wzrost temperatur oraz wzrost liczby niebezpiecznych zjawisk meteorologicznych) – Spalanie odpadów w przestarzałych przydomowych kotłowniach – Zanieczyszczenia powietrza związkami powstałymi w wyniku działalności rolniczej – Zanieczyszczenia powietrza na skutek funkcjonowania składowiska odpadów, w szczególności odorów

Źródło: Opracowanie własne

4.3 Zagrożenia hałasem

4.3.1 Stan wyjściowy

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2025 poz. 647 ze zm.), hałasem nazywa się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. W zależności od pochodzenia hałasu środowiskowego (źródła) dokonuje się jego podziału na następujące, podstawowe kategorie:

- hałas komunikacyjny, w tym:
    - drogowy (uliczny),
    - lotniczy,
    - kolejowy,
- hałas przemysłowy.

Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku, definiuje hałas jako niepożądane lub szkodliwe dźwięki powodowane przez działalność człowieka na wolnym powietrzu, w tym hałas emitowany przez środki transportu, ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy, oraz hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej.

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN}, L_N, L_{AeqD} i L_{AeqN} oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo co 5 lat dla:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- głównych dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 milionów pojazdów w ciągu roku, tj. ok. 8 200 poj. dobę,
- głównych linii kolejowych po których rocznie przejeżdża ponad 30 000 pociągów,
- głównych portów lotniczych, na których obywa się powyżej 50 000 operacji rocznie.

Do najbardziej uciążliwych dla człowieka źródeł hałasu zaliczamy ruch samochodowy (ze względu na jego powszechność), ruch lotniczy (szczególnie intensywny charakter zjawiska oraz rozprzestrzenianie na dużych powierzchniach zamieszkałych) oraz źródła o charakterze przemysłowym (instalacyjnym) działające w sposób ciągły lub czasowy, a także inne źródła, które lokalnie mogą powodować subiektywnie odczuwalną uciążliwość.

Przez gminę przebiegają drogi wojewódzkiej nr 106 i 142, o długościach wynoszących w granicach jednostki odpowiednio 7 837 m i 4 789 m. Zgodnie z informacjami udostępnionymi na potrzeby niniejszego opracowania przez Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich, drogi te charakteryzują się dobry stanem technicznym. Ponadlokalny system drogowy uzupełniany jest przez drogi powiatowe:

- Droga 1717Z Małkocin – do DW142; od m. Łęczyca – Tolcz – Białuń (długość w granicach gminy 10,510 km, stan nawierzchni: dobry),
- Droga 1719Z Tolcz – Stara Dąbrowa – do dr. nr 4152Z; od m. Nowa Dąbrowa – Krzywnica (długość w granicach gminy 6,660 km; stan nawierzchni: dobry),
- Droga 1720Z Chlebowo – Chlebówko (długość w granicach gminy 3,683 km, stan nawierzchni: dostateczny),
- Droga 1722Z Bobrowniki – Chlebowo – granica gm. Stara Dąbrowa (długość w granicach gminy: 5,298 km, stan nawierzchni: dostateczny),
- Droga 4152Z z kierunku Sokolniki – od granicy powiatu – Chlebówko – Białuń – Stara Dąbrowa – skrz. z DW 106 (długość w granicach gminy 10,538 km, stan nawierzchni: dobry).

System drogowy uzupełniają drogi gminne o łącznej długości 11,9 km, z czego 9,1 km to drogi o nawierzchni twardej, a 2,8 km drogi o nawierzchni gruntowej. W gminie brak jest ścieżek rowerowych.

W ostatnich latach na terenie gminy Stara Dąbrowa nie prowadzono pomiarów poziomu hałasu komunikacyjnego (drogowego, kolejowego, lotniczego) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, nie zostały również stworzone lokalne mapy hałasu dla terenu gminy.

Przebiegające przez teren gminy drogi wojewódzkie były objęte w 2025 r. Generalnym Pomiarem Ruchu. Na terenie gminy Stara Dąbrowa pomiary wykonywane były na czterech odcinkach. Wyniki GPR 2025 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Ruch pojazdów na odcinkach dróg wojewódzkich w gminie Stara Dąbrowa

SDRR poj. silnik. ogółem [poj./dobę]	Motocykle [poj./dobę]	Sam. osob. + mikrobusy [poj./dobę]	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze) [poj./dobę]	Sam. ciężarowe bez przycz. [poj./dobę]	Sam ciężarowe z przycz. [poj./dobę]	Autobusy [poj./dobę]	Ciągniki rolnicze [poj./dobę]
Droga wojewódzka nr 142 – odcinek Łęczyca / DW106 / - Lisowo /DK20 – nr odcinka 32075							
4 254	25	3 401	369	70	374	10	5
Droga wojewódzka nr 142 – odcinek DW141 – Łęczyca /DW106/ - nr odcinka 32072							
5 160	32	4 068	490	79	465	13	13
Droga wojewódzka nr 106 – odcinek Maszewo /DW113/ - Łęczyca /DW142/ - nr odcinka 32020							
3 919	32	3 032	387	87	346	30	5
Droga wojewódzka nr 106 – odcinek Łęczyca /DW142/ - Stargard /DK20/ - nr odcinka 32021							
5 289	45	4 363	437	110	292	30	12

Źródło: GPR 2025

4.3.2 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze interwencji zagrożenia hałasem

Tabela 12. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji zagrożenie hałasem

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zł]	Opis wykonanego zadania
Zadania własne				
Przebudowa drogi w miejscowości Załęcze i Łęczyca wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gmina Stara Dąbrowa	2023-2024	8 000 000,00	Zadanie dofinansowane z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład (95%).
Przebudowa drogi wewnętrznej w Starej Dąbrowie	Gmina Stara Dąbrowa	2023 r.	1 140 815,25	Zadanie dofinansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (kwota dofinansowania: 880 524,18 zł)
Przebudowa drogi w miejscowości Nowa Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	2023-2024	5 250 000,00	Zadanie dofinansowane z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład (kwota dofinansowania: 4 987 500,00 zł)
Przebudowa drogi na działce nr 61 obręb Storkówko	Gmina Stara Dąbrowa	2024 r.	194 955,00	Zadanie dofinansowane z Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (kwota dofinansowania: 143 183,08 zł)
Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Krzywnica	Gmina Stara Dąbrowa	2024 r.	2 289 522,00	Zadanie dofinansowane z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład (kwota dofinansowania: 1 900 000,00 zł)
Zadania monitorowane				
Modernizacja drogi powiatowej nr 1718Z od tablicy do skrzyżowania z drogą powiatowa nr 4152Z	Zarząd Dróg Powiatowych	2025 r.	2 679 053,42	Modernizacja obejmowała odcinki drogi powiatowej nr 17182 o długości 0,99 km, zlokalizowanej w miejscowości Stara Dąbrowa- od tablicy oznaczającej początek miejscowości Stara Dąbrowa, od strony drogi wojewódzkiej nr 142 do skrzyżowania w centrum miejscowości.

Źródło: Opracowanie własne

4.3.3 Ocena stanu – analiza SWOT

Tabela 13. Analiza SWOT – obszar interwencji zagrożenia hałasem

Mocne strony	Słabe strony
– Brak dróg o największym natężeniu ruchu i emisji hałasu (krajowych, ekspresowych, autostrad) – Brak linii kolejowych, mogących być źródłem hałasu – Systematyczna modernizacja nawierzchni drogowych	– Brak pomiarów hałasu komunikacyjnego w ramach PMŚ
Szanse	**Zagrożenia**
– Wprowadzanie „cichych” nawierzchni w trakcie remontów i napraw dróg – Rozwój ścieżek rowerowych – Rozwój technologii w dziedzinie motoryzacji	– Wysokie koszty realizacji inwestycji drogowych – Wykorzystanie samochodu osobowego jako podstawowego środka transportu

Źródło: Opracowanie własne

4.4 Pola elektromagnetyczne

4.4.1 Stan wyjściowy

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach albo zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do poziomów dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Pole elektromagnetyczne jest połączeniem dwóch zmiennych w czasie i przestrzeni pól – elektrycznego E oraz magnetycznego (H). Zmienne tworzą fale elektromagnetyczne poprzez wzajemne oddziaływanie. Pole elektryczne powoduje powstawanie pola magnetycznego, które powoduje powstanie pola elektrycznego itd.

W środowisku występują dwa rodzaje źródeł promieniowania elektromagnetycznego: naturalne oraz sztuczne. Do źródeł naturalnych zaliczyć można pole geomagnetyczne Ziemi, Słońce, zjawiska atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne, pierwiastki promieniotwórcze. Źródłami sztucznymi mogą być natomiast: obiekty elektroenergetyczne do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej (elektrownie, elektrociepłownie, stacje transformatorowe, napowietrzne linie elektroenergetyczne), instalacje i urządzenia radiokomunikacyjne (stacje bazowe telefonii komórkowej, radiowe i telewizyjne stacje nadawcze, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne.

W związku ze stale rosnącym zapotrzebowaniem na usługi radiokomunikacyjne dynamiczne zmienia się system przesyłania i odbioru danych w zakresie fal radiowych i mikrofal. Największe zmiany zachodzą w radiokomunikacji ruchomej, tj. w telefonii komórkowej. Do końca 2020 roku wykorzystywano częstotliwości z zakresów 420, 800, 900, 1800, 2100 i 2600 MHz. Również nowa technologia 5G wykorzystuje obecne częstotliwości 2100, 2600 MHz oraz 1800 MHz. Docelowo dla technologii 5G przewidziane są częstotliwości w zakresie 700 MHz, 3,4 -3,8 GHz oraz 26 GHz.

Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2019 poz. 2448), dla częstotliwości objętych monitoringiem (tj. co najmniej 3 MHz – 3 GHz) wynoszą od 28 V/m do 61 V/m.

Tabela 14. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności

Parametr fizyczny / **Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego**		**Składowa elektryczna E (V/m)**	**Składowa magnetyczna H (A/m)**	**Gęstość mocy S (W/m^2)**
Lp.	1	2	3	4
1	0 Hz	1000	2500	ND
2	od 0 Hz do 0,5 Hz	ND	2500	ND
3	od 0,5 Hz do 50 Hz	1000	60	ND
4	od 0,05 kHz do 1 kHz	ND	3/f	ND
5	od 1 kHz do 3 kHz	250/f	5	ND
6	od 3 kHz do 150 kHz	87	5	ND
7	od 0,15 MHz do 10 MHz	87	0,73/f	ND
8	od 1 MHz do 10 MHz	$87/f^{0,5}$	0,73/f	ND
9	od 10 MHz do 400 MHz	28	0,073	2
10	od 400 MHz do 2000 MHz	$1,375 \times f^{0,5}$	$0,0037 \times f^{0,5}$	f/200
11	od 2 GHz do 300 GHz	61	0,16	10

f – wartość częstotliwości pola elektromagnetycznego z tego samego wiersza kolumny „Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego, ND – nie dotyczy

Źródło: Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2019 poz. 2448)

Do istotniejszych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w gminie Stara Dąbrowa zaliczyć należy stacje bazowe telefonii komórkowej, których jest 3 (na jednym maszcie znajdują się urządzenia należące do dwóch operatorów). Poniżej przedstawiono informacje o stacjach bazowych w granicach jednostki.

Tabela 15. Stacje bazowe telefonii komórkowej w gminie Stara Dąbrowa

Lp.	Operator	Lokalizacja
1	Plus	Storkówko
2	T-Mobile / Orange	Łęczyca
3	Play	Łęczyca

Źródło: http://beta.btsearch.pl/

Źródłami pól elektromagnetycznych są również linie elektroenergetyczne oraz urządzenia związane z dostarczaniem prądu. Przez teren gminy przebiegają trzy linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia: 110 kV Morzyczyn – Maszewo – Nowogard, 110 kV Morzyczyn – Chociwel oraz 110 kV Morzyczyn – Łobez. Przebiega tutaj również jedna linia najwyższych napięcia 400 kV Morzyczyn – Dunowo, zarządzana przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

Monitoring pól elektromagnetycznych (PEM) w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska od 2021 roku wykonywany jest według rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Zgodnie z nim punkty pomiarowe wyznacza się w miastach dla stałej sieci monitoringu w dwuletnim cyklu pomiarowym, a ilość punktów zależy od ilości mieszkańców, oraz 1 punkt w każdej gminie wiejskiej dla monitoringu badawczego w czteroletnim cyklu pomiarowym.

Na terenie gminy Stara Dąbrowa Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ Oddział w Szczecinie wykonało w 2024 r. pomiary pól elektromagnetycznych w 1 punkcie pomiarowym w ramach sieci monitoringu badawczego, zlokalizowanym w miejscowości Łęczyca. Wykonany pomiar wykazał wartość wskaźnika poziomu emisji WM_E poniżej dolnego progu oznaczalności sondy pomiarowej, czyli poniżej wartości dopuszczalnych wynoszących od 28 V/m do 61 V/m, określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Monitoring badawczy prowadzony jest cyklicznie co 4 lata, dlatego w gminie Stara Dąbrowa (niekoniecznie w tym samym punkcie pomiarowym) pomiary natężenia pól elektromagnetycznych będą powtarzane w 2028 r.

4.4.2 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze pól elektromagnetycznych

Tabela 16. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji pola elektromagnetyczne

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zł]	Opis wykonanego zadania
Zadania własne				
Uwzględnianie kwestii ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	n.d.	Realizowano w zależności od potrzeb

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zł]	Opis wykonanego zadania
w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć				
Zadania monitorowane				
Badania monitoringowe pól elektromagnetycznych	GIOŚ	2024	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Przeprowadzono badania monitoringowe pól elektromagnetycznych w jednym punkcie pomiarowym zlokalizowanym we wsi Łęczyca – nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów.

Źródło: Opracowanie własne

4.4.3 Ocena stanu – Analiza SWOT

Tabela 17. Analiza SWOT – obszar interwencji pola elektromagnetyczne

Mocne strony	Słabe strony
– Objęcie gminy siecią pomiarową pól elektromagnetycznych w ramach PMŚ – Brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych – Mała liczba stacji bazowych telefonii komórkowej, stanowiących potencjalne źródło promieniowania elektromagnetycznego	– Przebieg przez teren gminy sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz jednej sieci najwyższego napięcia
Szanse	**Zagrożenia**
– Inwentaryzacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego – Obowiązkowy monitoring PEM w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	– Rozwój infrastruktury związanej z telefonią komórkową – Wzrost zapotrzebowania społeczeństwa na media i energię elektryczną – Niska świadomość społeczna o zagrożeniu polami elektromagnetycznymi

Źródło: Opracowanie własne

4.5 Gospodarowanie wodami

4.5.1 Wody powierzchniowe

Gmina Stara Dąbrowa zlokalizowana jest w dorzeczu Odry. System hydrograficzny gminy jest rozbudowany, co wynika przede wszystkim z lokalizacji na obszarze występowania rzeźby młodoglacjalnej, ukształtowanej przez lądolód i wody fluwioglacjalne. Osią sieci rzecznej i największym ciekiem jest tutaj rzeka Krępiel, będąca ciekiem trzeciego rzędu i stanowiąca prawy dopływ Iny. Wzdłuż zachodniej granicy gminy przepływa rzeka Małka, która również jest dopływem Iny. System rzeczny uzupełniają mniejsze cieki: Sokola, Kania, Giełdnica, Dopływ spod. Kol. Stara Dąbrowa, Dopływ spod Darża, Dopływ z Nastazina.

W podziale na zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych, gmina Stara Dąbrowa znajduje się w zasięgu następujących jednostek: JCWP Krąpiel od źródeł Kanii wraz z Kanią (kod: RW600009198833), JCWP Sokola (kod: RW600009198849), JCWP Krępa (kod: RW6000091988699), JCWP Giełdnica (kod: RW600009198874), JCWP Małka (kod: RW6000091989299), JCWP Krąpiel od Kanii do ujścia (kod: RW600011198899), JCWP Ina od Krąpieli do Strugi Goleniowskiej (kod: RW60001119897).

JCWP Krąpiel od źródeł do Kanii wraz z Kanią (kod: RW600009198833) to naturalna część wód, którą charakteryzuje słaby stan ekologiczny, a także ogólny zły stan wód (dane za IIaPGW). Zaliczona została do typu PN – potok lub strumień nizinny. Celami środowiskowymi dla jednostki są: dobry stan ekologiczny oraz dobry stan chemiczny. JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia wskazanych celów środowiskowych.

JCWP Sokola (kod: RW600009198849) to naturalna część wód, którą charakteryzuje umiarkowany stan ekologiczny, a także ogólny zły stan wód. Zaliczona została do typu PN – potok lub strumień nizinny. Celami środowiskowymi dla jednostki są: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: azot amonowy) oraz dobry stan chemiczny. JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia wskazanych celów środowiskowych.

JCWP Krępa (kod: RW6000091988699) to naturalna część wód, którą charakteryzuje słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, a także ogólny zły stan wód. Zaliczona została do typu PN – potok lub strumień nizinny. Celami środowiskowymi dla jednostki są: dobry stan ekologiczny oraz stan chemiczny poniżej dobrego dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] i dobry dla pozostałych wskaźników. JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia wskazanych celów środowiskowych.

JCWP Giełdnica (kod: RW600009198874) to naturalna część wód, którą charakteryzuje umiarkowany stan ekologiczny, a także ogólny zły stan wód. Zaliczona została do typu PN – potok lub strumień nizinny. Celami środowiskowymi dla jednostki są: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosforany, OWO) oraz dobry stan chemiczny. JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia wskazanych celów środowiskowych.

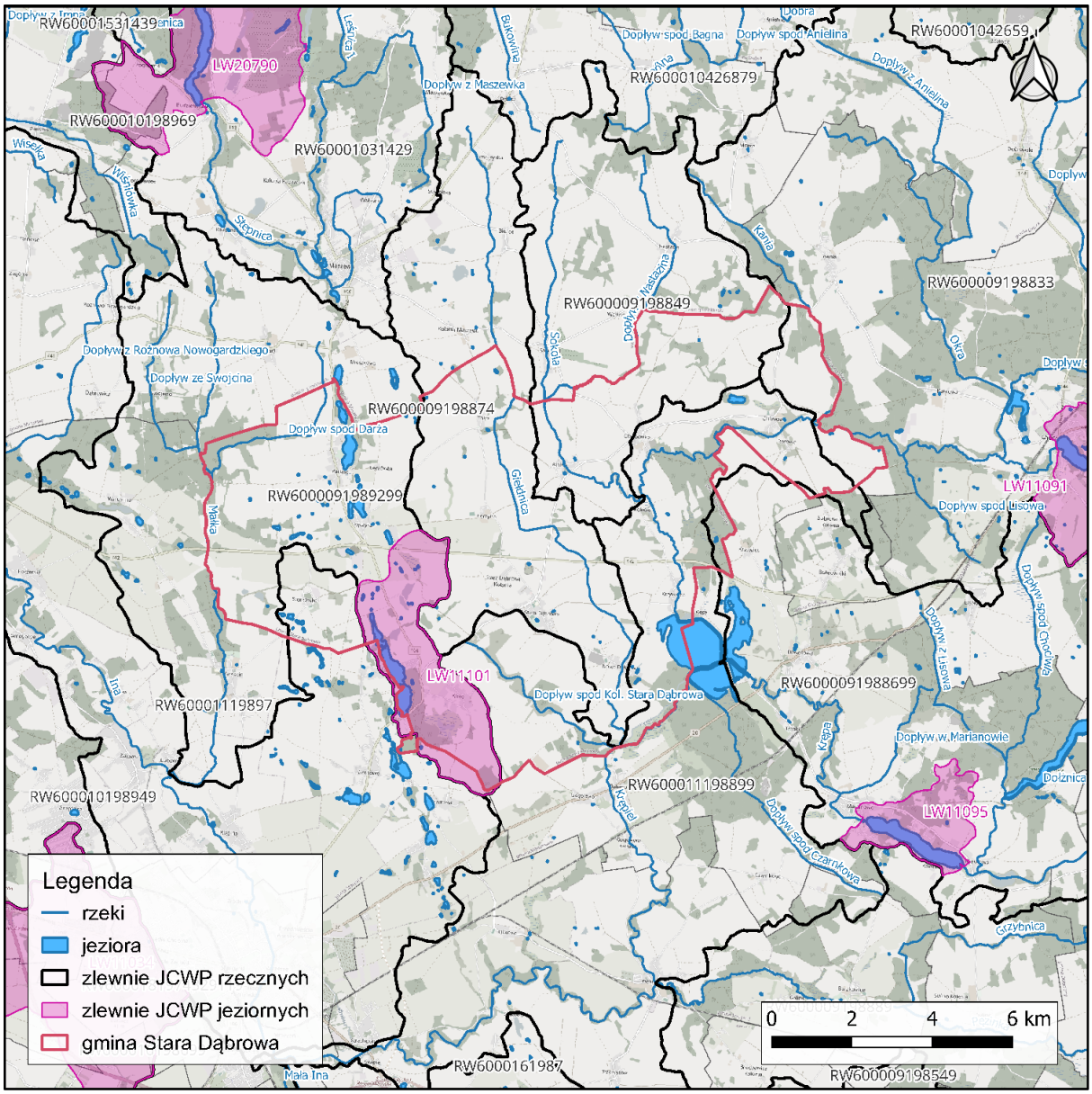
JCWP Małka (kod: RW6000091989299) to naturalna część wód, dla której nie dokonano oceny stanu/potencjału ekologicznego, ze względu na brak badań biologicznych. Stan chemiczny oceniono na dobry. Zaliczona została do typu PN – potok lub strumień nizinny. Celami środowiskowymi dla jednostki są: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: azot ogólny) oraz dobry stan chemiczny. JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia wskazanych celów środowiskowych.

JCWP Krąpiel od Kanii do ujścia (kod: RW600011198899) to silnie zmieniona część wód, którą charakteryzuje słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, a także ogólny zły stan wód. Zaliczona została do typu RzN – rzeka nizinna. Celami środowiskowymi dla jednostki są: dobry potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny poniżej dobrego dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] i dobry dla pozostałych wskaźników. JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia wskazanych celów środowiskowych.

JCWP Ina od Krąpieli do Strugi Goleniowskiej (kod: RW60001119897) to naturalna część wód, którą charakteryzuje umiarkowany stan ekologiczny, a także ogólny zły stan wód. Zaliczona została do typu RzN – rzeka nizinna. Celami środowiskowymi dla jednostki są: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: OWO) oraz dobry stan chemiczny. JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia wskazanych celów środowiskowych.

Gmina znajduje się na obszarze stosunkowo zasobnym w zbiorniki wodne. W zachodniej części gminy znajdują się: Jez. Grabowskie (Piasno), Jez. Łęczyckie, Jez. Parlińskie oraz Jez. Kołki. Z kolei w części wschodniej, w pobliżu miejscowości Krzywnica, znajdują się tzw. Stawy Dzwonowskie. Są to stawy rybne zajmujące powierzchnię ok. 278 ha, powstałe na skutek zalania łąk oraz terenów podmokłych w dolinie rzeki Krąpieli oraz Krępy.

W podziale sporządzonym w Planie Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry, w granicach omawianej jednostki wyznaczono jedną jednolitą część wód powierzchniowych jeziornych: JCWP LW Piasno (kod: LW11101). Jest to naturalna część wód, którą charakteryzuje stan chemiczny dobry (dane za IIaPGW). Zaliczona została do typu WSd_a – jezioro na podłożu wapiennym o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane. Celami środowiskowymi dla jednostki są: dobry stan ekologiczny oraz dobry stan chemiczny. JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia wskazanych celów środowiskowych.

Rycina 4. Wody powierzchniowe w gminie Stara Dąbrowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw mapowych PIG-PIB i GUGiK (podkład mapowy Open Street Map)

Zgodnie z informacjami udostępnionymi na potrzeby niniejszego opracowania przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie, na terenie gminy zlokalizowane są następujące budowle hydrotechniczne:

- Most na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Krzywnica, km rzeki 28+400,
- Most na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Krzywnica, km rzeki 28+450,
- Przepust na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Krzywnica, km rzeki 29+380,
- Jaz Krzywnica na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Krzywnica, km rzeki 30+600,
- Most na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Krzywnica, km rzeki 32+650,
- Jaz Rokicie na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Rokicie, km rzeki 33+100,
- Most na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Rokicie, km rzeki 34+550,
- Most na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Chlebówko, km rzeki 35+200,

– Jaz Chlebówko na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Chlebówko, km rzeki 35+800,
– Most na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Chlebowo, km rzeki 40+900,
– Ujęcie wody z rzeki Krąpiel – zlokalizowane w miejscowości Chlebowo, km rzeki 41+720,
– Wylot na rzece Krąpiel – zlokalizowany w miejscowości Chlebowo, km rzeki 41+720.

Monitoring jakości wód powierzchniowych

Dane w niniejszym podrozdziale zostały udostępnione na potrzeby niniejszego opracowania przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Dane te pochodzą z badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

W latach 2021-2026 na terenie gminy Stara Dąbrowa wyznaczono do badań 6 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych. Zestawienie badanych JCWP wraz z rodzajem realizowanego w nich monitoringu przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 18. Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych badane w latach 2021-2026

Lp.	Nazwa JCWP	Kod ppk	Nazwa punktu reprezentatywnego	Rodzaj monitoringu	Rok badań
1	Krępiel od źródeł do Kanii	PL02S0101_0304	Krąpiel (m. Chlebowo)	MD, MO, MORO, MOEU	2021
2	Krąpiel od źródeł do Kanii wraz z Kanią	PL02S0101_4022 ppk poza gminą	Krąpiel (m. Chlebowo)	MO_Ch, MB MO, MO_Ch MO_Ch, MB MO_Ch, MB	2023 2024 2025 2026
3	Krąpiel od Kanii do ujścia	PL02S0101_0494 ppk poza gminą	Krąpiel – ujście do Iny	MO_Ch MO_Ch MD, MO, MO_Ch MO_Ch, MB MO_Ch, MB MD, MO, MO_Ch	2021 2022 2023 2024 2025 2026
4	Sokola	PL02S0101_0305	Sokola - uj. do Krępieli (pon. m Białuń)	MD, MO MO_Ch, MB MO, MO_Ch MO_Ch, MB MO_Ch, MB	2021 2023 2024 2025 2026
5	Giełdnica	PL02S0101_0307	Giełdnica - uj. do Krępieli (m. Nowa Dąbrowa)	MD, MO, MOEU MO_Ch, MB MO, MO_Ch MO_Ch, MB MO_Ch, MB	2021 2023 2024 2025 2026
6	Małka	PL02S0101_0504 ppk poza gminą	Małka - ujście do Iny (m.Lubowo)	MO MO	2023 2026

Źródło: GIOŚ RWMŚ w Szczecinie

Na podstawie badań monitoringowych JCWP rzecznych w latach 2019-2024 dokonano oceny stanu tych części wód. Jednostki w granicach gminy Stara Dąbrowa charakteryzowały się następującym stanem:

- JCWP Krąpiel od źródeł Kanii wraz z Kanią (kod: RW600009198833):
    - klasa elementów biologicznych: 2,
    - klasa elementów hydromorfologicznych: 1,
    - klasa elementów fizykochemicznych: >2,
    - klasa elementów fizykochemicznych z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych: 1,
    - potencjał ekologiczny: słaby,
    - klasyfikacja stanu chemicznego: stan chemiczny poniżej dobrego,
    - ocena stanu jcwp: zły stan wód.
- JCWP Sokola (kod: RW600009198849):
    - klasa elementów biologicznych: 5,
    - klasa elementów hydromorfologicznych: 2,
    - klasa elementów fizykochemicznych: >2,
    - klasa elementów fizykochemicznych z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych: 1,
    - stan ekologiczny: zły,
    - klasyfikacja stanu chemicznego: stan chemiczny poniżej dobrego,
    - ocena stanu jcwp: zły stan wód.
- JCWP Krępa (kod: RW6000091988699):
    - klasa elementów biologicznych: 3,
    - klasa elementów hydromorfologicznych: 2,
    - klasa elementów fizykochemicznych: >2,
    - klasa elementów fizykochemicznych z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych: 1,
    - stan ekologiczny: umiarkowany,
    - klasyfikacja stanu chemicznego: stan chemiczny poniżej dobrego,
    - ocena stanu jcwp: zły stan wód.
- JCWP Giełdnica (kod: RW600009198874):
    - klasa elementów biologicznych: 5,
    - klasa elementów hydromorfologicznych: 3,
    - klasa elementów fizykochemicznych: >2,
    - klasa elementów fizykochemicznych z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych: 1,

- stan ekologiczny: zły,
- klasyfikacja stanu chemicznego: stan chemiczny poniżej dobrego,
- ocena stanu jcwp: zły stan wód.

– JCWP Małka (kod: RW6000091989299):
  - klasa elementów biologicznych: 5,
  - klasa elementów hydromorfologicznych: 1,
  - klasa elementów fizykochemicznych: >2,
  - klasa elementów fizykochemicznych z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych: nie określono,
  - stan ekologiczny: zły,
  - klasyfikacja stanu chemicznego: nie określono,
  - ocena stanu jcwp: zły stan wód.
– JCWP Krąpiel od Kanii do ujścia (kod: RW600011198899):
  - klasa elementów biologicznych: 2,
  - klasa elementów hydromorfologicznych: 1,
  - klasa elementów fizykochemicznych: 2,
  - klasa elementów fizykochemicznych z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych: 2,
  - potencjał ekologiczny: dobry,
  - klasyfikacja stanu chemicznego: stan chemiczny poniżej dobrego,
  - ocena stanu jcwp: zły stan wód.
– JCWP Ina od Krąpieli do Strugi Goleniowskiej (kod: RW60001119897):
  - klasa elementów biologicznych: 3,
  - klasa elementów hydromorfologicznych: 1,
  - klasa elementów fizykochemicznych: >2,
  - klasa elementów fizykochemicznych z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych: 1,
  - stan ekologiczny: umiarkowany,
  - klasyfikacja stanu chemicznego: stan chemiczny poniżej dobrego,
  - ocena stanu jcwp: zły stan wód.

Monitoringiem objęta była również jednolita część wód powierzchniowych jeziornych JCWP LW Piasno. W 2023 r. jezioro zostało objęte badaniami w zakresie przekształceń hydromorfologicznych. Uzyskane wyniki wykazały, że zbiornik spełnia kryteria I klasy w zakresie elementów hydromorfologicznych, osiągając wartość wskaźnika LHMS_PL na poziomie 6 punktów. W 2026 r. jezioro było objęte monitoringiem operacyjnym, w ramach którego prowadzone są badania

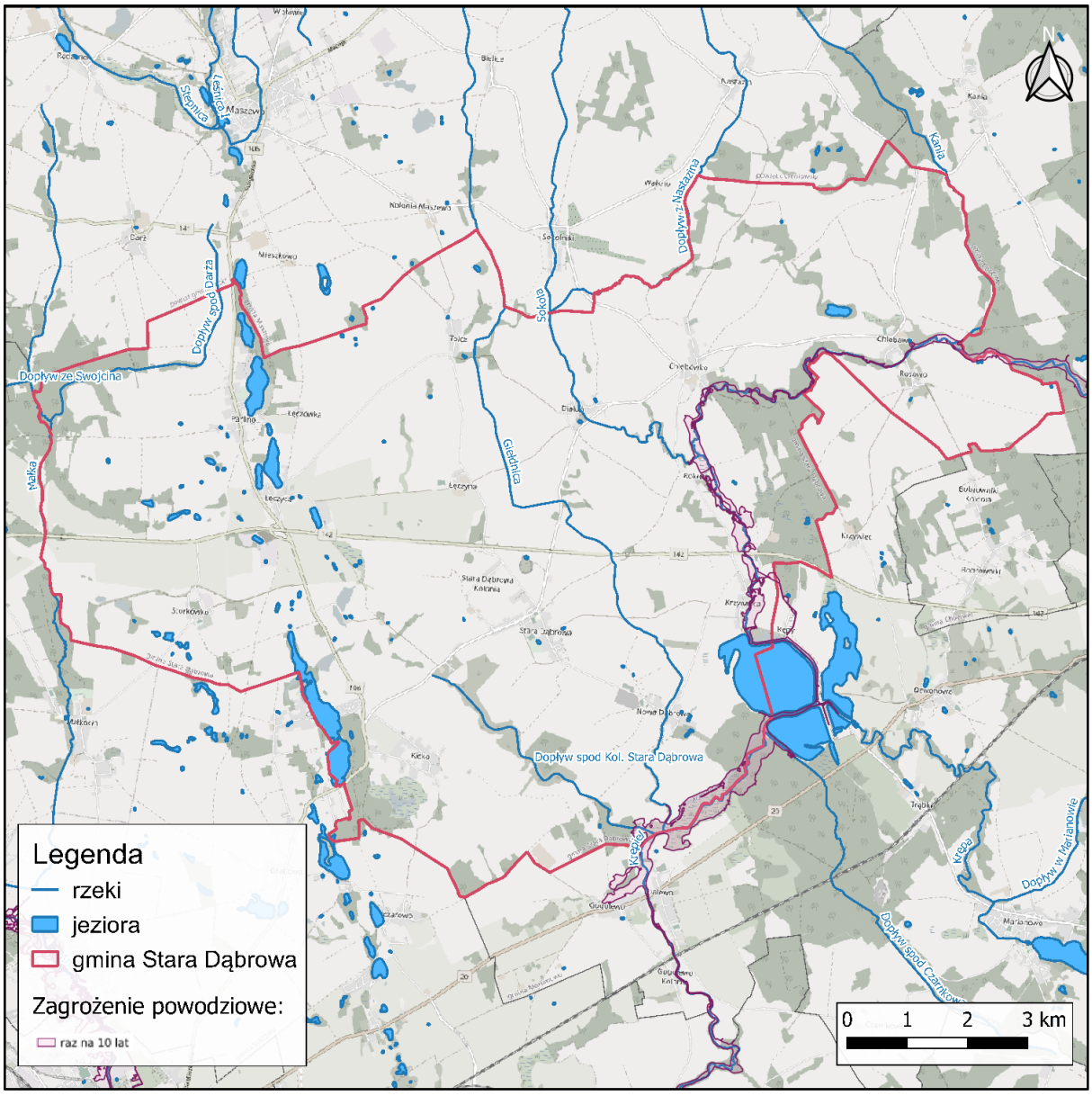
elementów biologicznych (chlorofilu i fitoplanktonu) oraz elementów fizykochemicznych, w tym substancji biogennych (związków azotu i fosforu). W ocenie stanu jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych, dokonane na podstawie badań monitoringowych w latach 2019-2024 oraz metodą przeniesienia, stan wód omawianej JCPW określono jako zły.

Zagrożenie powodziowe

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2025 poz. 960 ze zm.) definiuje powódź jako czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

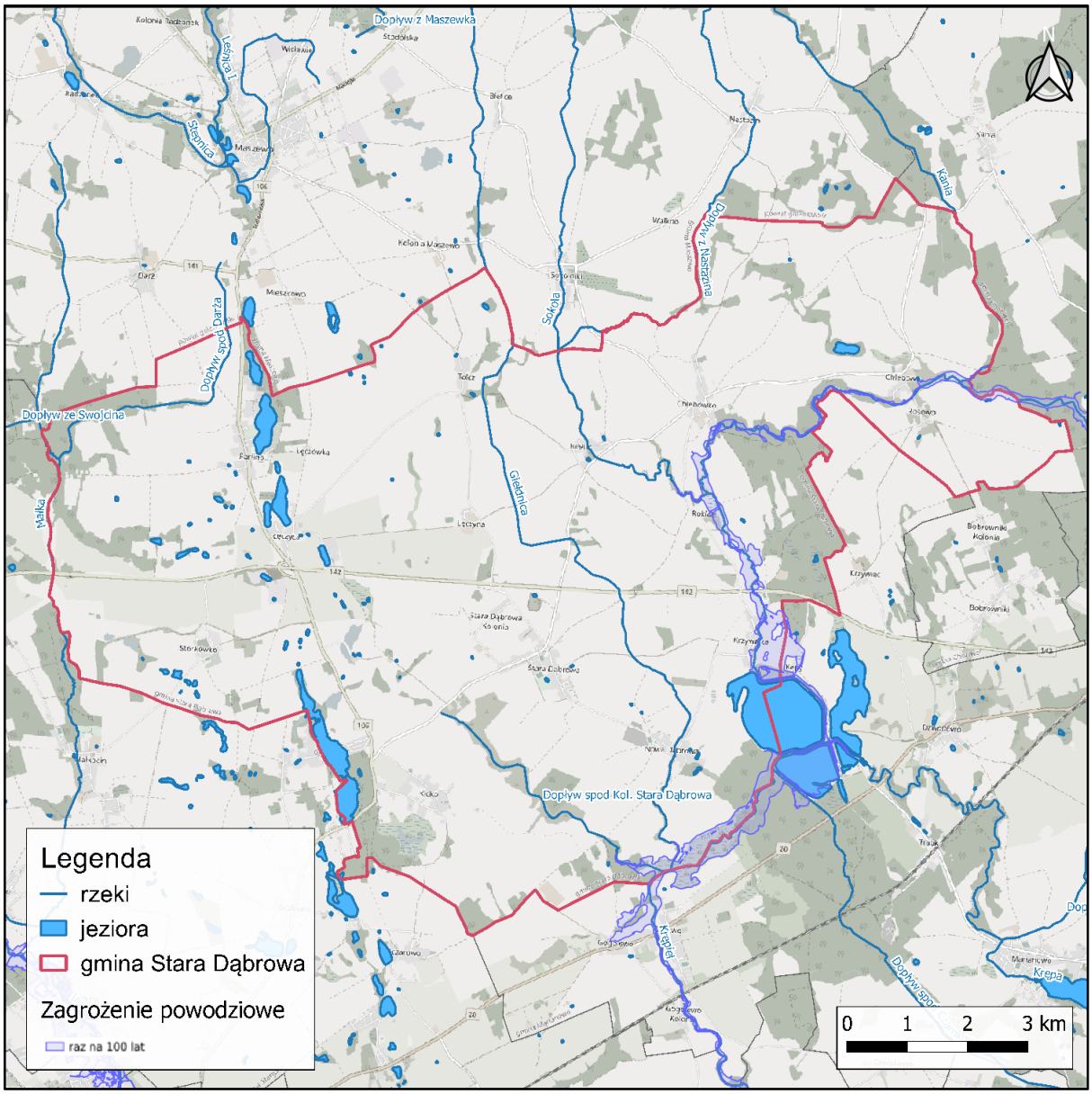
Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) to dokumenty planistyczne, których obowiązek opracowania wynika z dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa powodziowa). Stanowią one podstawę do oceny ryzyka powodziowego i podejmowania działań ograniczających negatywny wpływ skutków powodzi dla zdrowia i życia ludzi, działalności gospodarczej, środowiska i dziedzictwa kulturowego.

Dla terenu Gminy Stara Dąbrowa opracowano kilka map zagrożenia powodziowego. Źródłem zagrożenia powodziowego jest rzeka Krąpiel. W przypadku wystąpienia powodzi 10-letniej, jak i 100-letniej i 500-letniej, zalaniu ulegać niewielkie powierzchnie terenów zabudowanych w miejscowości Krzywnica. Na pozostałych terenach wody powodziowe obejmują jedynie niezabudowane obszary łąkowe i rolnicze.

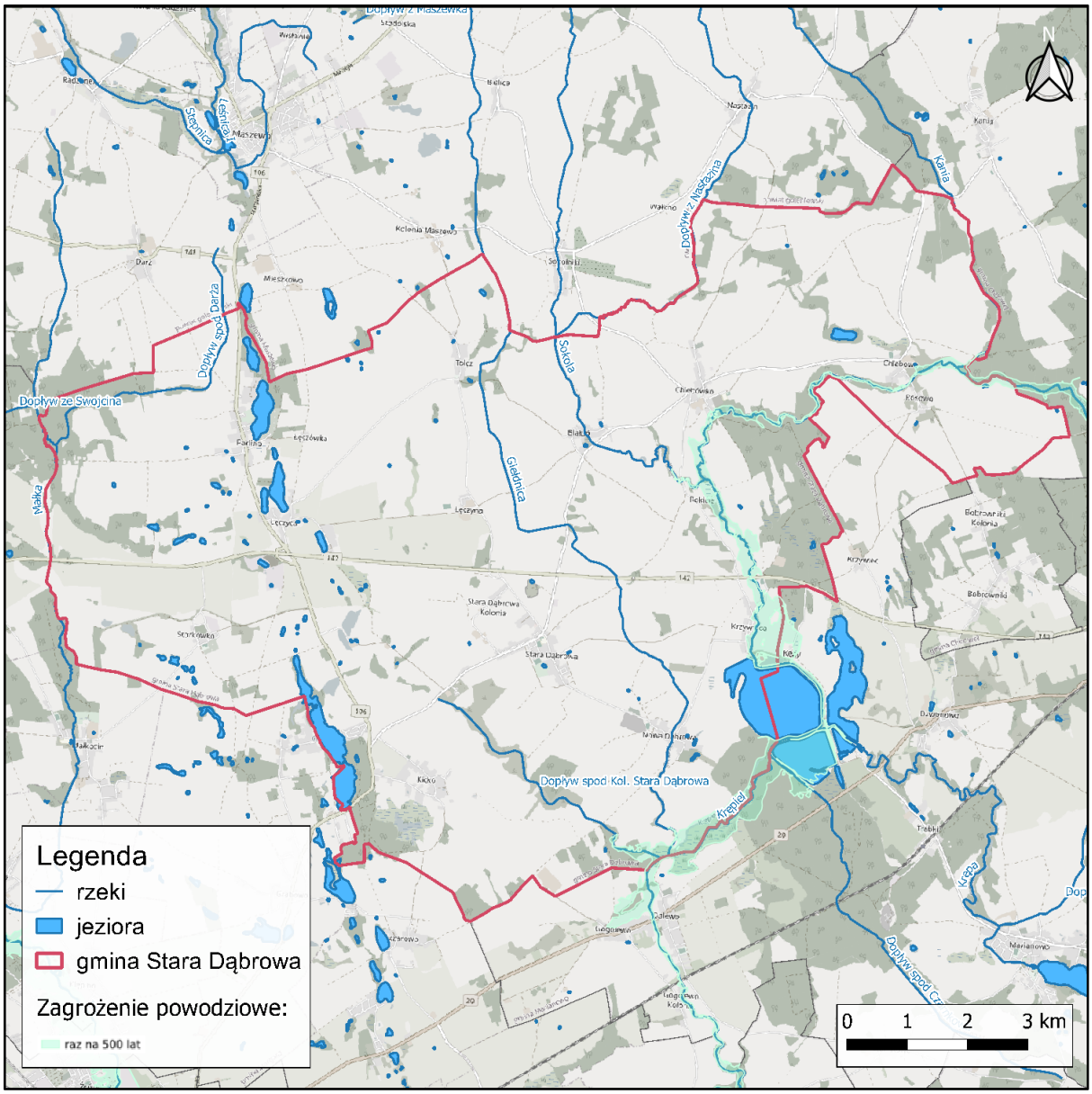
Rycina 5. Obszary zagrożone powodzią 10-letnią w gminie Stara Dąbrowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw mapowych PIG-PIB i GUGiK (podkład mapowy Open Street Map)

Rycina 6. Obszary zagrożone powodzią 100-letnią w gminie Stara Dąbrowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw mapowych PIG-PIB i GUGiK (podkład mapowy Open Street Map)

Rycina 7. Obszary zagrożone powodzią 500-letnią w gminie Stara Dąbrowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw mapowych PIG-PIB i GUGiK (podkład mapowy Open Street Map)

4.5.2 Wody podziemne

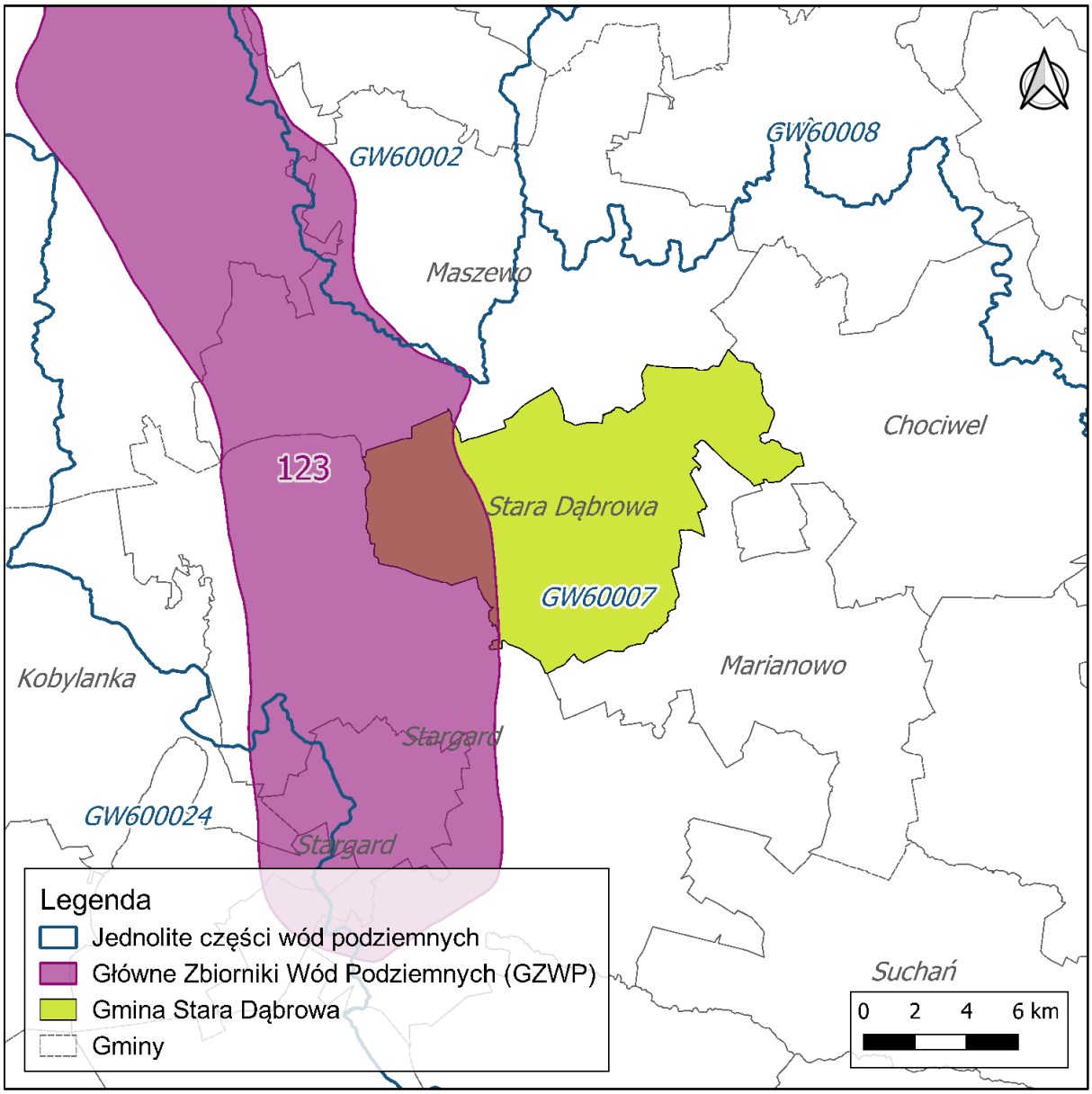
W podziale na jednolite części wód poziemnych, gmina Stara Dąbrowa zlokalizowana jest w całości w granicach JCWPd nr 7 (kod: PLGW60007). Jest to jednostka, którą charakteryzuje dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy oraz dobry stan ogólny. W granicach omawianej jednolitej części wód podziemnych stwierdzono występowanie presji wpływających na jej aktualny stan (presja chemiczna). Celami środowiskowymi są: dobry stan chemiczny oraz dobry stan ilościowy. Jednostka jest niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia wskazanych celów.

Zachodnia część gminy położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 123 *Zbiornik międzymorenowy Stargard-Goleniów*. Jest to zbiornik porowy charakteryzujący się całkowitą powierzchnią 378,0 km^2, wodoprzewodnością w przedziale 50-1000 m^2/d oraz szacunkowymi zasobami dyspozycyjnymi na poziomie 86 707 m^3/d. W obrębie omawianego zbiornika wyróżniono trzy

czwartorzędowe poziomy wodonośne. Pierwszy od powierzchni terenu poziom wodonośny, występujący głównie w północnej części zbiornika i w dolinach rzecznych, stanowi poziom wód gruntowych. Genetycznie poziom ten związany jest z osadami rzecznymi, rzeczno-rozlewiskowymi, sandrami, a lokalnie ozami i kemami zlodowacenia wisły. Kolejny poziom wodonośny, to górny międzyglinowy poziom wodonośny. Zalega on pomiędzy glinami zlodowacenia wisły oraz pod tymi glinami. Tworzą go piaski różnoziarniste przeławicane mułkami i żwirami, wykształconymi w postaci izolowanych warstw i soczew. GZWP nr 123 Stargard–Goleniów związany jest ze środkowym międzyglinowym poziomem wodonośnym. Poziom ten reprezentują utwory piaszczysto-żwirowe zlodowaceń środkowopolskich oraz osady rzeczne interstadiału mazowieckiego.

Rzędne zwierciadła wody w granicach zbiornika kształtują się na poziomie od ok. 5 m n.p.m. w części północno-zachodniej w rejonie Goleniowa, do 45 m n.p.m. na zachodzie, w okolicach miejscowości Łęczyca. Ogólnie przepływ wód podziemnych odbywa się w kierunku zachodnim ku dolinie rzeki Ina, a dalej w kierunku jeziora Dąbie i Zalewu Szczecińskiego.

Na podstawie wyników badań modelowych oraz przeprowadzonych obliczeń na obszarze GZWP nr 123 wydzielono cztery klasy podatności. Obszar doliny Iny, gdzie izolacja jest najmniejsza, a czas dopływu wód nie przekracza 5 lat (bardzo podatny). Na obszarze wysoczyzny, w sąsiedztwie doliny oraz na obszarze wysoczyzny na północ od Goleniowa – czas przesączania 5–25 lat (podatny). Pozostałe fragmenty zbiornika, w których izolacja poziomu wodonośnego jest największa (miejscami przekracza 50 m), charakteryzują czasy pionowego przepływu do poziomu wodonośnego GZWP przekraczające 25 lat (miejscami nawet powyżej 100 lat). Są to obszary średnio i mało oraz bardzo mało podatne na zanieczyszczenia.

Rycina 8. Wody podziemne w gminie Stara Dąbrowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw mapowych PIG-PIB i GUGiK

Monitoring wód podziemnych

W ostatnich latach nie prowadzono badań wód podziemnych na terenie gminy Stara Dąbrowa. Jednolita część wód podziemnych nr 7, w granicach której znajduje się gmina, po raz ostatni badana była w 2022 r. Najbliższy punkt pomiarowy w stosunku do gminy Stara Dąbrowa zlokalizowany był w miejscowości Kania w gminie Chociwel (nr punktu wg MONBADA: 786). W wyniku klasyfikacji dokonanej na podstawie pomiarów wodom podziemnym we wskazanym punkcie przypisano klasę III, oznaczającą wody zadowalającej jakości.

4.5.3 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze gospodarowania wodami

Tabela 19. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji gospodarowanie wodami

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zł]	Opis wykonanego zadania
Zadania monitorowane				
Usługa kompleksowa - eksploatacja, obsługa i konserwacja urządzeń wodnych wraz z odcinkowym utrzymaniem koryt cieków naturalnych na terenie PGW WP RZGW w Szczecinie - Nadzór Wodny w Stargardzie	Zarząd Zlewni w Stargardzie	2023-2025	1 673 577,17	Roboty utrzymaniowe na ciekach/rowach będących w administracji Wód Polskich (wykaszanie, odmulenie, usuwanie zatorów). Podana kwota dotyczy działania Nadzoru Wodnego w Stargardzie, bez podziału na gminy.
Awaryjna naprawa uszkodzonego rurociągu na Kanale Krzywnica na terenie PGW WP ZZ Stargard - NW Stargard	Zarząd Zlewni w Stargardzie	2023	16 303,96	Wykoszenie porostów, wykopy, rozbiórka rurociągu
Utrzymanie cieków Naturalnych i urządzeń wodnych na terenie działania PGW WP RZGW w Szczecinie w części zamówienia nr 9, NW Stargard (Rzeka Sokola)	Zarząd Zlewni w Stargardzie	2023	111 621,02	Wykoszenie porostów, hakowanie, odmulenie, oczyszczenie przepustów, usunięcie zatorów
Utrzymanie cieków naturalnych i urządzeń wodnych na terenie działania Zarządu Zlewni w Stargardzie w części zamówienia nr 5, NW Stargard I (rzeka Krąpiel w km 31+3600-35+200 i 22+100-30+500)	Zarząd Zlewni w Stargardzie	2024	149 440,05	Wykoszenie porostów, hakowanie, odmulenie, oczyszczenie przepustów, usunięcie zatorów
Badania jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych	GIOŚ	2023-2026	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	We wskazanych latach badania monitoringowe na terenie gminy prowadzone były w punktach pomiarowo-kontrolnych w miejscowościach Białuń (rzeka Sokola) i Nowa Dąbrowa (rzeka Giełdnica).
Badania monitoringowe jednolitej części wód powierzchniowych jeziornych „Piasno”	GIOŚ	2023, 2026	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	W 2023 r. prowadzono badania w zakresie przekształceń hydromorfologicznych. W 2026 r. jezioro objęto monitoringiem operacyjnym (badań elementów biol. oraz fizykochem., w tym substancji biogennych.

Źródło: Opracowanie własne

4.5.4 Ocena stanu – analiza SWOT

Tabela 20. Analiza SWOT – obszar interwencji gospodarowanie wodami

Mocne strony	Słabe strony
– Bieżące prace utrzymaniowe cieków prowadzone przez ZZ w Stargardzie – Prowadzenie badań monitoringowych jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy przez GIOŚ – Dobry stan jednolitych części wód podziemnych – Naturalna retencja, m.in. w postaci śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych – Rozbudowana sieć rzeczna i melioracyjna	– Zły stan ogólny wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych – Występowanie zagrożenia powodziowego na terenie gminy – Położenie w strefie silnego i umiarkowanego zagrożenia suszą hydrologiczną
Szanse	**Zagrożenia**
– Rozwój małej retencji – Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy – Prowadzenie monitoringów jakości wód powierzchniowych i podziemnych	– Zmiany klimatyczne sprzyjające występowaniu powodzi i lokalnych podtopień – Urbanizacja i związane z nią uszczelnianie powierzchni, zmniejszające naturalne możliwości retencyjne terenu – Brak funduszy na inwestycje – Potencjalne zmiany fizykochemiczne wód rzeki Krąpieli na skutek przedostawania się wód ze stawów rybnych oraz eutrofizacja przedostawania się do wód związków mineralnych z pól uprawnych i sadów

Źródło: Opracowanie własne

4.6 Gospodarka wodno-ściekowa

4.6.1 Stan wyjściowy

Sieć wodociągowa na terenie gminy Stara Dąbrowa zarządzana jest przez dwie spółki. Pierwszą z nich jest Przedsiębiorstwo Usług Wodnych i Sanitarnych Sp. z o.o., które posiada 26,7 km sieci

z 465 przyłączami. Drugie przedsiębiorstwo, Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o., zarządza siecią o długości 15 km, na której działa 258 szt. przyłączy wodociągowych.

Gmina zaopatrywana jest w wodę z pięciu ujęć wody. Ujęcie wody w Chlebówku wyposażone jest w 2 studnie (1 w użyciu i 1 uzbrojona, nieużywana – problemy techniczne ze studnią). Studnia nr 1 charakteryzuje się wydajnością 58 m^3/h i promieniem leja depresji wynoszącym 210 m. Studnia nr 2 cechuje się wydajności 41 m^3/h i promieniem leja depresji na poziomie 310 m. Ujęcie w Chlebówko stanowi źródło zaopatrzenia w wodę dla miejscowości Chlebówko, Chlebowo, Wiry i Rosowo). Dla ujęcia ustanowiono strefę ochrony bezpośredniej, obejmującą działkę ewidencyjną nr 370/1 o pow. 0,2357 ha (decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Stargardzie z dnia 18 kwietnia 2019 r. znak: SZ.ZZŚ.3.4100.148.4.2018.MC). Nie ustanowiono strefy ochrony pośredniej.

Ujęcie wody w Storkówku wyposażone jest w dwie studnie (1 czynna, 1 nieczynna). Pierwsza ze studni charakteryzuje się wydajnością 63 m^3/h i promieniem leja depresji wynoszącym 170 m. Studnia nr 2 cechuje się wydajności 62 m^3/h i promieniem leja depresji na poziomie 160 m. Ujęcie dostarcza wodę dla miejscowości Storkówko i Moskorze. Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Stargardzie z dnia 26 kwietnia 2019 r. znak: SZ.ZZŚ.3.4100.149.4.2018.MC ustanowiono strefę ochrony bezpośredniej dla ujęcia, obejmującą część terenu działki nr 73 o powierzchni ok. 0,24 ha. Nie ustanowiono strefy ochrony pośredniej.

Ujęcie wody w Starej Dąbrowie wyposażone jest w dwie studnie (1 czynna, 1 nieczynna). Studnia nr 1a charakteryzuje się wydajnością na poziomie 34 m^3/h i promieniem leja depresji o wielkości 270 m. Studnia nr 3 cechuje się wydajnością 34 m^3/h, przy promieniu leja depresji wynoszącym 200 m. Ujęcie zaopatruje w wodę miejscowości Stara Dąbrowa i Nowa Dąbrowa. Ujęcie posiada strefę ochrony bezpośredniej, obejmującą całość działki 357/7 (pow. 0,0225 ha) oraz część działki 357/13 (pow. 0,032 ha). Nie ustanowiono strefy ochrony pośredniej ujęcia.

Ujęcie wody w Łęczycy wyposażone jest w jedną studnię o głębokości 71 m p.p.m., charakteryzującą się wydajnością 62,0 m^3/h, przy promieniu leja depresji wynoszącym 3,9 m. Dla ujęcia ustanowiono strefę ochrony bezpośredniej obejmującą działkę ewidencyjną nr 305/10 obręb Łęczyca. Nie ustanowiono strefy ochrony pośredniej ujęcia.

Ujęcie wody w miejscowości Białuń wyposażone jest w dwie studnie pobierające wody z utworów czwartorzędowych, o głębokości 51 i 57 m p.p.m. Wydajność ujęcia wynosi 46,0 m^3. Dla ujęcia wyznaczono strefę ochrony bezpośredniej, obejmującą działkę ewidencyjną nr 166/1 obręb Białuń. Nie ustanowiono strefy ochrony pośredniej.

W 2025 r. ujęcia wody na terenie gminy dostarczyły 101,8 dm^3 wody, z czego 76,4 dam^3 dostarczono gospodarstwom domowym (dane GUS). Zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 21,8 m^3. Odnotowano straty wody na poziomie 35,6 dam^3. Dobowa produkcja wody wyniosła 376 m^3, co stanowiło 24% dobowej zdolności produkcyjnej czynnych urządzeń całego wodociągu.

Długość sieci kanalizacyjnej w gminie wynosi 4,6 km i jest ona w całości zarządzana przez PUWiS Sp. z o.o. Na sieci kanalizacyjnej funkcjonuje 465 przyłączy. Na terenie gminy funkcjonują następujące oczyszczalnie ścieków:

- oczyszczalnia ścieków Chlebowo – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 34 m^3/d i 227 RLM. Odbiera ścieki z miejscowości Chlebowo i Rosowo.
- oczyszczalnia ścieków Stara Dąbrowa – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, charakteryzująca się przepustowością 300 m^3/d oraz RLM 2190. Przyjmuje ścieki z miejscowości Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Krzywnica i Kicko.
- oczyszczalnia ścieków Łęczyna – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 13 m^3/d i RLM 130. Przyjmuje ścieki z miejscowości Łęczyna.
- oczyszczalnia ścieków Białuń – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowość 15,3 m^3/d i RLM 300. Przyjmuje ściek iż miejscowości Białuń.
- oczyszczalnia ścieków Storkówko – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, charakteryzująca się przepustowością 30 m^3/d oraz RLM 200. Przyjmuje ścieki z miejscowości Storkówko.
- oczyszczalnia ścieków Załęcze – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 30 m^3/d i RLM równym 300. Przyjmuje ścieki dostarczane z miejscowości Załęcze i Łęczyca.

W granicach gminy znajduje się również 18 przepompowni ścieków, zlokalizowanych w miejscowościach: Stara Dąbrowa (4 szt.), Nowa Dąbrowa (2 szt.), Krzywnica (1 szt.), Kicko (4 szt.), Łęczyca (2 szt.), Załęcze (1 szt.), Łęczyna (1 szt.), Białuń (2 szt.), Chlebowo (1 szt.).

W 2025 r. siecią kanalizacyjną odprowadzono 50 dam^3 ścieków. Wszystkie ścieki trafiające do oczyszczalni zostały oczyszczone. Do końcowych odbiorników odprowadzono 55 dam^3 oczyszczonych ścieków. Oczyszczone ścieki zawierały następujące ilości zanieczyszczeń: BZT5 – 763 kg, ChZT – 4 888 kg, zawiesina ogólna – 1 423 kg, azot ogólny – 0 kg, fosfor ogólny – 0 kg.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowanie sieci kanalizacyjnej jest niekorzystne ekonomicznie, wykorzystywane są oczyszczalnie przydomowe lub zbiorniki bezodpływowe. Według stanu na koniec 2024 r. w gminie zaewidencjonowane były 143 zbiorniki oraz 109 przydomowych oczyszczalni.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Poprzez przystąpienie do Unii Europejskiej, Polska zobowiązała się do spełnienia wymogów dyrektywy 91/271/EWG dotyczących systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych. Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Celem Programu, poprzez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed niekorzystnymi skutkami. Aktualizacji KPOŚK dokonuje się co najmniej raz na 4 lata.

W dniu 5 maja 2022 r. Rada Ministrów przyjęła najnowszą, szóstą aktualizację KPOŚK. Zawiera ona listę zadań zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2021-2027. Zgodnie z dokumentem gmina Stara Dąbrowa nie wchodzi w skład żadnej aglomeracji.

4.6.2 Efekty realizacji zadań związanych z ochroną środowiska w obszarze gospodarka wodno-ściekowa

Tabela 21. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zł]	Opis wykonanego zadania
Zadania własne				
Budowa sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w Tolczu	Gmina Stara Dąbrowa	2023-2024	3 408 760,00	Zadanie finansowanej z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
Przebudowa wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków w miejscowości Stara Dąbrowa – etap I	Gmina Stara Dąbrowa	2024-2025	5 953 225,00	Zakres wykonanych prac obejmował: nowe przepompownie ścieków, stację mechanicznego podczyszczania, zaplecze techniczne i dmuchawy, zbiornik osadu i stacja zlewna, system sterowania.
Remont sieci wodociągowej w miejscowości Nowa Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	2024 r.	161 483,06	-
Zadania monitorowane				
Zakup i montaż filtra ciśnieniowego wraz z mieszaczem wodno-powietrznym i złożem filtracyjnym, SUW Storkówko	PUWiS Sp. z o.o.	Styczeń 2023 r.	87 300,00	-
Zakup mieszadła FLYGT 4640, oczyszczalnia ścieków Stara Dąbrowa	PUWiS Sp. z o.o.	Kwiecień 2024 r.	10 290,00	-
Zakup pompy VSP SS 06060/09, SUW Stara Dąbrowa	PUWiS Sp. z o.o.	Czerwiec 2025 r.	12 740,00	-
Zakup sprężarki Stanley FCDV404STN006 8 bar 50 L, oczyszczalnia ścieków Stara Dąbrowa	PUWiS Sp. z o.o.	Marzec 2026 r.	519,51	-

Źródło: Opracowanie własne

4.6.3 Ocena stanu – analiza SWOT

Tabela 22. Analiza SWOT – obszar interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Mocne strony	Słabe strony
– Wysoki stopień zwodociągowania gminy – Liczne ujęcia wód podziemnych na terenie gminy – Lokalizacja pięciu oczyszczalni ścieków na terenie gminy	– Stosunkowo niski poziom skanalizowania gminy, wynikający z rozproszenia zabudowy mieszkalnej
Szanse	**Zagrożenia**
– Możliwość pozyskania dofinansowania na realizację inwestycji z zakresu budowy kanalizacji – Budowa oczyszczalni przydomowych w miejscach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie – Kontrole obowiązku opróżniania zbiorników na nieczystości ciekłe	– Nieszczelność przydomowych zbiorników bezodpływowych i nieregularne ich opróżnianie przez właścicieli – Nielegalne zrzuty ścieków komunalnych do gruntu

Źródło: Opracowanie własne

4.7 Zasoby geologiczne

4.7.1 Stan wyjściowy

Pod względem geologicznym teren gminy Stara Dąbrowa położony jest w obrębie dużej jednostki geologicznej Polski – niecki szczecińsko-miechowskiej, a dokładnie w obrębie niecki szczecińskiej. Niecka ma trójkątny zarys i podzielona jest uskokiem Pyrzyce-Krzyż na dwa elementy: blok Gorzowa oraz blok Szczecina. Na bloku Szczecina biegnie oś maksymalnej subsydencji górnokredowej. Tu miąższości utworów tego wieku przekraczają nawet 2000 m. Mapa izopachyt oraz przekrój przez osady tego wieku o kierunku SW-NE świadczą o ruchliwości dna zbiornika w czasie sedymentacji w obrębie bloku szczecińskiego. Znaczny wpływ odgrywały przy tym procesy halokinetyczne. Skały, na których leżą osady górnokredowe, są wykształcone podobnie jak na wale pomorskim, choć miąższości osadów poszczególnych systemów geologicznych są mniejsze. Osady górnokredowe to głównie wapienie, kreda pisząca, margle, opoki, czasem gezy. Sporadycznie w profilu skał tego wieku pojawiają się piaskowce, mułowce czy iłowce. Struktura wewnętrzna niecki szczecińskiej urozmaicona jest licznymi strukturami solnymi, które są odpowiedzialne za powstanie szeregu brachyantyklin.

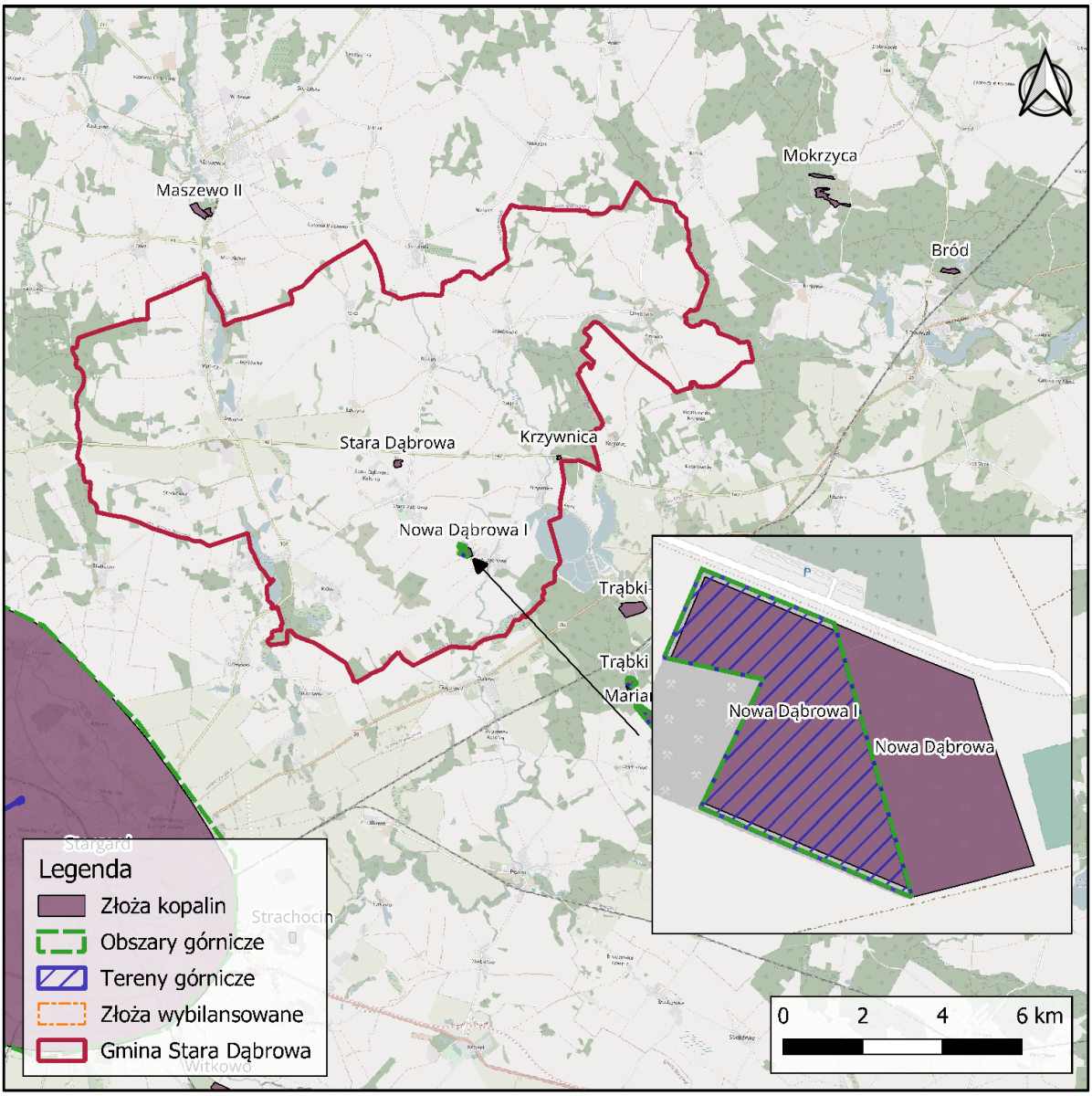
W granicach gminy zlokalizowane są 4 złoża kopalin. Wszystkie z nich stanowią złoża piasków i żwirów. Jedynym złożem podlegającym okresowej eksploatacji jest złoże Nowa Dąbrowa I, posiadające zasoby bilansowe na poziomie 204 tys. t oraz zasoby przemysłowe wynoszące 177 tys. t.

Tabela 23. Zasoby złóż kopalin w gminie Stara Dąbrowa

Nazwa złoża	Rodzaj złoża	Stan zag. złoża	Zasoby geologiczne		Wydobycie w 2025 r.
			Bilansowe	Przemysłowe	
Krzywnica	piaski i żwiry	R	48	-	-
Nowa Dąbrowa	piaski i żwiry	Z	423	-	-
Nowa Dąbrowa I	piaski i żwiry	T	204	177	-
Stara Dąbrowa	piaski i żwiry	Z	300	-	-

R – złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo; T – złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo; Z – złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane

Źródło: Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce według stanu 31 grudnia 2025 r. (PIG-PIB)

Rycina 9. Złoża kopalin w gminie Stara Dąbrowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw mapowych PIG-PIB i GUGiK (podkład mapowy Open Street Map)

Zgodnie z informacjami zawartymi w Systemie Osłony Przeciwosuwiskowej, prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na terenie gminy Stara Dąbrowa nie znajdują się osuwiska i tereny zagrożone osuwiskami.

4.7.2 Efekty realizacji zadań w obszarze zasoby geologiczne

W latach 2023-2026 na terenie gminy Stara Dąbrowa nie realizowano zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w obszarze interwencji zasoby geologiczne, ze względu na brak potrzeb w tym zakresie.

4.7.3 Ocena stanu – analiza SWOT

Tabela 24. Analiza SWOT – obszar interwencji zasoby geologiczne

Mocne strony	Słabe strony
– Brak terenów osuwiskowych na terenie gminy – Eksploatacja kopalin prowadzona w niewielkim zakresie	Brak
Szanse	**Zagrożenia**
– Rozwój technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych – Liczne prace badawcze Państwowego Instytutu Geologicznego gwarantujące odpowiednie rozpoznanie terenu – Rekultywacje terenów po wydobyciu kopalin	– Rozwój obszarów zurbanizowanych – Nielegalne wydobycie kopalin

Źródło: Opracowanie własne

4.8 Gleby

4.8.1 Stan wyjściowy

Warunki glebowe gminy Stara Dąbrowa ukształtowane zostały przez szereg czynników, wśród których do najważniejszych należą warunki geologiczne, geomorfologiczne, klimatyczne i wodne. Czynniki te w znacznym stopniu zostały wykształcone poprzez oddziaływanie procesów glacjalnych i fluwioglacjalnych, związanych z transgresją lądolodu skandynawskiego.

Zgodnie z mapą glebowo-rolniczą w skali 1:5000 pod względem typów gleb na terenie gminy Stara Dąbrowa zdecydowanie dominują gleby brunatne wyługowane. Różnią się one jednak przynależnością do poszczególnych kompleksów przydatności rolniczej. W centralnej części gminy dominują gleby kompleksu 4 (żytni bardzo dobry), natomiast w częściach zachodniej i wschodniej liczniejsze są gleby kompleksu 5 (żytni dobry). Lokalnie wykształciły się czarne ziemie właściwe i szare ziemie (okolice Parlina, tereny na zachód i południe od Starej Dąbrowy, tereny w pobliżu rzeki Giełdnicy między Starą Dąbrową a Rokiciami, niewielkie kompleksy w okolicy Chlebówka i Chlebowa). W dolinie Krąpieli i częściowo w jej dopływach wykształciły się charakterystyczne dla terenów podmokłych mady wraz z glebami bagiennymi.

W strukturze jakościowej gleb przeważają gleby średnie, stanowiące ok. 68% powierzchni użytków rolnych. Z kolei gleby dobre i bardzo dobre stanowią ok. 20%, a gleby słabe i bardzo słabe ok. 12%. Według podziału na klasy bonitacyjne przeważają gleby klas IV, V oraz VI.

Zagrożenie suszą

Susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę Polski. Przeciwdziałanie skutkom suszy zarówno w Polsce, jak i w Europie stanowi coraz poważniejszy problem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w licznych uregulowaniach prawnych, m.in. w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi oraz zarządzania kryzysowego. Suszę charakteryzuje długotrwały deficyt opadów wynikający z cech klimatu, ale o złożonym wymiarze fizycznym. Najczęściej występują w okresie letnim. Zjawisko suszy może w konsekwencji powodować przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw roślinnych, a także zwiększone prawdopodobieństwo pożarów. Suszą określa się nie tylko występowanie zjawisk ekstremalnych, ale wszystkie sytuacje, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego obszaru. Susza jest zjawiskiem wolno rozwijającym się, w związku z czym trudnym do uchwycenia jest jej początek oraz koniec, jak również jednoznaczny obszar oddziaływania przestrzennego.

Zasadniczo rozróżniamy 4 rodzaje suszy, które określane są w zależności od fazy rozwoju. Jest to susza atmosferyczna, rolnicza, hydrologiczna oraz hydrogeologiczna.

Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. 2021 poz. 1615) przyjęto Plan przeciwdziałania skutkom suszy. Zgodnie z zapisami Planu, teren gminy Stara Dąbrowa został zaliczony do następujących klas zagrożenia suszą:

- susza rolnicza – cała gmina otrzymała klasę IV (ekstremalnie zagrożona),
- susza hydrologiczna – zachodnia część gminy otrzymała klasę III (silnie zagrożona), wschodnia klasę II (umiarkowanie zagrożona),
- susza hydrogeologiczna – cała gmina otrzymała klasę I (słabo zagrożona),
- susza atmosferyczna – cała gmina otrzymała klasę IV (ekstremalnie zagrożona),
- klasyfikacja łączna – cała gmina otrzymała klasę III (silnie zagrożona).

Jednocześnie w Planie przeciwdziałania skutkom suszy nie zaproponowano zadań inwestycyjnych służących zwiększeniu retencji oraz wspierających przeciwdziałanie skutkom suszy w gminie Stara Dąbrowa.

Monitoring chemizmy gleb ornych

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w Polsce w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju.

W gminie Stara Dąbrowa nie zlokalizowano żadnego punktu badawczego. Najbliżej położony punkt pomiarowo-kontrolny znajduje się w gminie Maszewo, w miejscowości Maszewo (powiat goleniowski).

4.8.2 Efekty realizacji zadań w obszarze interwencji gleby

W latach 2023-2026 działania w obszarze interwencji gleby realizowane były przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Stargardzie. Polegały na prowadzeniu edukacji ekologicznej w zakresie właściwego nawożenia, upraw ekologicznych, czy ochrony gleb. Brak jest jednak szczegółowych informacji w tym zakresie (jednostka nie udostępniła danych na potrzeby niniejszego opracowania).

4.8.3 Ocena stanu – analiza SWOT

Tabela 25. Analiza SWOT – obszar interwencji gleby

Mocne strony	Słabe strony
– Występowanie gleb umożliwiających produkcję rolniczą – Dobre warunki klimatyczno-glebowe – Rozbudowana sieć hydrograficzna i melioracyjna wpływająca na nawodnienie gleb i prawidłowe stosunki wilgotnościowe gleby	– Brak punktu monitoringu jakości gleb zlokalizowanego na terenie gminy – Silne zagrożenie suszą na całym obszarze gminy
Szanse	**Zagrożenia**
– Wsparcie dla rolników wprowadzających uprawy ekologiczne oraz bezpłatne doradztwo rolnicze – Programy rolno-środowiskowe oraz zalesieniowe	– Przenikanie zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa i przemysłu do gleb – Rozwój obszarów zurbanizowanych – Niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin – Nieregularność opadów atmosferycznych – Wzrost zagrożenia suszą

Źródło: Opracowanie własne

4.9 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

4.9.1 Stan wyjściowy

Podstawowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Stara Dąbrowa określone zostały w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Stara Dąbrowa, przyjętym Uchwałą Nr XXIII/203/2020 Rady Gminy Stara Dąbrowa z dnia 27 listopada 2020 r. Właściciele nieruchomości na terenie gminy zobowiązaniu są zbierać w sposób selektywny odpady komunalne powstałe na terenie ich nieruchomości, a następnie przekazać je do odbioru właściwemu podmiotowi. Selektywnemu zbieraniu i odbieraniu podlegają następujące rodzaje odpadów komunalnych:

1. papier,
2. metale, tworzywa sztuczne i odpady opakowanie wielomateriałowe,
3. szkło,
4. bioodpady,
5. odpady niebezpieczne,
6. przeterminowane leki,
7. chemikalia,
8. odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki,
9. zużyte baterie i akumulatory,
10. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
11. meble i inne odpady wielkogabarytowe,
12. zużyte opony,
13. odpady budowlane i rozbiórkowe.

Odpady określone w pkt 1-4 należy zbierać w pojemnikach lub workach. Natomiast selektywne zbieranie odpadów wskazanych w punktach 5-13, prowadzone jest przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, które dodatkowo przyjmują odpady określone w punktach 1-4. Ponadto meble, odpady wielkogabarytowe oraz odpady budowlane i rozbiórkowe odbierane są z nieruchomości zamieszkałych, niezamieszkałych i nieruchomości, na których znajduje się domek letniskowy lub są wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, 2 razy w roku.

W celu utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości ustalono następujące rodzaje pojemników lub worków przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych:

- pojemniki na odpady niesegregowane (zmieszane) o minimalnej pojemności 120 litrów,
- pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów o minimalnej pojemności 240 litrów,
- worku do selektywnej zbiórki odpadów o minimalnej pojemności 80 litrów,
- kosze uliczne o minimalnej pojemności 30 stosowane do zbierania odpadów komunalnych na terenach przeznaczonych do użytku publicznego oraz na drogach publicznych.

Ustalono również następującą kolorystykę i oznaczenie pojemników i worków do selektywnego zbierania odpadów komunalnych:

- niebieski oznaczony napisem „PAPIER” – w przypadku worka lub pojemnika na odpady papieru,
- żółty oznaczony napisem „METALE I TWORZYWA SZTUCZNE” – w przypadku worka lub pojemnika na odpady metali, tworzyw sztucznych i odpady opakowanie wielomateriałowe,
- zielony oznaczony napisem „SZKŁO” – w przypadku worka lub pojemnika na odpady szkła,
- brązowy oznaczony napisem „BIO” – w przypadku worka lub pojemnika na bioodpady.

Pojemniki na odpady przeznaczone do gromadzenia niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych powinny być utrzymane w kolorze czarnym i oznaczone napisem „ODPADY ZMIESZANE" lub oklejone oznaczeniem z napisem „ODPADY ZMIESZANE" na czarnym tle.

W 2025 r. odpady komunalne z terenu Gminy Stara Dąbrowa odbierane i transportowane były przez firmę ATF Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Połczynie Zdroju, która wybrana została w przetargu nieograniczonym ogłoszonym przez gminę w 2023 r. na okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2025 r. W ramach umowy firma świadczyła usługi odbioru i transportu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych na obszarze Gminy Stara Dąbrowa oraz w obiektach administrowanych przez Gminę Stara Dąbrowa. Odbiór niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz zbieranych w sposób selektywny odbywał się zgodnie z harmonogramem. Każde gospodarstwo domowe zostało wyposażone w pojemniki służące do zbiórki odpadów komunalnych, których pojemności uzależniona jest od liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość. Za gospodarowanie odpadami z terenu gminy odpowiedzialny był Celowy Związek Gmin R-XXI w Słajsinie.

W granicach gminy funkcjonuje jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zarządzany przez spółkę BIO STAR Sp. z o.o., zlokalizowany w miejscowości Łęczyca. Mieszkańcy gminy objęci gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi mogą na bieżąco, we własnym zakresie, dostarczać odpady powstające w gospodarstwach domowych:

- zużyte opony (oprócz pochodzących z działalności rolniczej oraz pojazdów powyżej 3,5 t),
- odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia,
- zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych mat ceramicznych i elementów wyposażenia, zawierające substancje niebezpieczne,
- chemikalia i opakowania po nich (farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice),
- leki inne niż wymienione w 20 01 31,
- baterie i akumulatory,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające substancje niebezpieczne,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne niezawierające substancji niebezpiecznych,
- odpady ulegające biodegradacji,
- odpady wielkobarytowe.

Zgodnie z art. 9e ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości jest zobowiązany do przekazania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych bezpośrednio do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych. Odpady pochodzące z terenu gminy Stara Dąbrowa przekazywane były do instalacji:

- RZGO w Słajsinie Instalacja Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów,
- Sibelco Green Solutions Poland S.A., Zakład Uzdatniania Stłuczki Szklanej w Czarnkowie,

– ORZEŁ S.A. Linia Do Produkcji Granulatu Gumowego,
– Elektrorecykling S.A. – Zakład Przetwarzania Zużytego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego,
– RĘBAK KOMPTECH w RZGW Słajsino.

W 2025 r. z terenu gminy odebrano łącznie 1 235,04 Mg odpadów komunalnych, z czego niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych było 690,14 Mg (55,4%). Ponadto do PSZOK w Łęczycy przekazano 54,389 Mg odpadów.

Tabela 26. Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy przez firmę ATF Polska Sp. z o.o. w 2025 r.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Ilość w Mg
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	23,0400
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	1116,7400
15 01 07	Opakowania ze szkła	73,2000
16 01 03	Zużyte opony	10,0800
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	22,4000
17 02 03	Tworzywa sztuczne	12,7400
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	2,0200
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	207,3600
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	690,1400
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	77,3200
Suma		1 2335,04

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi gminy Stara Dąbrowa za 2025 rok

Tabela 27. Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy przekazanych do PSZOK w Łęczycy

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Ilość w Mg
16 01 03	Zużyte opony	2,3800
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	0,0800
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,0070
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,0220
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,5000
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,4900

17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	5,1600
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	22,1600
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	14,7200
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	8,8700
Suma		54,3890

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi gminy Stara Dąbrowa za 2025 rok

W ostatnich latach na terenie gminy widoczna jest tendencja do zmniejszania się masy zmieszanych odpadów komunalnych odbieranych z terenu gminy. Spada tym samym masa odpadów zmieszanych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w 2025 r. było to 197,2 kg/rok). Na mniej więcej stałym poziomie utrzymuje się natomiast masa wszystkich odebranych odpadów komunalnych.

Tabela 28. Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy w latach 2021-2025

Rodzaj odpadu	2021	2022	2023	2024	2025
Zmieszane odpady komunalne	734,63	728,40	729,27	736,88	690,14
Selektywnie zebrane odpady ogółem, w tym:	429,45	399,05	403,11	502,29	530,53
Papier i tektura	25,27	19,39	16,38	21,24	23,04
Szkło	86,15	77,66	67,36	73,71	73,20
Tworzywa sztuczne	0,00	68,88	3,48	106,06	116,74
Metale	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tekstylia	0,00	0,00	0,00	0,00	6,08
Odpady niebezpieczne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	4,17	10,90	0,44	3,49	3,10
Odpady wielkogabarytowe	93,86	63,98	77,72	78,58	8,87
Odpady biodegradowalne	103,28	130,13	145,04	205,88	222,08
Baterie i akumulatory łącznie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
Baterie i akumulatory niebezpieczne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Opakowania wielomateriałowe	0,00	3,40	0,00	0,00	0,00
Zmieszane odpady opakowaniowe	116,72	24,71	92,69	11,80	77,32
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne – niebezpieczne	0,00	0,00	0,32	0,01	0,51
Pozostałe odpady	0,00	0,00	0,00	1,53	0,00
SUMA	1 164,08	1 127,45	1 132,38	1 239,17	1 220,67

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi gminy Stara Dąbrowa za 2025 rok

W 2025 r. gmina Stara Dąbrowa osiągnęła poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych wynoszący 53,24% (przy wymaganym poziomie 50%).

Do gromadzenia nieczystości płynnych na terenie nieruchomości, gdzie brak jest możliwości przyłączenia do kanalizacji sanitarnej, służą szczelne, bezodpływowe zbiorniki oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. Wielkość zbiorników bezodpływowych oraz przepustowość oczyszczalni przydomowych powinna być dostosowana do ilości osób na stale lub czasowo przebywających na nieruchomości. Właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki są zobowiązaniu opróżniać je z częstotliwością zapewniającą niedopuszczenie do ich przepełnienia bądź wylewania na powierzchnię terenu i gwarantującą zachowanie czystości i porządku na terenie nieruchomości, nie rzadziej niż raz na dwa miesiące. Częstotliwość opróżniania zbiorników oczyszczalni przydomowych z osadów ściekowych wynika z ich instrukcji eksploatacji

Instalacja Komunalna w Łęczycy

Na terenie gminy Stara Dąbrowa w miejscowości Łęczyca zlokalizowana jest instalacja komunalna do przetwarzania i składowania odpadów, której właścicielem jest firma Bio Star Sp. z o.o. W skład Zakładu w Łęczycy wchodzą:

- Instalacja Komunalna jako instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów:
    - część mechaniczna – dwie linie do sortowania odpadów hali sortowni, krótka (doczyszczanie odpadów selektywnie zebranych – zmieszane odpady opakowaniowe oraz odpady z tworzyw sztucznych) i długa linia sortownicza (sortowane zmieszane odpady komunalne i selektywnie zebrane odpady z papieru i tektury),
    - część biologiczna – 4 betonowe zamknięte bioreaktory wraz z placem stabilizacji (dojrzewania) odpadów.
- Instalacja Komunalna jako składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne – kwatery składowania I-VI, obecnie tylko kwatera VI jest eksploatowana.
- Kompostowania bioodpadów:
    - 1 bioreaktor do przetwarzania bioodpadów,
    - 4 bioreaktory wraz z placem stabilizacji (dojrzewania) odpadów pracująca zamiennie z instalacją do stabilizacji biologicznej,
    - 4 kontenery (w przyszłości 8 kontenerów) do przetwarzania bioodpadów wraz ze sterownią i biofiltrem.
- Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych – PSZOK.

Aktualnie zakres działalności Zakładu obejmuje gospodarkę odpadami komunalnymi polegającą na:

- mechanicznym przetwarzaniu niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,

- unieszkodliwianiu odpadów pochodzących z mechanicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych poprzez obróbkę biologiczną (stabilizacja dwustopniowa w bioreaktorach i na placu stabilizacji odpadów),
- przetwarzaniu odpadów opakowaniowych oraz selektywnie zebranych polegającym na doczyszczaniu odpadów surowcowych na przeznaczonej do tego linii technologicznej,
- unieszkodliwianiu odpadów poprzez składowanie,
- przetwarzaniu bioodpadów poprzez kompostowanie oraz wytwarzaniu z bioodpadów środka polepszającego właściwości gleby,
- zbieraniu odpadów komunalnych w ramach prowadzonego PSZOK.

Przepustowość instalacji:

- Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych – 45 000 Mg/rok,
- Instalacja do tzw. doczyszczania odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie – 6 000 Mg/rok,
- Instalacja stabilizacji biologicznej frakcji podsitowej 19 12 12 – 15 600 Mg/rok zamiennie z instalacją do kompostowania bioodpadów – 11 000 Mg/rok,
- Kompostowania odpadów zielonych innych niż bioodpadów – 4 000 Mg/rok,
- Kontenerowa kompostowania odpadów zielonych i innych bioodpadów – 750 Mg/rok,
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne – 40 000 Mg/rok.

Jednym z problemów gospodarki odpadami na terenie gminy Stara Dąbrowa jest obecność dzikiego wysypiska odpadów. Zlokalizowane jest ono w miejscowości Załęcze, w miejscu dawnej kopalni żwiru. Znajduje się tam od 2018 r. – trwa postępowanie administracyjne.

Wyroby zawierające azbest

Azbest znajduje się w wykazie substancji niebezpiecznych sporządzonym przez Ministra Zdrowia jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym, stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia przy długotrwałym oddziaływaniu na drogi oddechowe. Od roku 1997 w Polsce obowiązuje zakaz stosowania wyrobów zawierających azbest, wykorzystywanie wyrobów zawierających azbest dopuszcza się w użytkowanych urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest wymaga zachowania szczególnych procedur postępowania i przestrzegania przepisów, aby nie następowała emisja włókien azbestowych do środowiska i nie powodowała narażenia zdrowia ludzkiego. Na obszarze gminy Stara Dąbrowa wyroby zawierające azbest występują przede wszystkim w obiektach budowlanych mieszkalnych i gospodarczych, w postaci różnego rodzaju płyt azbestowo-cementowych wykorzystywanych

do wykonania pokryć dachowych budynków (W02 - płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa).

Zgodnie z danymi zawartymi w Bazie Azbestowej, na terenie gminy Stara Dąbrowa zinwentaryzowano 920 467 kg wyrobów azbestowych, z czego unieszkodliwiono 251 096 kg. Do unieszkodliwienia pozostaje nadal 669 371 kg azbestu, przy czym 362 996 kg znajduje się na prywatnych obiektach mieszkalnych i gospodarczych, a 306 375 kg na budynkach osób prawnych.

Zapobieganie powstawaniu odpadów

Zgodnie z zapisami „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2025-2030, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2031-2036", przyjętego Uchwałą Nr VII/97/25 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 13 marca 2025 r., w województwie zachodniopomorskim, w tym na terenie gminy Stara Dąbrowa, realizowane mogą być następujące kierunku działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych, w tym ulegających biodegradacji:

- zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez edukację i rozwijanie świadomości społecznej ukierunkowanej na wskazywanie produktów, których stosowanie przyczynia się do powstawania odpadów trudnych do zagospodarowania,
- promowanie ponownego użycia produktów,
- tworzenie punktów ponownego użycia przy PSZOK lub innych miejscach ogólnodostępnych dla społeczności lokalnej, umożliwiających wymianę produktów używanych (niebędących odpadami), między innymi dających możliwość pozostawienia sprawnych, a już niepotrzebnych np. urządzeń domowych oraz pobrania innych użytecznych produktów,
- organizowanie giełd wymiany różnych produktów, zwłaszcza urządzeń domowych, ubrań i obuwia, mebli, lub innych produktów wyposażenia gospodarstw domowych,
- promowanie wytwarzania i użytkowania produktów o wydłużonym okresie użytkowania,
- podnoszenie świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie ZPO, w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, czyli racjonalnego planowania zakupów, nabywania, przechowywania i konsumowania artykułów spożywczych po to, aby zapobiegać powstawaniu odpadów żywności – również we współpracy z reprezentantami sektora pozarządowego realizującymi statutowo działania w zakresie GOZ i ZPO,
- właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie prawidłowego selektywnego zbierania odpadów komunalnych, co pozwala w efekcie znacząco ograniczać strumienie odpadów stwarzających problemy w procesach zagospodarowania i kierowanych w efekcie do składowania,
- podnoszenie świadomości mieszkańców w obszarze funkcjonowania istniejących PSZOK oraz możliwości przekazywania do PSZOK odpadów komunalnych,

- promowanie technologii przetwarzania bioodpadów, w wyniku których powstaje pełnowartościowy i bezpieczny dla środowiska materiał wykorzystywany do celów nawozowych lub rekultywacyjnych,
- promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami oraz korzyści z tego wynikających (szeroko pojęte działania edukacyjno-informacyjne skierowane do różnych grup docelowych, w szczególności przedszkolaków, uczniów i studentów, ogółu obywateli, a także administracji samorządowej).
- zwiększenie dostępności PSZOK dla mieszkańców poprzez zapewnienie odpowiedniej sieci PSZOK dla różnych rodzajów zabudowy,
- zwiększenie efektywności prowadzenia selektywnego zbierania „u źródła", w tym rozwijanie selektywnego zbierania bioodpadów komunalnych, w oparciu o właściwie dobrane parametry techniczne zbierania (pojemniki, pojazdy) oraz efektywną częstotliwość odbierania odpadów, rozwijanie selektywnego zbierania odpadów w korelacji z systemem kaucyjnym i zmianami przepisów zwiększającymi zakres selektywnego zbierania o tekstylia i odzież,
- promowanie na terenach wiejskich zagospodarowania bioodpadów w biogazowniach rolniczych,
- promowanie zagospodarowania bioodpadów we własnym zakresie np. w kompostownikach przydomowych na terenach zabudowy jednorodzinnej, z tworzeniem przez jednostki samorządu terytorialnego zachęt w tym zakresie (np. finansowanie lub współfinansowanie zakupu kompostowników),
- działania wspierające rozwijanie infrastruktury przetwarzania odpadów ukierunkowanej na zwiększanie poziomów recyklingu odpadów oraz ich odzysku oraz ograniczanie ilości składowanych odpadów,
- monitoring i kontrola przez gminy funkcjonowania systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym przeciwdziałanie i zwalczanie nielegalnego deponowania (porzucania) odpadów komunalnych oraz niezgodnego z przepisami magazynowania odpadów,
- kompleksowe działania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów żywności:
    - funkcjonowania w punktach sprzedaży z produktami spożywczymi obszernych stoisk oferujących po niższych cenach produkty dla których zbliża się termin przydatności do spożycia,
    - zapobieganie powstawaniu odpadów żywności przez działalność banków żywności polegającą na przekazywaniu dobrej jakościowo żywności przez punkty sprzedaży, restauracje, producentów itd. organizacjom charytatywnym w celu rozdysponowania wśród osób potrzebujących. W ten sposób zagospodarowane są m.in. nadwyżki produkcyjne, partie o krótkim terminie przydatności do spożycia lub wycofane z obrotu, np. ze względu na niekompletne oznakowanie,

- funkcjonowanie jadłodzielni, lodówek ekologicznych.

4.9.2 Efekty realizacji zadań w obszarze gospodarki odpadami

Tabela 29. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji gospodarka odpadami

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zł]	Opis wykonanego zadania
Zadania własne				
Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	Urząd Gminy, mieszkańcy	2025 r.	20 050,42	Usunięto 19,1 Mg wyrobów azbestowych.
Odbiór folii rolniczych	Urząd Gminy	2023 r.	5 967,00	Celem programu był rozwój systemów zagospodarowania odpadów z tworzyw sztucznych z rolnictwa na poziomie lokalnym oraz rozwiązaniem problemu utylizacji folii rolniczej. Odebrano 8,5 Mg odpadów tworzyw sztucznych z działalności rolniczej.
Utrzymywanie systemu odbiorów i transportu odpadów	Urząd gminy	2023-2026	4 306 726,26	Podana kwota dotyczy lat 2023-2025.
Prowadzenie PSZOK	Urząd Gminy, Bio Star Sp. z o.o.	2023-2026	169 882,58	Podana kwota dotyczy lat 2023-2025.
Warsztaty „Artystyczne Butelki”	Urząd Gminy	2023 r.	b.d.	Zajęcia warsztatowe przeprowadzone zgodnie z podejściem Zero Waste. Jest to ruch, który przeciwstawia się szerzącemu się konsumpcjonizmowi i późniejszemu marnowaniu produktów. Pozwala także na zmianę zastosowania przedmiotów i nadanie im nowej roli, funkcji.
Program „Czyste Sołectwo”	Urząd Gminy	2023 r.	b.d.	Program polegał na zbiórce elektroodpadów przez mieszkańców poszczególnych sołectw w gminie Stara Dąbrowa.
Warsztaty w ramach kampanii Gmina „Zero Waste”	Urząd Gminy	2023 r.	b.d.	Cele warsztatów była promocja ekologicznego stylu życia określanego jako „zero waste”, zgodnie z którym człowieka stara się generować jak najmniej odpadów, a tym samym nie zanieczyszczać środowiska.
Zadania monitorowane				
Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie	WIOŚ	2023-2026	W ramach kosztów	W latach 2023-2026 przeprowadzono 10 kontroli w zakresie gospodarowania

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zł]	Opis wykonanego zadania
przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami			prowadzenia jednostki	odpadami. W 4 przypadkach stwierdzono naruszenia przepisów.

Źródło: Opracowanie własne

4.9.3 Ocena stanu – analiza SWOT

Tabela 30. Analiza SWOT – obszar interwencji gospodarka odpadami

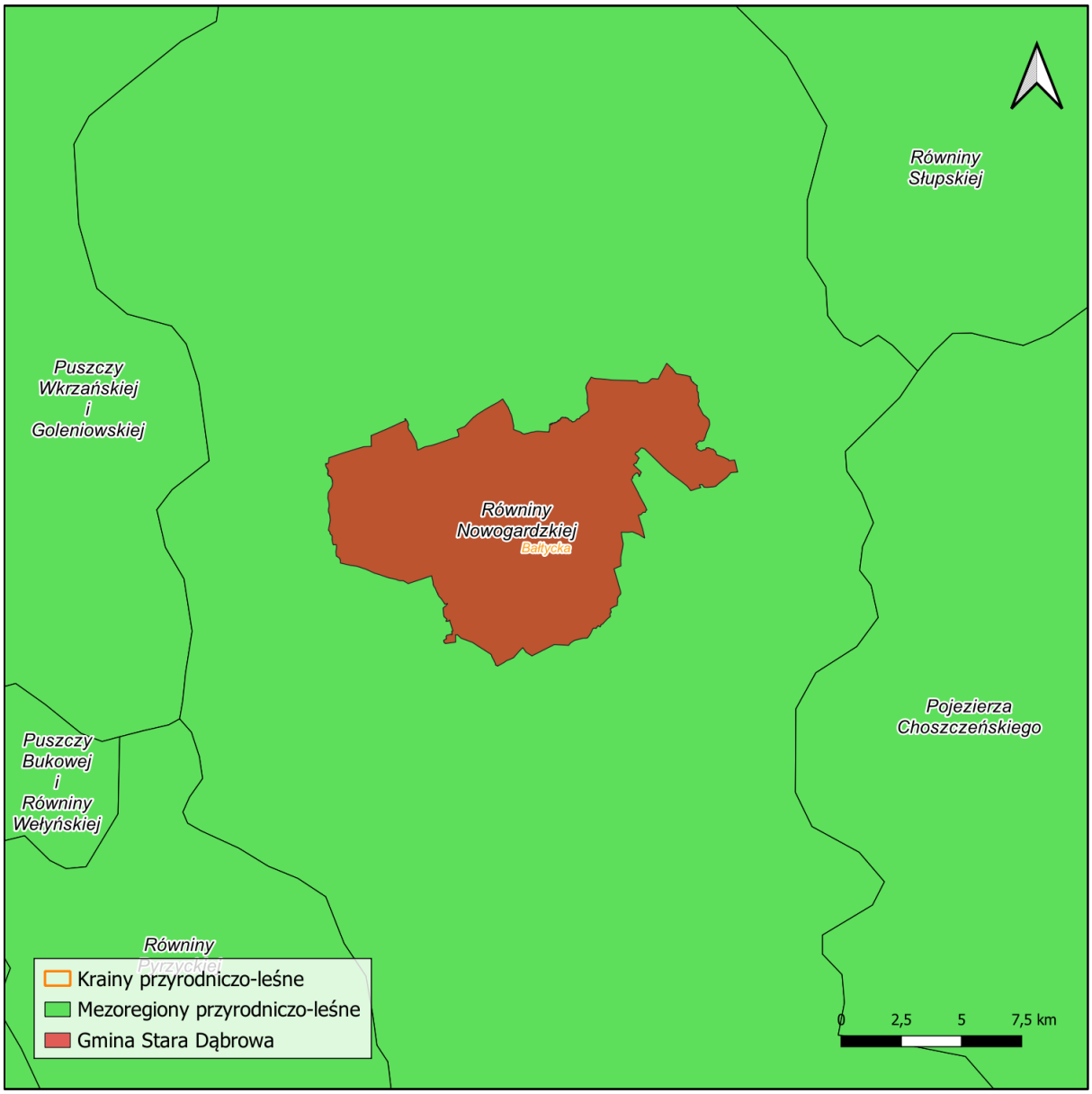
Mocne strony	Słabe strony
– Osiągnięte wymagane poziomy zagospodarowania odpadów komunalnych – Funkcjonowanie PSZOK na terenie gminy – Spadek masy odbieranych niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w ostatnich latach	– Duża ilość wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia – Wykryte przez WIOŚ nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami przez podmioty gospodarcze na terenie gminy – Lokalizacja na terenie gminy składowiska odpadów komunalnych, powodującego znaczne uciążliwości dla lokalnej społeczności – Nielegalne składowisko odpadów w miejscowości Załęcze
Szanse	**Zagrożenia**
– Dalszy rozwój systemu gospodarki odpadami – Edukacja ekologiczna mieszkańców, m.in. poprzez dalszą organizację akcji promujących postawy ekologiczne (konkursów zakresu ochrony środowiska i warsztatów „zero waste” – Usuwanie wyrobów zawierających azbest	– Spalanie odpadów w gospodarstwach domowych – Nieodpowiednie składowanie odpadów – Zwiększające się koszty zagospodarowania odpadów – Skala i problemowość wprowadzanych zmian w przepisach dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi, często prowadzących do nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu – Skażenie środowiska przyrodniczego na skutek działalności składowiska odpadów komunalnych oraz pogorszenie jakości życia mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

4.10 Zasoby przyrodnicze

4.10.1 Stan wyjściowy

Zgodnie z podziałem ustanowionym w Regionalizacji Przyrodniczo-Leśnej Polski (R. Zielony, A. Kliczkowska, 2012, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa), gmina Stara Dąbrowa zlokalizowana jest w przeważającej części w granicach mezoregionu Równiny Nowogardzkiej. Wskazany mezoregion zajmuje całkowitą powierzchnię 3 014 km^2, z czego lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 26%. Dominują krajobrazy naturalne glacjalne pagórkowate, rzadziej równinne i faliste. W dolinach rzecznych występują krajobrazy zalewowych den dolin – akumulacyjne, z fragmentami krajobrazów tarasów nadzalewowych – akumulacyjnych. Mezoregion obejmuje wysoczyznę morenową (do 100 m n.p.m.). Powierzchnię budują utwory plejstoceńskie: gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe zlodowacenia północnopolskiego, dość często w morenach czołowych, oraz piaski i żwiry sandrowe, zwykle porośnięte lasem. Wysoczyzna porozcinana jest dolinami rzek – największa z nich to dolina Iny – wypełnionymi holoceńskimi piaskami, żwirami, madami rzecznymi, torfami i namułami. Przeważają krajobrazy roślinne buczyn i ubogich dąbrów w odmianie pomorskiej oraz buczyn pomorskich. Rzadko spotykane są krajobrazy ubogich dąbrów pomorskich. Lesistość mezoregionu jest mała i wynosi 24%. Kompleksy leśne są małej i średniej wielkości – największe występują pomiędzy Nowogardem i Golczewem. Lasy zajmują ok. 728 km^2.

Rycina 10. Gmina Stara Dąbrowa na tle regionów przyrodniczo-leśnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie – Regionalizacja Przyrodniczo-Leśna Polski 2010

Lasy

Lasy na terenie gminy Stara Dąbrowa znajdują się w większości w granicach Nadleśnictwa Dobrzany. Powierzchnia lasów Nadleśnictwa w granicach gminy wynosi 500,60 ha. W strukturze gatunkowej drzewostanów najliczniejsza jest sosna (50%), mniejszy jest udział olchy (15%), buka (13%), brzozy (9%), dębu (9%) oraz innych gatunków (4%). Struktura wiekowa drzewostanów przedstawia się następująco:

- klasa wieku 1-20 lat – 15%,
- klasa wieku 21-40 lat – 25%,
- klasa wieku 41-60 lat – 17%,
- klasa wieku 61-80 lat – 25%,

- klasa wieku 81-100 lat – 6%,
- klasa wieku 101-120 lat – 7%,
- drzewostany powyżej 120 lat – 5%.

Zachodnia część gminy znajduje się w granicach Nadleśnictwa Kliniska, które obejmuje 279,2392 ha gruntów leśnych. W strukturze gatunkowej lasów wyraźnie dominuje sosna, stanowiąca 78,02% drzewostanów. Mniejszym udziałem charakteryzują się brzoza (6,18%), dąb (5,87%), olcha (3,33%), buk (3,30%), świerk (1,87%), modrzew (0,67%), topola (0,19%), klon (0,19%), jesion (0,13%), grab (0,06%), daglezja (0,04%) i pozostałe gatunki (0,14%). Struktura wiekowa całego nadleśnictwa:

- klasa wieku 1-10 lat – 6,31%,
- klasa wieku 11-20 lat – 5,79%,
- klasa wieku 21-30 lat -70,5%,
- klasa wieku 31-40 lat – 7,29%,
- klasa wieku 41-50 lat – 7,02%,
- klasa wieku 51-60 lat – 10,74%,
- klasa wieku 61-70 lat – 19,15%,
- klasa wieku 71-80 lat – 12,35%,
- klasa wieku 81-90 lat – 6,25%,
- klasa wieku 91-100 lat – 8,61%,
- klasa wieku 101-120 lat – 2,49%,
- klasa wieku 121-140 lat – 1,47%,
- klasa wieku 141 lat i więcej – 0,36%,
- klasa odnowienia (KO) – 4,21%,
- klasa do odnowienia (KDO) – 0,91%.

Łączna powierzchnia gruntów leśnych w gminie Stara Dąbrowa w 2025 r. wyniosła 1 006,24 ha, co przełożyło się na lesistość na poziomie 8,8%. Powierzchnia gruntów leśnych publicznych wyniosła 878,24 ha, natomiast powierzchnia gruntów leśnych prywatnych – 128,00 ha. Powierzchnia lasów kształtowała się na poziomie 992,33 ha – w ostatnich latach widoczny jest spadek powierzchni lasów na terenie gminy.

Tabela 31. Podstawowe dane o lasach w gminie Stara Dąbrowa

Parametr	2021	2022	2023	2024	2025
Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	1 009,36	1 005,77	1 006,28	1 006,24	1 006,24
Powierzchnia gruntów leśnych publicznych [ha]	878,36	878,77	878,28	878,24	878,24
Powierzchnia gruntów leśnych prywatnych [ha]	131,00	127,00	128,00	128,00	128,00
Lesistość %	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8
Powierzchnia lasów [ha]	995,49	991,86	992,37	992,33	992,33
Powierzchnia lasów publicznych [ha]	864,86	864,86	864,37	864,33	864,33
Powierzchnia lasów prywatnych [ha]	131,00	127,00	128,00	128,00	128,00

Źródło: dane GUS

Obszary chronione, flora i fauna

Wschodnie fragmenty gminy znajdują się w zasięgu Obszaru Natura 2000 *Ostoja Ińska* (PLB320008). Jest to obszar specjalnej ochrony ptaków, charakteryzujący się całkowitą powierzchnią 87 710,94 ha i zajmujący znaczny fragment Pojezierza Ińskiego. Obszar typowy dla krajobrazu postglacjalnego. Rzeźba terenu została ukształtowania podczas stadiału pomorskiego ostatniego zlodowacenia i charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem form i wysokości względnych – można tu wyróżnić trzy zasadnicze jednostki geomorfologiczne i związane z nimi typu krajobrazu: wyniesienia moreny czołowej, sandry i wysoczyznę moreny dennej. Cechy charakterystyczne ostoi to pofalowany teren, silnie rozczłonkowane lasy, liczne bagna i małe zbiorniki wodne. Największe jest jezioro Ińskie (6 km^2), o głębokości 42 m, wypełniające system krzyżujących się rynien glacjalnych. Bogatej morfologii odpowiada mozaikowe użytkowanie terenu. Lasy zajmują blisko 60% powierzchni, są to przeważnie świeże lasy liściaste z bukiem i dębem oraz bory mieszane. Znaczący udział mają również lasy siedlisk wilgotnych i bagiennych z olchą i jesionem oraz sosną i brzozą. Stosunkowo niewielką część ostoi pokrywają zbiorowiska łąkowe oraz siedliska wilgotne: trzcinowiska, turzycowiska, roślinność szuwarowa, roślinność torfowisk niskich i przejściowych. Pozostała część to użytki rolne.

Jest to ostoja ptasia o randze europejskiej E 08. Występuje to co najmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W ostoi gniazduje ponad 140 gatunków ptaków. Bardzo ważna ostoja bielika i kilku innych gatunków drapieżnych, kilku gatunków kaczek i żurawia (>1% populacji krajowej). W okresie lęgowym obszar zasiedla około 10% populacji krajowej cyraneczki, gągoła i krakwy, co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: cyranka, gęgawa, nurogęś, perkoz rdzawoszyi, samotnik, bąk (PCK), bielik (PCK), błotniak stawowy, bocian czarny, kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), orlik krzykliwy

(PCK), puchacz (PCK), rybitwa czarna, przepiórka, strumieniówka i zimorodek. W stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: bocian biały, derkacz, gąsiorek, lerka, muchołówka mała, trzmielojad, dzięcioł czarny, perkozek, zausznik, łabędź niemy, płaskonos i srokosz. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego następujących gatunków: bielik (40 osobników) i żuraw (1800-2000 osobników); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: łabędź krzykliwy (do 480 osobników), cyraneczka (1000 osobników), siewka złota (450-1100 osobników), łęczak (do 800 osobników) i batalion (do 1200 osobników).

Dobrze zachowane są zbiorowiska roślinne, zwłaszcza leśne, oprócz nich, duże znaczenie przyrodnicze ma roślinność wodna i terenów podmokłych. Występują tu też cenne zespoły roślinności łąkowej. Na terenie ostoi znajdują się stanowiska licznych storczykowatych.

W planie zadań ochronnych dla omawianego obszaru (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008, zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r.) wskazano następujące przedmiot ochrony Obszaru:

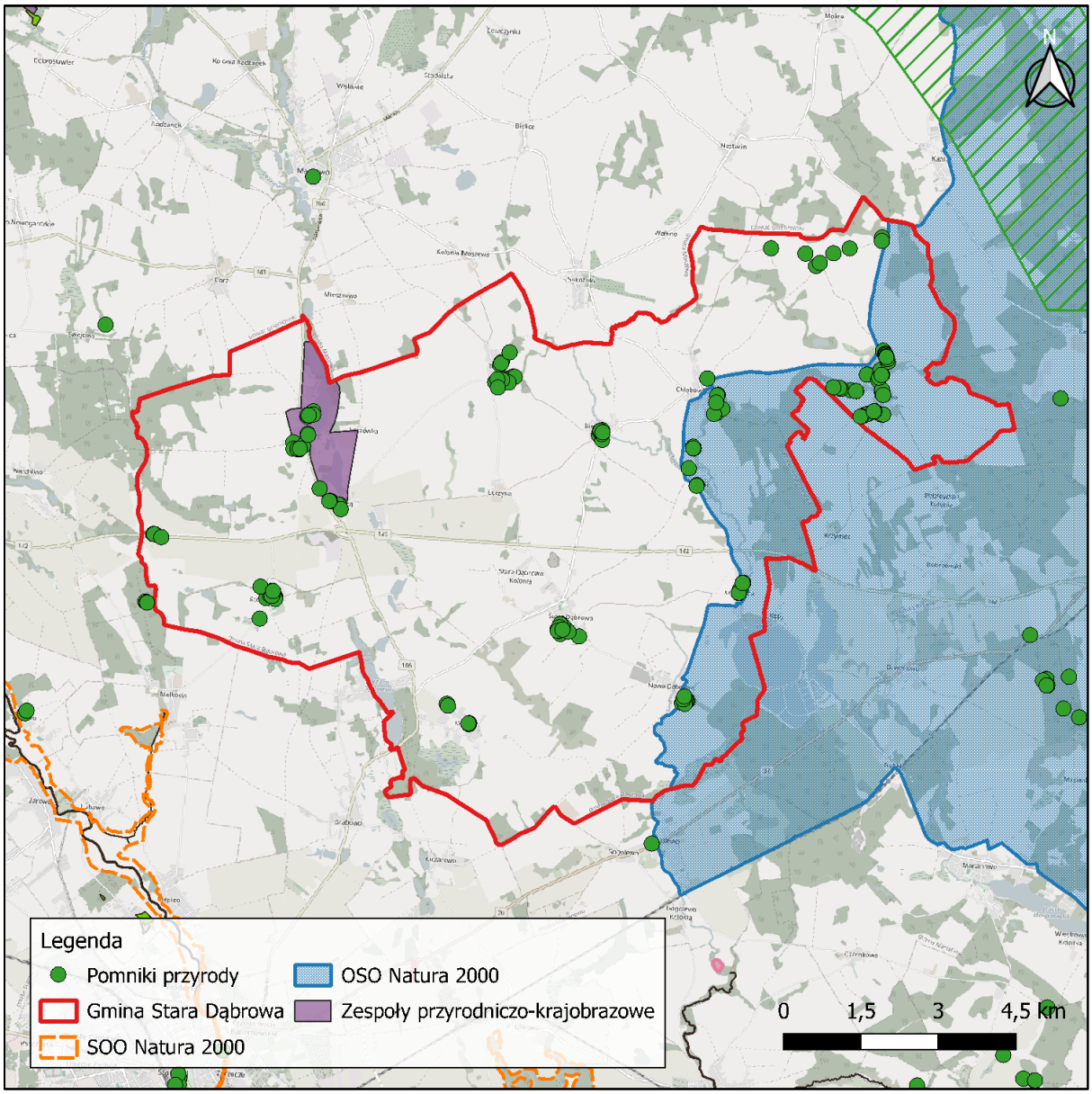
- A021 Bąk *Botaurus stellaris*,
- A075 Bielik *Haliaeetus albicilla*,
- A081 Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*,
- A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*,
- A052 Cyraneczka *Anas crecca*,
- A055 Cyranka *Anas querquedula*,
- A028 Czapla siwa *Ardea cinerea*,
- A122 Derkacz *Crex crex*,
- A236 Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*,
- A067 Gągoł *Bucephala clangula*,
- A043 Gęgawa *Anser anser*,
- A073 Kania czarna *Milvus migrans*,
- A074 Kania ruda *Milvus milvus*,
- A051 Krakwa *Anas strepera*,
- A038 Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*,
- A036 Łabędź niemy *Cygnus olor*,
- A070 Nurogęś *Mergus merganser*,
- A089 Orlik krzykliwy Aquila pomarina,
- A006 Perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*,
- A008 Zausznik Podiceps nigricollis,
- A215 Puchacz Bubo bubo,

- A197 Rybitwa czarna *Chlidonias Niger,*
- A165 Samotnik *Tringa ochropus,*
- A229 Zimorodek *Alcedo atthis,*
- A127 Żuraw *Grus grus*.

Część gminy w sąsiedztwie jezior: Parlińskiego, Łęczyckiego i Kółki, objęta jest zespołem przyrodniczo-krajobrazowym *Parlino-Łęczyca*. Jest to forma ochrony ustanowiona w 2006 r. i zajmująca całkowitą powierzchnię 207 ha. Celem utworzenia była ochrona walorów widokowych i estetycznych krajobrazu naturalnego i kulturowego, w szczególności gruntów rolnych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, leśnych i nieleśnych. W granicach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego wprowadzono następujące zakazy:

- uszkadzania i zanieczyszczania gleby,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawa urządzeń wodnych,
- wylewania gnojowicy z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są 173 pomniki przyrody. Wszystkie stanowią okazałe, stare drzewa. Najwięcej jest pomnikowych dębów szypułkowych (112), jednakże ochroną objęte są również gatunki: lipa drobnolistna (14 szt.), buk pospolity (14 szt.), cis pospolity (6 szt.), kasztanowiec zwyczajny (5 szt.), jesion wyniosły (5 szt.), platan klonolistny (3 szt.), grab zwyczajny (3 szt.), topola czarna (2 szt.), klon jawor (2 szt.), wierzba biała (1 szt.), sosna zwyczajna (1 szt.), sosna amerykańska (1 szt.), modrzew europejski (1 szt.), dąb czerwony (1 szt.), daglezja zielona (1 szt.), cypryśnik błotny (1 szt.).

Rycina 11. Formy ochrony przyrody w gminie Stara Dąbrowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw mapowych GDOŚ (pokład mapowy Open Street Map)

W ramach inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej w 2010 r. w celu wykonania opracowania *Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego* (Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2010), na terenie gminy Stara Dąbrowa stwierdzono stanowiska następujących gatunków roślin i zwierząt:

- rośliny: bobrek trójlistkowy, grążel żółty, grzybienie białe, jeżogłówka najmniejsza, konwalia majowa, kruszczyk szerokolistny, marzanka wonna, porzeczka czarna, żywiec cebulkowy,
- ptaki: błotniak stawowy, bocian czarny, cyranka, czernica, dzięcioł czarny, gągoł, gęgawa, kania ruda, krakwa, kszyk, łabędź niemy, mewa śmieszka, perkoz dwuczuby, perkoz zausznik, perkozek, pliszka górska, zimorodek, żuraw

- płazy: grzebiuszka ziemna, kumak nizinny, ropucha szara, rzekotka drzewna, traszka zwyczajna, żaba jeziorkowa, żaba moczarowa, żaba śmieszka, żaba trawna, żaba zwinka, żaba wodna,
- gady: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna.

Ponadto odnotowano występowanie cennych siedlisk przyrodniczych: grądu subatlantyckiego, kwaśnej buczyny niżowej, łęgów olszowych, olszowo-jesionowych, jesionowych; śródlądowych kwaśnych dąbrów, twardowodnych oligo- i mezotroficznych zbiorników wodnych z podwodnymi łąkami ramienic, ziołorośli górskich i ziołorośli nadrzecznych, żyznej buczyny niżowej.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie prowadziła inwentaryzacje przyrodnicze na potrzeby ustanowienia planów zadań ochronnych Obszaru Natura 2000 Ostoja Ińska oraz uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony obszaru. W granicach gminy stwierdzono stanowiska następujących gatunków ptaków: bąk, bocian czarny, derkacz, dzięcioł czarny, kania ruda, orlik krzykliwy, zimorodek, żuraw.

Tereny zieleni

Tereny zieleni to tereny otwarte, pokryte roślinnością, świadomie komponowane oraz wydzielone i ukształtowane zgodnie z planami zabudowy gminy i osiedli. Spełniają one zazwyczaj wielofunkcyjne zadania w zakresie ochrony oraz kształtowania środowiska i klimatu oraz pełnią funkcję społeczno-usługowo-rekreacyjne na rzecz mieszkańców. Tereny zieleni występują w obszarach zurbanizowanych jako miejskie tereny zieleni i wypoczynku lub na terenach ekstensywnych, związane wówczas z wiejską siecią osadniczą, terenami produkcyjnymi, rejonami wypoczynku cotygodniowego i okresowego.

Do terenów zieleni zalicza się parki leśne, parki, zieleńce, stadiony i place sportowe, ogrody dziecięce, ogrody działkowe, cmentarze, zadrzewienia uliczne itp. Większość tych terenów (jak zieleńce, parki) to zieleń dostępna dla wszystkich, tzw. zieleń publiczna, część natomiast ma charakter zieleni zamkniętej, z której korzysta ograniczona liczba osób (jak np. ogrody działkowe, ogrody przy fabrykach, szkołach itp.).

W gminie Stara Dąbrowa zlokalizowany jest 1 park spacerowo-wypoczynkowy o powierzchni 2,73 ha, 9 zieleńców o powierzchni 6,30 ha oraz 2 cmentarze o powierzchni 2,0 ha (dane GUS za 2025 r.). Na terenie gminy liczne są parki podworskie, zlokalizowane w miejscowościach: Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Storkówko, Tolcz, Chlebowo, Białuń, Łęczyna, Parlino, Krzywnica.

4.10.2 Efekty realizacji zadań w obszarze zasobów przyrodniczych

Tabela 32. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji zasoby przyrodnicze

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zl]	Opis wykonanego zadania
Zadania własne				
Opieka nad zwierzętami bezdomnymi	Urząd Gminy	2023-2026	146 559,16	Utrzymanie zwierząt w schronisku i sterylizacja.
Zadania monitorowane				
Ochrona lasu przed szkodami od zwierzyny (grodzenie upraw)	Nadleśnictwo Dobrzany	2023-2026	21 700,00	-
Hodowla lasu	Nadleśnictwo Dobrzany	2023-2026	199 924,46	Zrealizowano odnowienia i zalesienia na powierzchni 15,93 ha oraz zabiegi z zakresu pielęgnacji lasu na łącznej powierzchni 88,72 ha.
Pielęgnacja gleby	Nadleśnictwo Kliniska	2023-2025	33 988,09	Wykaszanie chwastów w uprawie leśnej.
Odnowienie zrębu	Nadleśnictwo Kliniska	2023-2026	80 833,72	Sadzenie drzewek na powierzchni po wyciętym drzewostanie.
Awansowe przygotowanie gleby	Nadleśnictwo Kliniska	2023 r.	505,66	Jesienna orka na powierzchni po wyciętym drzewostanie.
Melioracje agrotechniczne	Nadleśnictwo Kliniska	2023-2024	14 806,86	Wycinanie podszytów przed rozpoczęciem zrębu, kruszenie pozostałości zrębowych.
Poprawki w uprawach leśnych	Nadleśnictwo Kliniska	2024 r.	5 491,87	Uzupełnianie wypadniętych drzewek na powstałej uprawie leśnej.
Odnowienia luk w uprawach leśnych	Nadleśnictwo Kliniska	2025 r.	1 671,96	Sadzenie drzewek na powierzchni pozbawionej czasowo drzewostanu.
Czyszczenia późne	Nadleśnictwo Kliniska	2025 r.	7 596,76	Usuwanie drzewek wadliwych, przeszkadzających uprawie leśnej

Źródło: Opracowanie własne

4.10.3 Ocena stanu – analiza SWOT

Tabela 33. Analiza SWOT – obszar interwencji zasoby przyrodnicze

Mocne strony	Słabe strony
– Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy – Obecność chronionych gatunków roślin, zwierząt i cennych siedlisk przyrodniczych – Duża atrakcyjność turystyczna – Duża liczba pomników przyrody – Wysoka bioróżnorodność obszaru i zróżnicowanie zbiorowisk leśnych	– Niska odporność części elementów przyrodniczych na postępujące zmiany klimatu i ich skutki – Występowanie zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 – Podatność zasobów środowiska na zanieczyszczenia
Szanse	**Zagrożenia**
– Wzrost świadomości środowiskowej mieszkańców – Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia negatywnych skutków zmiany klimatu – Możliwości rozwoju zrównoważonej turystyki	– Zaśmiecane i niszczenie obszarów chronionych i cennych – Zagrożenie stanu siedlisk przyrodniczych na obszarach chronionych spowodowane zmianami klimatu – Nasilająca się presja turystyki na środowisko – Pożary lasów, wypalanie traw

Źródło: Opracowanie własne

4.11 Zagrożenia poważnymi awariami

4.11.1 Stan wyjściowy

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia", charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Do zagrożeń takich zaliczyć należy albo klęski o charakterze naturalnym jak: powodzie, huragany, trzęsienia ziemi, albo katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi, np. uwalnianie niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, katastrofy komunikacyjne itp. zwane poważnymi awariami. Najważniejsza w przeciwdziałaniu powstania zagrożeń jest prewencja, czyli ograniczenie do minimum prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy lub awarii.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi na potrzeby niniejszego opracowania przez Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, na terenie gminy Stara Dąbrowa nie są zlokalizowane zakłady zwiększonego (ZZR) oraz dużego ryzyka wystąpienia awarii

przemysłowej (ZDR). Na terenie gminy nie znajdują się również Potencjalni Sprawcy Poważnych Awarii (PSPA). W ostatnich latach nie dochodziło do poważnych awarii oraz nie miały miejsca zdarzenia o znamionach poważnej awarii przemysłowej na terenie jednostki.

W latach 2023-2026 WIOŚ w Szczecinie przeprowadził na terenie gminy Stara Dąbrowa 29 kontroli w zakresie ochrony środowiska oraz przestrzegania decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska, w zakładach i jednostkach w granicach gminy. W wyniku kontroli wydano 4 zarządzenia pokontrolne i dokonano 4 wystąpień pokontrolnych. W przypadku 7 kontroli stwierdzono naruszenie przepisów ochrony środowiska.

Bezpieczeństwo pożarowe gminy Stara Dąbrowa oparte jest o Komendę Powiatową PSP w Stargardzie oraz o sieć Ochotniczych Straży Pożarnych. Na terenie gminy funkcjonują trzy jednostki OSP. OSP Stara Dąbrowa wpisana jest do systemu KSRG i działa przy niej Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza. Do systemu KSRG wpisana jest również OSP Parlino. Trzecią jednostką jest OSP Nowa Dąbrowa. W 2025 r. OSP Stara Dąbrowa brała udział 52 akcjach, z czego 25 przypadków stanowiły pożary, a 26 miejscowe zagrożenia. OSP Parlino brała udział w 39 akcjach, z czego 15 stanowiły pożary, a 20 miejscowe zagrożenia. OSP Nowa Dąbrowa wyjeżdżała do 17 akcji, w tym 3 pożarów i 14 miejscowych zagrożeń. Jednostki OSP na terenie gminy wyposażone są w następujące pojazdy:

- OSP Stara Dąbrowa:
    - STAR GBA 2,6/16 (rok produkcji 1987),
    - MAN GBA 3,5/32 (rok produkcji 2020),
- OSP Parlino:
    - VOLVO GBA 3/28/3,8 (rok produkcji 2023),
    - MAN GBA 2/24 (rok produkcji 2003),
- OSP Nowa Dąbrowa:
    - STAR GBA 2,5/16 (rok produkcji 1993),
    - Volkswagen GLB 03/0,4 (rok produkcji 1978).

W gminie Stara Dąbrowa mogą wystąpić zagrożenia poważnymi awariami, których przyczyną są zdarzenia komunikacyjne, zwłaszcza w odniesieniu do transportu substancji i materiałów niebezpiecznych lub odpadów. Za potencjalne źródło awarii uznać zatem należy ciągi komunikacyjne oraz stacje paliw, jako miejsca wypadków drogowych i potencjalnego zagrożenia skażenia produktami ropopochodnymi gleb i wód.

4.11.2 Efekty realizacji zadań w obszarze zagrożenia poważnymi awariami

Tabela 34. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Koszty realizacji [zł]	Opis wykonanego zadania
Zadania własne				
Utrzymywanie jednostek OSP	Gmina Stara Dąbrowa	2023-2025	752 256,04	-
Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Parlino	Gmina Stara Dąbrowa	2023	W ramach kwoty powyżej	-
Zadania monitorowane				
Ochrona przeciwpożarowa lasu	Nadleśnictwo Dobrzany	2023-2026	Brak możliwości określenia kosztów	Utrzymywanie w stałej gotowości dojazdu pożarowego.
Posadowienie tablicy informacyjno-ostrzegawczej dot. ochrony przeciwpożarowej	Nadleśnictwo Kliniska	2026 r.	1 300,00 zł	Posadowienie na gruncie leśnym (dz. ewid. nr 663/1 obręb Kicko) tablicy informacyjno-ostrzegawczej „Stop pożarom lasów”
Prowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych miejsc składowania, magazynowania oraz przetwarzania odpadów	KP PSP w Stargardzie	2023, 2025	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Przeprowadzono 2 kontrole.
Doposażenie jednostek OSP	KP PSP Stargard	2026	11 908,00	Umowa o realizacją zadania publicznego pod tytułem: „Zapewnienie gotowości bojowej jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego” oraz „Przygotowanie jednostek ochotniczych straży pożarnych do działań ratowniczo-gaśniczych”

Źródło: Opracowanie własne

4.11.3 Ocena stanu – analiza SWOT

Tabela 35. Analiza SWOT – obszar interwencji zagrożenia poważnymi awariami

Mocne strony	Słabe strony
– Brak zakładów zwiększonego ryzyka oraz zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na terenie gminy – Brak poważnych awarii przemysłowych w ostatnich latach na terenie gminy – Posiadanie jednostek OSP	– Lokalizacja na terenie gminy składowiska odpadów komunalnych, w którym może dojść do awarii systemów technologicznych lub pożaru odpadów

– Bieżące doposażanie i szkolenia jednostek OSP	
Szanse	**Zagrożenia**
– Rozwój przedsiębiorczości opartej na nieuciążliwych ekologicznie, nowoczesnych technologiach – Zapobieganie klęskom żywiołowym, np. poprzez systemy ostrzegania przeciwpożarowego, zakup sprzętu ratowniczego i gaśniczego – Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii lub pożaru	– Awarie infrastruktury krytycznej na terenie gminy – Zagrożenia pożarowe, chemiczne oraz ekologiczne na drogach – Zagrożenie pożarowe lasów – Wypalanie łąk

Źródło: Opracowanie własne

5 Zagadnienia horyzontalne

5.1 Adaptacja do zmian klimatu oraz nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Adaptacja do zmian klimatu jest jedną ze strategii, jaką podejmuje się w celu zmniejszenia skutków zmian klimatu dla gospodarki, społeczeństwa i środowiska. Adaptacja jest procesem przystosowywania się do zmieniających się warunków klimatycznych, przy świadomości, iż bez względu na wysiłek podejmowany na rzecz łagodzenia zmian klimatu, zjawiska klimatyczne stawać się będą coraz większym zagrożeniem.

Krajowa polityka adaptacyjna opiera się na dokumencie pn. *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030* (SPA 2020). Opracowanie SPA 2020 wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi – Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania (COM(2009)147) oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. Cele SPA opisano w poprzednich rozdziałach niniejszego opracowania.

Wybrane działania adaptacyjne jako przykład dobrych praktyk

Zielona infrastruktura

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie zielonej infrastruktury – zwiększenia kapitału naturalnego Europy wskazuje, iż dzięki innowacyjnemu podejściu do zielonej infrastruktury osiągnąć można liczne korzyści i rozwiązania, które godzą cele środowiskowe, społeczne i ekonomiczne. Rezolucja zwraca uwagę, że zielona infrastruktura może odegrać szczególnie istotną

rolę w miastach, gdzie obecnie zamieszkuje coraz większa część ludności i gdzie może ona świadczyć usługi takie jak czyste powietrze, kontrolowanie temperatury i łagodzenie lokalnego „efektu wyspy ciepła", obszary rekreacyjne, ochrona przed powodziami, retencja wody deszczowej i zapobieganie powodziom, utrzymanie odpowiednich poziomów wód gruntowych, przywracanie różnorodności biologicznej bądź powstrzymywanie jej utraty, łagodzenie przebiegu skrajnych zjawisk pogodowych i ich skutków, poprawa stanu zdrowia obywateli i ogólnie podniesienie jakości życia, m.in. przez zapewnienie dostępnych i przystępnych cenowo terenów do aktywności fizycznej; podkreśla zależność między zieloną infrastrukturą a zdrowiem publicznym i zauważa, że inwestycje w zieloną infrastrukturę są również inwestycjami w zdrowie publiczne.

Dokument wzywa Państwa członkowskie, aby włączyły zieloną infrastrukturę do planowania przestrzennego i planowania użytkowania gruntów oraz by traktowały ją priorytetowo poprzez prowadzenie konsultacji z zainteresowanymi stronami na miejscu i lokalnymi społecznościami oraz poprzez podnoszenie ich świadomości w drodze kampanii edukacyjnych obejmujących wszystkie szczeble decyzyjne (lokalny, regionalny i krajowy). Wśród działań w zakresie zielonej infrastruktury wyróżniamy:

- zielone dachy – dachy budynków pokryte roślinnością,
- zielone ściany (ogrody wertykalne) – ściany budynków pokryte roślinnością,
- tereny zielone – niezabudowane tereny miejskie pokryte roślinnością.
- nasadzenie roślin ułatwiających retencjonowanie wody,
- zakładanie kwietnych łąk,
- nasadzenia wysokich, rodzimych drzew,
- parki kieszonkowe,
- wprowadzanie rodzimej roślinności ekotonowej.

Niebieska infrastruktura

Zmiany klimatu wpływają na zasoby wody, cykle hydrologiczne i ekosystemy wodne, a także na funkcjonowanie infrastruktury wodnej – systemu irygacji, zaopatrzenia w wodę do spożycia, oczyszczania ścieków. Wśród działań w zakresie niebieskiej infrastruktury wyróżniamy:

- retencję wodną,
- drenaż,
- renaturalizację cieków wodnych,
- renaturalizację zbiorników wodnych.

Do przykładów inwestycji w zakresie niebieskiej infrastruktury zaliczyć można:

- muldy chłonne,
- geokompozyty sorbujące wodę,
- ogrody deszczowe,

- konstrukcje magazynujące wodę wokół drzew,
- obiekty hydrofitowe,
- zbiorniki infiltracyjne,
- rowy infiltracyjne,
- zbiorniki odparowujące,
- powierzchniowe i podziemne zbiorniki retencyjne,
- studnie chłonne,
- skrzynki retencyjno-rozsączające.

Powyżej przedstawiono przykładowe rozwiązania adaptacyjne do zmian klimatu. Konkretne inwestycje i zadania pozainwestycyjne w tym zakresie przedstawione zostaną w rozdziale 6. *Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie*

5.2 Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna jest zagadnieniem horyzontalnym, dotyczącym wszystkich obszarów ochrony środowiska. Konieczność prowadzenia działań z zakresu edukacji ekologicznej wynika z polskich i europejskich aktów prawnych oraz dokumentów strategicznych. Głównym celem edukacji ekologicznej jest podnoszenie świadomości i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju, upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, kształtowanie zachowań prośrodowiskowych ogółu ludności, w tym dzieci i młodzieży.

W ustawie Prawo ochrony środowiska edukacji ekologicznej poświęcony jest dział VIII. Ustanowiono w niej obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach kształcenia ogólnego we wszystkich typach szkół. Gmina powinna corocznie prowadzić tematyczne akcje edukacyjne dotyczące ochrony środowiska w placówkach edukacyjnych. Działanie edukacyjne powinny także obejmować dorosłych mieszkańców, ponieważ to oni mają największy wpływ na obecny stan środowiska w gminie. Prowadzone działania edukacyjne powinny dotyczyć przede wszystkim prawidłowego postępowania z odpadami, ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z domowych kotłowni oraz podnosić ogólną świadomość ekologiczną lokalnej społeczności.

5.3 Monitoring środowiska

Celem monitoringu jest ocena stanu środowiska – czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Wyniki prowadzonego monitoringu są również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Monitoring dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Badanie stanu środowiska realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, który z mocy ustawy koordynowany jest przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ). Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ, opracowywanych przez GIOŚ i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu oraz wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez GIOŚ. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2026-2030 obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.

Badania stanu środowiska w ramach PMŚ realizowane są w oparciu o 7 podsystemów:

- Podsystem monitoringu jakości powietrza,
- Podsystem monitoringu jakości wód,
- Podsystem monitoringu jakości gleby i ziemi,
- Podsystem monitoringu przyrody,
- Podsystem monitoringu hałasu,
- Podsystem monitoringu pól elektromagnetycznych,
- Podsystem monitoringu promieniowania jonizującego.

Programy pomiarowo-badawcze na obszarze województwa zachodniopomorskiego w ramach czterech podsystemów: monitoringu jakości powietrza, monitoringu jakości wód, monitoringu hałasu i monitoringu promieniowania elektromagnetycznego – realizowane są na poziomie krajowym i wojewódzkim. Badania i pomiary w trzech pozostałych podsystemach prowadzone są tylko na poziomie krajowym.

6 Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Opracowana diagnoza stanu środowiska wraz z analizą SWOT w poszczególnych obszarach interwencji pozwoliły na zobrazowanie słabych stron i potencjalnych zagrożeń dla środowiska na terenie gminy Stara Dąbrowa. Były również punktem wyjścia do wyznaczenia celów ochrony środowiska oraz poszczególnych kierunków interwencji i zadań.

Głównym celem „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2027-2030 z perspektywą do roku 2034 r." jest *zrównoważony rozwój gminy Stara Dąbrowa ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska i racjonalnego korzystania z cennych zasobów przyrodniczych.*

W oparciu o diagnozę stanu środowiska gminy Stara Dąbrowa, zdefiniowane problemy i zagrożenia, a także mając na uwadze oczekiwane pozytywne zmiany w ochronie środowiska, wyznaczono cele szczegółowe w każdym z obszarów interwencji, do których przypisano konkretne działania:

- **Obszar interwencji *ochrona klimatu i jakości powietrza*** – cel szczegółowy: poprawa jakości powietrza i łagodzenie skutków zmian klimatu.
- **Obszar interwencji *zagrożenia hałasem* –** cel szczegółowy: dobry stan klimatu akustycznego i brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.
- **Obszar interwencji *pola elektromagnetyczne*** – cel szczegółowy: utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożenia dla środowiska i mieszkańców ze strony pól elektromagnetycznych.
- **Obszar interwencji *gospodarowanie wodami*** – cele szczegółowe:
    - Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód,
    - Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego,
    - Zwiększenie retencji wodnej i racjonalizacja zużycia wody.
- **Obszar interwencji *gospodarka wodno-ściekowa* –** cel szczegółowy: zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i do ziemi.
- **Obszar interwencji *zasoby geologiczne* –** cel szczegółowy: ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin.
- **Obszar interwencji *gleby*** – cel szczegółowy: dobra jakość gleb i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
- **Obszar interwencji *gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów* –** cele szczegółowe:
    - Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko,
    - Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, odzysku oraz przygotowania do ponownego użycia odpadów.
- **Obszar interwencji *zasoby przyrodnicze*** – cele szczegółowe:
    - Zachowanie bioróżnorodności,

- Zachowanie dobrego stanu terenów leśnych.

– **Obszar interwencji *zagrożenia poważnymi awariami*** – cele szczegółowe:
    - Utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii oraz katastrof naturalnych,
    - Zwiększenie odporności gminy na przypadki wystąpienia awarii i innych nadzwyczajnych zagrożeń (w tym katastrof naturalnych).

Poza głównymi obszarami interwencji w programie ochrony środowiska uwzględniono również zagadnienia horyzontalne

– **Obszar interwencji *działania edukacyjne*** – cel szczegółowy: świadome ekologicznie społeczeństwo.
– **Obszar interwencji *monitoring środowiska*** – cel szczegółowy: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Cele zostały określone zgodnie z zasadą SMART, co oznacza, że są skonkretyzowane (*specific*, określone możliwie konkretnie), mierzalne (*measurable*, z przypisanymi wskaźnikami), akceptowalne (*achievable*, akceptowane przez osoby pracujące na rzecz ich osiągnięcia), realne (*realistic*, możliwe do osiągnięcia), terminowe (*time-bound*, z przypisanymi terminami).

Tabela 36. Cele i kierunki interwencji Programu

Cele	Kierunki interwencji	Zadania proponowane do realizacji w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza			
Poprawa jakości powietrza i łagodzenie skutków zmian klimatu	Zmniejszenie emisji z sektora przemysłowego	Kontrola podmiotów gospodarczych pod kątem przestrzegania pozwoleń na emisję gazów i pyłów	WIOŚ
	Zmniejszenie energochłonności budynków i infrastruktury	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Stara Dąbrowa
		Wymiana źródeł ciepła w budynkach komunalnych	Gmina Stara Dąbrowa
	Zmniejszenie niskiej emisji z sektora bytowego	Promocja koncepcji prosumenckiej oraz transformacji wytwarzania i dostarczania ciepła sieciowego i ogrzewania indywidualnego w kierunku rozwiązań bezemisyjnych lub niskoemisyjnych	Urząd Marszałkowski
		Realizacja Programu Priorytetowego "Czyste Powietrze"	WFOŚiGW w Szczecinie
	Zwiększenie udziału energii z OZE	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach gminnych	Gmina Stara Dąbrowa
	Zmniejszenie emisji z transportu	Budowa i przebudowa chodników oraz ciągów pieszo-rowerowych	Gmina Stara Dąbrowa
Obszar interwencji: Zagrożenie hałasem			
Dobry stan klimatu akustycznego i brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu	Ograniczenie uciążliwości akustycznych z transportu	Modernizacja dróg gminnych	Gmina Stara Dąbrowa
		Nasadzenia zieleni izolacyjnej przy drogach	Gmina Stara Dąbrowa
	Ograniczenie uciążliwości akustycznych ze źródeł przemysłowych	Kontrola podmiotów gospodarczych pod kątem przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu	WIOŚ

Cele	Kierunki interwencji	Zadania proponowane do realizacji w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
	Zagadnienia ochrony przed hałasem w planowaniu przestrzennym	Uwzględnianie zagadnień ochrony przed hałasem w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Stara Dąbrowa
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne			
Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożenia dla środowiska i mieszkańców ze strony pól elektromagnetycznych	Prowadzenie działań administracyjnych i inwestycyjnych w zakresie ograniczania zagrożenia ze strony pól elektromagnetycznych	Uwzględnianie zagadnień ochrony przed polami elektromagnetycznymi w planowaniu przestrzennym	Gmina Stara Dąbrowa
		Uwzględnianie zagadnień ochrony przed polami elektromagnetycznymi przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Gmina Stara Dąbrowa
		Monitoring PEM zgodnie z PMŚ w punkcie pomiarowym na terenie gminy	GIOŚ
		Współpraca z organami monitorującymi poziom PEM (analiza wyników monitoringu oraz informowanie mieszkańców)	Gmina Stara Dąbrowa
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami			
Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód i gleby	Kontrole częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców posesji niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej	Gmina Stara Dąbrowa
		Stosowanie prawidłowych dawek nawozów na terenach rolniczych i nawożenie we właściwych terminach, zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej	Mieszkańcy gminy (rolnicy)
Zwiększenie retencji wodnej i racjonalizacja zużycia wody	Bieżąca konserwacja infrastruktury wodnej	Eksploatacja, obsługa i konserwacja urządzeń wodnych wraz z odcinkowym utrzymaniem koryt cieków naturalnych	Zarząd Zlewni w Stargardzie

Cele	Kierunki interwencji	Zadania proponowane do realizacji w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
		Prace utrzymaniowe na rzece Giełdnica (0+000-19+220)	Zarząd Zlewni w Stargardzie
	Poprawa stanu zasobów wodnych gminy	Modernizacja urządzeń melioracyjnych (poprawa retencji oraz odprowadzania wód opadowych)	Gmina Stara Dąbrowa
		Realizacja działań zwiększających retencję	Gmina Stara Dąbrowa
		Wprowadzanie zachęt finansowych dla właścicieli prywatnych nieruchomości do montażu zbiorników na gromadzenie wód opadowych	WFOŚiGW
Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego	Ochrona przeciwpowodziowa	Renowacja rowów odwadniających	Gmina Stara Dąbrowa
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa			
Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i do ziemi	Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Mieszkańcy
		Modernizacja sieci wodociągowej	Gmina Stara Dąbrowa
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne			
Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin	Monitoring zagrożeń geologicznych	Prowadzenie monitoringu osuwisk i wykrywanie terenów zagrożonych ruchami masowymi	Starostwo Powiatowe w Stargardzie
	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin	Kontrole przestrzegania warunków koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża nieobjętego własnością górniczą	Starostwo Powiatowe w Stargardzie
		Wprowadzanie odpowiednich zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących wydobycia kopalin i ochrony zasobów geologicznych	Gmina Stara Dąbrowa
		Rekultywacja terenów zdegradowanych	Gmina Stara Dąbrowa
Obszar interwencji: Gleby			

Cele	Kierunki interwencji	Zadania proponowane do realizacji w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
Dobra jakość gleb i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej	Ochrona gleb	Ochrona najlepszych gleb w procesie planowania przestrzennego	Gmina Stara Dąbrowa
	Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Rozwój rolnictwa zrównoważonego i ekologicznego	Mieszkańcy gminy (rolnicy), PZDR w Stargardzie
		Szkolenia w zakresie: dostosowanie do zmian klimatycznych oraz ochrona wód, gleby i powietrza (uwzględniająca wymagania ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy azotanowej, dyrektywy NEC, aktualnych inicjatyw Zielonego Ładu), w tym: racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie (w tym poprzez zwiększenie retencji wodnej i działalność lokalnych partnerstw wodnych); w tym, ograniczanie strat składników odżywczych	PZDR w Stargardzie
		Rekultywacja gruntów zdegradowanych	Gmina Stara Dąbrowa
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko	Dbanie o prawidłowe gospodarowanie odpadami	Usuwanie wyrobów zawierających azbest przez mieszkańców	Gmina Stara Dąbrowa, mieszkańcy
		Likwidacja dzikich wysypisk	Gmina Stara Dąbrowa
		Prowadzenie PSZOK	Gmina Stara Dąbrowa, Bio Star Sp. z o.o.
		Kontrole przedsiębiorców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami	WIOŚ

Cele	Kierunki interwencji	Zadania proponowane do realizacji w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, odzysku oraz przygotowania do ponownego użycia odpadów	Promocja ekologicznych zachowań w odniesieniu do gospodarowania odpadami	Edukacja mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami oraz zapobiegania ich powstawaniu	Gmina Stara Dąbrowa
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze			
Zachowanie bioróżnorodności	Ochrona form ochrony przyrody i innych obszarów cennych przyrodniczo, tworzenie nowych form ochrony przyrody	Szczególne uwzględnianie ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i form ochrony przyrody przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Gmina Stara Dąbrowa
	Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt i opieka nad zwierzętami	Opieka nad bezdomnymi zwierzętami	Gmina Stara Dąbrowa
	Ochrona i kształtowanie zieleni urządzonej	Tworzenie i pielęgnacja terenów zieleni	Gmina Stara Dąbrowa
		Nasadzenia drzew i krzewów	Gmina Stara Dąbrowa
	Ochrona krajobrazu	Uwzględnianie kwestii ochrony krajobrazu przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	Gmina Stara Dąbrowa
Zachowanie dobrego stanu terenów leśnych	Zachowanie dobrego stanu lasów	Ochrona lasu przed szkodami od zwierzyny (grodzenie upraw)	Nadleśnictwo Dobrzany
		Hodowla lasu	Nadleśnictwo Dobrzany, Nadleśnictwo Kliniska
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami			

Cele	Kierunki interwencji	Zadania proponowane do realizacji w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
Utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii oraz katastrof naturalnych	Działania wspierające sprawność służb ratowniczych	Doposażenie jednostek OSP	Gmina Stara Dąbrowa
Zwiększenie odporności gminy na przypadki wystąpienia awarii i innych nadzwyczajnych zagrożeń (w tym katastrof naturalnych)	Zapobieganie awariom i zagrożeniom środowiska	Zakup sprzętu przeciwpowodziowego	Gmina Stara Dąbrowa
		Prowadzenie kontroli w zakładach pod kątem przepisów przeciwpożarowych	KP PSP w Stargardzie
		Ochrona przeciwpożarowa w lasach (utrzymanie dojazdu pożarowego)	Nadleśnictwo Dobrzany
Obszar interwencji: Edukacja ekologiczna			
Świadome ekologicznie społeczeństwo	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców i zmiana ich zachowań na proekologiczne	Organizacja warsztatów, konkursów i kampanii ekologicznych	Gmina Stara Dąbrowa
		Organizacja akcji sprzątania świata i sadzenia drzew	Gmina Stara Dąbrowa
		Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	Urząd Marszałkowski
Monitoring środowiska			

Cele	Kierunki interwencji	Zadania proponowane do realizacji w ramach poszczególnych kierunków interwencji	Podmiot odpowiedzialny
Zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska	Prowadzenie badań monitoringowych	Monitoring jakości powietrza	GIOŚ
		Badania monitoringowe JCWP rzecznych i jeziornych	GIOŚ
		Monitoring jakości wód podziemnych	GIOŚ
		Monitoring PEM zgodnie z PMŚ w punkcie pomiarowym na terenie gminy	GIOŚ
		Monitoring hałasu	GIOŚ, WIOŚ

Źródło: Opracowanie własne

Harmonogram rzeczowo-finansowy

Zadania własne

Poniżej przedstawiono harmonogram zadań własnych gminy Stara Dąbrowa planowanych do realizacji w latach 2027-2030 oraz perspektywie do 2034 r. Należy podkreślić, że lista zadań nie zamyka możliwości realizowania innych działań, zmierzających do poprawy poszczególnych komponentów środowiska.

Tabela 37. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty [zł]	Źródło finansowania
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	2 000 000,00 zł	FEnIKS, WFOŚiGW, FEPZ, budżet Gminy
	Wymiana źródeł ciepła w budynkach komunalnych	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	1 200 000,00 zł	FEPZ, NFOŚiGW, budżet Gminy
	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach gminnych	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	800 000,00 zł	WFOŚiGW, NFOŚiGW
	Budowa i przebudowa chodników oraz ciągów pieszo-rowerowych	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	2 500 000,00 zł	FEPZ, RFRD
Zagrożenia hałasem	Modernizacja dróg gminnych	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	8 000 000,00 zł	RFRD, budżet Gminy, KOWR, Urząd Marszałkowski
	Nasadzenia zieleni izolacyjnej przy drogach	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	150 000,00 zł	Budżet Gminy, WFOŚiGW
	Uwzględnianie zagadnień ochrony przed hałasem w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	Brak kosztów	n/d
Pola elektromagnetyczne	Uwzględnianie zagadnień ochrony przed polami elektromagnetycznymi w planowaniu przestrzennym	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	Brak kosztów	n/d
	Uwzględnianie zagadnień ochrony przed polami elektromagnetycznymi przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	Brak kosztów	n/d

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty [zł]	Źródło finansowania
	Współpraca z organami monitorującymi poziom PEM (analiza wyników monitoringu oraz informowanie mieszkańców)	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	20000	Budżet Gminy
Gospodarowanie wodami	Kontrole częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców posesji niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Budżet Gminy
	Modernizacja urządzeń melioracyjnych (poprawa retencji oraz odprowadzania wód opadowych)	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	1 000 000,00 zł	Wody Polskie, Budżet Gminy
	Realizacja działań zwiększających retencję	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	1 500 000,00 zł	WFOŚiGW, FEPZ
	Renowacja rowów odwadniających	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	500 000,00 zł	Budżet Gminy
Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja sieci wodociągowej	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	5 000 000,00 zł	FEPZ, budżet Gminy
Zasoby geologiczne	Wprowadzanie odpowiednich zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących wydobycia kopalin i ochrony zasobów geologicznych	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	Brak kosztów	n/d
	Rekultywacja terenów zdegradowanych	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	500 000,00 zł	WFOŚiGW
Gleby	Ochrona najlepszych gleb w procesie planowania przestrzennego	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	Brak kosztów	n/d
	Rekultywacja gruntów zdegradowanych	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	300 000,00 zł	WFOŚiGW
Gospodarka odpadami	Usuwanie wyrobów zawierających azbest przez mieszkańców	Gmina Stara Dąbrowa, mieszkańcy	2027-2033	700 000,00 zł	WFOŚiGW, NFOŚiGW

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty [zł]	Źródło finansowania
i zapobieganie powstawaniu odpadów	Likwidacja dzikich wysypisk	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	200 000,00 zł	Budżet Gminy
	Prowadzenie PSZOK	Gmina Stara Dąbrowa, Bio Star Sp. z o.o.	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy, dofinansowania
	Edukacja mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami oraz zapobiegania ich powstawaniu	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy, Fundusze Europejskie, NFOŚiGW
Zasoby przyrodnicze	Szczególne uwzględnianie ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i form ochrony przyrody przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Budżet Gminy
	Opieka nad bezdomnymi zwierzętami	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy
	Tworzenie i pielęgnacja terenów zieleni	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	300 000,00 zł	Budżet Gminy
	Nasadzenia drzew i krzewów	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	300 000,00 zł	Budżet Gminy, WFOŚiGW
	Uwzględnianie kwestii ochrony krajobrazu przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	Brak kosztów	n/d
Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie jednostek OSP	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	1 500 000,00 zł	MSWiA, WFOŚIGW, budżet Gminy
	Zakup sprzętu przeciwpowodziowego	Gmina Stara Dąbrowa	2027-2033	30 000,00 zł	WFOŚiGW

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty [zł]	Źródło finansowania
Edukacja ekologiczna	Organizacja warsztatów, konkursów i kampanii ekologicznych	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	500 000,00 zł	WFOŚiGW, NFOŚiGW, budżet Gminy
	Organizacja akcji sprzątania świata i sadzenia drzew	Gmina Stara Dąbrowa	Zadanie ciągłe	100 000,00 zł	Budżet Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Zadania monitorowane

W celu określenia zadań monitorowanych, do instytucji i organów odpowiedzialnych za realizację ochrony środowiska oraz ochronę zasobów przyrodniczych na terenie gminy Stara Dąbrowa rozesłano wnioski o udostepnienie informacji na temat planowanych działań we wskazanym zakresie.

Należy podkreślić, że przedstawiona poniżej lista zadań nie zamyka możliwości realizowania innych działań. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć niewskazanych w harmonogramie, jednak takich, które mieszczą się w ramach obszarów i kierunków interwencji programu.

Tabela 38. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań monitorowanych

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty [zł]	Źródło finansowania
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Kontrola podmiotów gospodarczych pod kątem przestrzegania pozwoleń na emisję gazów i pyłów	WIOŚ, Starostwo Powiatowe w Stargardzie	Zadanie ciągłe	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Budżet WIOŚ, Budżet Powiatu
	Promocja koncepcji prosumenckiej oraz transformacji wytwarzania i dostarczania ciepła sieciowego i ogrzewania indywidualnego w kierunku rozwiązań bezemisyjnych lub niskoemisyjnych	Urząd Marszałkowski	do 2030 r.	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Budżet Urzędu Marszałkowskiego
	Realizacja Programu Priorytetowego "Czyste Powietrze"	WFOŚiGW w Szczecinie	Czas trwania Programu	Brak możliwości określenia kosztów	Beneficjenci, WFOŚiGW
Zagrożenia hałasem	Kontrola podmiotów gospodarczych pod kątem przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu	WIOŚ	Zadanie ciągłe	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Budżet WIOŚ
Pola elektromagnetyczne	Monitoring PEM zgodnie z PMŚ w punkcie pomiarowym na terenie gminy	GIOŚ	2028 r.	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Budżet GIOŚ
Gospodarowanie wodami	Stosowanie prawidłowych dawek nawozów na terenach rolniczych i nawożenie we właściwych terminach, zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej	Mieszkańcy gminy (rolnicy)	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Środki własne rolników
	Eksploatacja, obsługa i konserwacja urządzeń wodnych wraz z odcinkowym utrzymaniem koryt cieków naturalnych	Zarząd Zlewni w Stargardzie	2027-2033	Brak możliwości określenia kosztów	Dotacja utrzymaniowa, budżet ZZ w Stargardzie

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty [zł]	Źródło finansowania
	Prace utrzymaniowe na rzece Giełdnica (0+000-19+220)	Zarząd Zlewni w Stargardzie	2027 r.	331 075,17 zł	Dotacja utrzymaniowa, budżet ZZ w Stargardzie
	Wprowadzanie zachęt finansowych dla właścicieli prywatnych nieruchomości do montażu zbiorników na gromadzenie wód opadowych	WFOŚiGW	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	WFOŚiGW, środki mieszkańców
Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Mieszkańcy	2027-2028	3 500 000,00 zł	PS WPR, budżet Gminy
Zasoby geologiczne	Prowadzenie monitoringu osuwisk i wykrywanie terenów zagrożonych ruchami masowymi	Starostwo Powiatowe w Stargardzie	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Powiatu
	Kontrole przestrzegania warunków koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża nieobjętego własnością górniczą	Starostwo Powiatowe w Stargardzie	Brak danych	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Budżet Powiatu
Gleby	Rozwój rolnictwa zrównoważonego i ekologicznego	Mieszkańcy gminy (rolnicy), PZDR w Stargardzie	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Środki własne mieszkańców (rolników), środki PZDR
	Szkolenia w zakresie: dostosowanie do zmian klimatycznych oraz ochrona wód, gleby i powietrza (uwzględniająca wymagania ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy azotanowej, dyrektywy NEC, aktualnych inicjatyw Zielonego Ładu), w tym: racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie (w tym poprzez zwiększenie retencji wodnej i działalność lokalnych partnerstw wodnych); w tym, ograniczanie strat składników odżywczych	PZDR w Stargardzie	Zadanie ciągłe	W ramach działalności statutowej	Środki PZDR w Stargardzie

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty [zł]	Źródło finansowania
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest przez mieszkańców	Mieszkańcy	2027-2033	700 000,00 zł	WFOŚiGW, NFOŚiGW
	Prowadzenie PSZOK	Bio Star Sp. z o.o.	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Gminy, dofinansowania
	Kontrole przedsiębiorców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami	WIOŚ	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet WIOŚ
Zasoby przyrodnicze	Ochrona lasu przed szkodami od zwierzyny (grodzenie upraw)	Nadleśnictwo Dobrzany	do 2033 r.	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Nadleśnictwa Dobrzany
	Hodowla lasu	Nadleśnictwo Dobrzany, Nadleśnictwo Kliniska	do 2033 r.	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Nadleśnictwa Dobrzany, budżet Nadleśnictwa Kliniska
Zagrożenia poważnymi awariami	Prowadzenie kontroli w zakładach pod kątem przepisów przeciwpożarowych	KP PSP w Stargardzie	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet KP PSP w Stargardzie
	Ochrona przeciwpożarowa w lasach (utrzymanie dojazdu pożarowego)	Nadleśnictwo Dobrzany	Zadanie ciągłe	Brak możliwości określenia kosztów	Budżet Nadleśnictwa Dobrzany
Edukacja ekologiczna	Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania	Urząd Marszałkowski	do 2030 r.	Brak możliwości określenia kosztów dla gminy Stara Dąbrowa	Środki unijne, środki krajowe, budżet Urzędu Marszałkowskiego, NFOŚiGW, WFOŚiGW w Szczecinie

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty [zł]	Źródło finansowania
	zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego				
Monitoring środowiska	Monitoring jakości powietrza	GIOŚ	Zadanie ciągłe	W ramach kosztów funkcjonowania jednostki	Budżet GIOŚ
	Badania monitoringowe JCWP rzecznych i jeziornych	GIOŚ	Zadanie ciągłe		Budżet GIOŚ
	Monitoring jakości wód podziemnych	GIOŚ	Zadanie ciągłe		Budżet GIOŚ
	Monitoring PEM zgodnie z PMŚ w punkcie pomiarowym na terenie gminy	GIOŚ	2028 r.		Budżet GIOŚ
	Monitoring hałasu	GIOŚ, WIOŚ	Zadanie ciągłe		Budżet GIOŚ, budżet WIOŚ

Źródło: Opracowanie własne

7 System realizacji programu ochrony środowiska

Główne zagrożenia dla realizacji planowanych działań

W okresie obowiązywania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2027-2030 z perspektywą do roku 2034 r. wystąpić mogą zagrożenia dla realizacji zaplanowanych działań, do których należeć mogą:

- brak dofinansowań ze środków zewnętrznych oraz długotrwałe procedury ubiegania się o wsparcie finansowe, głównie ze środków UE,
- niewystarczające środki własne na realizację inwestycji,
- długotrwałe procedury przetargowe,
- postępujące zmiany klimatyczne i związane z nimi niebezpieczne zjawiska (susze, powodzie, huraganowe wiatry),
- skomplikowane i długotrwałe procedury uzyskiwania decyzji administracyjnych (środowiskowych, lokalizacyjnych),
- zmiany prawa w zakresie ochrony środowiska,
- brak wykwalifikowanej siły roboczej,
- opóźnienia w realizacji inwestycji spowodowane przez: nieefektywne planowanie, błędy projektowe, opieszałość wykonawcy, niekorzystne warunki pogodowe, zmiany w regulacjach prawnych, przypadki losowe i nieprzewidziane zdarzenia (awarie, znaleziska archeologiczne, znaleziska w postaci materiałów wybuchowych).

Źródła finansowania

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

W ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, środki przekazywane są na zasadach konkursowych, głównie na dofinansowanie budowy, przebudowy i remontu dróg powiatowych i gminnych. Wsparcie będzie przyznawane na podstawie wniosków o dofinansowanie, składanych przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach naborów przeprowadzanych na terenie każdego województwa. Za przeprowadzenie naboru oraz późniejszą ocenę wniosków o dofinansowanie odpowiadają wojewodowie.

Warunkiem uzyskania dofinansowania jest złożenie przez właściwego zarządcę drogi wniosku o dofinansowanie u wojewody i spełnienie kryteriów kwalifikacyjnych. Kryteria oceny wniosków określone są w ustawie o Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg i wskazują szereg przesłanek, które powinny zostać wzięte pod uwagę przez komisję dokonującą oceny wniosku. Uwzględnia się takie kwestie jak: zwiększenie dostępności transportowej jednostek administracyjnych, zapewnienie spójności sieci dróg publicznych, podnoszenie standardów technicznych dróg powiatowych i gminnych, poprawę stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego czy poprawę dostępności terenów inwestycyjnych. Natomiast wojewodowie ustalą szczegółowe kryteria uwzględniające specyfikę i potrzeby regionu.

Premier zatwierdza ostateczne listy zadań powiatowych i gminnych do dofinansowania z RFRD, z prawem dokonywania w nich zmian. W tym celu w planie finansowym RFRD wyodrębnia się rezerwę w kwocie stanowiącej równowartość 5 proc. planowanych wydatków Funduszu w danym roku, którą dysponował będzie szef rządu.

Wysokość dofinansowania ze środków RFRD na zadania powiatowe i gminne będzie uzależniona od dochodów danej jednostki samorządu terytorialnego: im niższy dochód podatkowy jednostek samorządu terytorialnego, tym większa wartość dofinansowania, przy czym maksymalne dofinansowanie będzie mogło wynieść aż do 80% kosztów realizacji zadania.

Program Czyste Powietrze

Celem Programu Czyste Powietrze jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Przeznaczony jest dla właścicieli lub współwłaścicieli jednorodzinnych budynków mieszkalnych lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. W ramach Programu można uzyskać bezzwrotne dofinansowanie na:

- wymianę kopciucha na nowe efektywne i ekologiczne źródło ciepła,
- modernizację lub wykonanie instalacji grzewczej,
- ocieplenie budynku,
- wymianę okien i drzwi,
- zakup rekuperacji, czyli wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- ocenę stanu energetycznego domu i wskazanie najlepszego rozwiązania (obowiązkowe w nowej wersji programu są: audyt i dokument podsumowujący audyt energetyczny oraz świadectwo charakterystyki energetycznej).

Wysokość dofinansowania uzależniona jest od rodzaju wykonywanej inwestycji oraz aktualnego zapotrzebowania budynku na energię. W wariancie najwyższego finansowania, przy zapotrzebowaniu na energię przekraczającym 140 [kWh/m^2/rok], wysokość dofinansowania wynieść może 170 100 zł.

Koszty w programie Czyste Powietrze powinny być ponoszone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, postanowieniami umowy dotacji, wymogami tego programu, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, i optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Przed zakupem materiałów budowlanych, takich jak np. okna, drzwi czy systemy grzewcze, a także usług, należy sprawdzić czy ich ceny nie są zawyżone w odniesieniu do cen i stawek rynkowych.

Zawyżone koszty mogą zostać uznane za nieuzasadnione, co może skutkować utratą dotacji lub konsekwencjami prawnymi. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) ma prawo i obowiązek kontrolować wydatki, analizować faktury i domagać się

uzasadnienia poniesionych kosztów. W przypadku podejrzenia nieprawidłowości, sprawa może zostać zgłoszona do odpowiednich organów.

Program Ciepłe Mieszkanie

Celem programu „Ciepłe Mieszkanie" jest wsparcie wymiany źródeł ciepła na paliwo stałe i poprawa efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych. Program realizowany jest w modelu, w którym NFOŚiGW udostępnia środki na realizację WFOŚiGW, a one z kolei podpisują stosowne umowy z zainteresowanymi gminami. Następnie gminy ogłaszają na swoim terenie nabór wniosków wśród mieszkańców – beneficjentów końcowych. To osoby fizyczne, właściciele lokali mieszkalnych stanowiących własność gminy, a także wspólnoty mieszkaniowe posiadające 3-7 lokali.

W ramach kosztów kwalifikowanych dla osób fizycznych przewidziano dofinansowanie na demontaż nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe (tzw. kopciuchów) oraz zakup i montaż źródła ciepła albo podłączenie lokalu mieszkalnego do efektywnego źródła ciepła w budynku. Jeśli to zadanie zostanie wykonane, dopuszcza się także sfinansowanie: zakupu i montażu wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła, wykonanie stolarki okiennej i drzwiowej, a także przygotowanie niezbędnej dokumentacji projektowej.

W przypadku wspólnot mieszkaniowych dotacja obejmie: demontaż wszystkich nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe w budynku oraz zakup i montaż źródła ciepła do celów ogrzewania lub ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej, zakup i montaż: nowej instalacji centralnego ogrzewania i/lub cwu, wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła, ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi, drzwi/bram garażowych, mikroinstalacji fotowoltaicznej, a także na przygotowanie dokumentacji (audyt energetyczny, dokumentacja projektowa, ekspertyzy).

Podstawowy poziom dofinansowania – przy dochodach do 135 tys. zł rocznie – to szansa na dotację do 16,5 tys. zł, nie więcej niż 30% kosztów kwalifikowanych na jeden lokal mieszkalny oraz do 35% w przypadku lokali z gmin najbardziej zanieczyszczonych (do 19 tys. zł). Podwyższone dotacje przewidziano przy dochodach do 1894 zł w gospodarstwie wieloosobowym i do 2 651 zł w jednoosobowym (chodzi o przeciętny miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego). Wówczas można starać się o 27,5 tys. zł, do 60% kosztów kwalifikowanych lub 29,5 tys. zł (do 65% kosztów), jeśli to lokal z listy gminy najbardziej zanieczyszczonych.

Najwyższe wsparcie otrzymają ci, których przeciętny miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekracza 1090 zł w gospodarstwie wieloosobowym i 1526 zł w jednoosobowym lub jest ustalone prawo do zasiłku stałego, okresowego, rodzinnego lub opiekuńczego. Wówczas na przedsięwzięcie przewidziano aż 41 tys. zł wsparcia (do 90 proc. kosztów kwalifikowanych) lub 43,9 tys. zł (95 proc. kosztów) dla budynków w miejscowości ujętej na liście najbardziej zanieczyszczonych gmin.

Program „Ciepłe Mieszkanie” jest obecnie wstrzymany, ale nie jest wykluczone jego kontynowanie w przyszłości.

Ulga Termomodernizacyjna

Jest to odliczenie dla podatników, którzy są właścicielami i współwłaścicielami domów jednorodzinnych (także w zabudowie szeregowej lub bliźniaczej). Ulgę można łączyć np. z dotacją z programu „Czyste Powietrze”. Polega na odliczeniu od podstawy obliczenia podatku (przychodów – w przypadku podatku zryczałtowanego) wydatków poniesionych na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w budynku mieszkalnym jednorodzinnym. Kwota odliczenia nie może przekroczyć 53 000 zł w odniesieniu do wszystkich realizowanych przedsięwzięć termomodernizacyjnych w poszczególnych budynkach, których podatnik jest właścicielem lub współwłaścicielem.

Przedsięwzięciem termomodernizacyjnym jest:

- ulepszenie, w wyniku którego następuje zmniejszenie zapotrzebowania na energię dostarczaną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej oraz ogrzewania do budynków mieszkalnych,
- ulepszenie, w wyniku którego następuje zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła, jeżeli budynki mieszkalne, do których dostarczana jest z tych sieci energia, spełniają wymagania w zakresie oszczędności energii, określone w przepisach prawa budowlanego, lub zostały podjęte działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii dostarczanej do tych budynków,
- wykonanie przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła, w wyniku czego następuje zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do budynków mieszkalnych,
- całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji.

Odliczeniu podlegają wydatki, które:

- są wymienione w załączniku do rozporządzenia Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie określenia wykazu rodzajów materiałów budowlanych, urządzeń i usług związanych z realizacją przedsięwzięć termomodernizacyjnych (Dz. U. 2018 poz. 2489 ze zm.),
- dotyczą przedsięwzięcia termomodernizacyjnego, które zostanie zakończone w okresie 3 kolejnych lat, licząc od końca roku podatkowego, w którym podatnik poniósł pierwszy wydatek,
- zostały udokumentowane fakturą wystawioną przez podatnika podatku od towarów i usług niekorzystającego ze zwolnienia od tego podatku,

- nie zostały sfinansowane (dofinansowane) ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej lub zwrócone podatnikowi w jakiejkolwiek formie,
- nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, odliczone od przychodu na podstawie ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne lub uwzględnione przez podatnika w związku z korzystaniem z ulg podatkowych w rozumieniu Ordynacji podatkowej.

Program Mój Prąd

Program dedykowany jest prosumentom, rozliczającym się z wyprodukowanej energii w system net-billing (system wartościowy). Dla instalacji PV zgłoszonych do przyłączenia do sieci elektroenergetycznej od 1 sierpnia 2024 r. konieczna jest inwestycja w magazyn energii elektrycznej lub/i magazyn ciepła. Moc takiej instalacji fotowoltaicznej może wynieść od 2 kW do 20 kW. Dla instalacji zgłoszonych do przyłączenia do sieci elektroenergetycznej do 31 lipca 2024 r. obowiązuje przydział mocy jak w naborach poprzednich: od 2 kW do 10 kW. Celem programu jest:

- zwiększenie produkcji energii elektrycznej z mikroinstalacji fotowoltaicznych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- umożliwienie magazynowania wyprodukowanej energii elektrycznej z instalacji fotowoltaicznych (magazyny energii elektrycznej),
- umożliwienie magazynowania wyprodukowanej energii elektrycznej z instalacji fotowoltaicznych (magazynowanie ciepła). Skutkiem realizacji powyższych celów będzie zwiększenie wykorzystania OZE w budynkach jednorodzinnych.

Program przewiduje współfinansowanie w formie dotacji (grantu) dla beneficjenta końcowego (dla osób fizycznych) na zakup i montaż mikroinstalacji fotowoltaicznej:

- zgłoszonej do przyłączenia do sieci do 31 lipca 2024 r., przedział mocy od 2 kW do 10 kW, mikroinstalacja może zostać zgłoszona do dofinansowania bez urządzenia dodatkowego – magazynu ciepła magazynu energii elektrycznej wspierających autokonsumpcję wytworzonej energii elektrycznej w mikroinstalacji PV,
- zgłoszonej do przyłączenia do sieci od 01.08.2024 r., przedział mocy od 2 kW do 20 kW, mikroinstalacja może zostać zgłoszona do dofinansowania tylko pod warunkiem zgłoszenia urządzenia – magazynu ciepła magazynu energii elektrycznej wspierających autokonsumpcję wytworzonej energii elektrycznej w mikroinstalacji PV.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) jest jednym z głównych instrumentów finansowych europejskiej polityki spójności. Służy on złagodzeniu dysproporcji w rozwoju europejskich regionów i podniesieniu poziomu życia w regionach znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.

EFRR realizując cel główny wskazany powyżej, wspiera rozwój i dostosowanie strukturalne regionów opóźnionych pod względem rozwoju oraz przekształcanie upadających regionów przemysłowych. W latach 2021-2027 polityka spójności ma pięć celów:

- Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza (1. cel),
- Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa (2. cel),
- Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne (3. cel),
- Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych (4. cel),
- Europa bliżej obywateli – zrównoważony i zintegrowany rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych (5. cel).

Każdy region i każde państwo członkowskie muszą skoncentrować co najmniej 30% przyznanych mu środków z EFRR na 2. cel, tj, na bardziej przyjazną dla środowiska i niskoemisyjną transformację w kierunku gospodarki o zerowych emisjach netto i odpornej Europy. Ponadto w zależności od poziomu dobrobytu każdy region i każde państwo członkowskie muszą skoncentrować wydatki na 1. celu, czyli bardziej konkurencyjnej i inteligentnej Europie. Finansowanie należy rozdzielać w następujący sposób:

- Słabiej rozwinięte regiony lub państwa członkowskie muszą przeznaczać co najmniej 25% na 1. cel,
- Regiony lub państwa członkowskie znajdujące się w fazie przejściowej muszą przeznaczać co najmniej 40% na 1. cel,
- Lepiej rozwinięte regiony lub państwa członkowskie muszą przeznaczać co najmniej 85% przyznanych środków na 1. i 2. cel.

Regionom słabiej rozwiniętym będzie przysługiwać stopa współfinansowania do 85% kosztów projektów. Stopy współfinansowania dla regionów znajdujących się w fazie przejściowej i dla regionów lepiej rozwiniętych wynoszą odpowiednio 60% i 50%.

Program LIFE

Program LIFE jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska, w tym przyrody oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie,

a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska i klimatu. Program realizuje cele szczegółowe w ramach wyznaczonych obszarów priorytetowych:

- Obszar Środowisko:
    - Podprogram: przyroda i różnorodność biologiczna,
    - Podprogram: gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia,
- Obszar Klimat:
    - Podprogram: łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej,
    - Podprogram: przejście na czystą energię.

Całkowity budżet Programu LIFE na lata 2021-2027 wynosi 5,432 mld euro, w tym na działania na rzecz środowiska -3,488 mld euro oraz na rzecz klimatu – 1,944 mld euro.

Standardowe dofinansowanie projektu LIFE przez Komisję Europejską wynosi do 60% wartości kosztów kwalifikowanych, a w przypadku projektów przyrodniczych do 75% (w przypadku projektów służących gatunkom i siedliskom priorytetowym/zagrożonym). Polscy Wnioskodawcy mogą dodatkowo ubiegać się o współfinansowanie projektu ze środków krajowych NFOŚiGW uzupełniając montaż finansowy przedsięwzięcia nawet do 95% kosztów kwalifikowanych. Narodowy Fundusz w ramach Inkubatora Wniosków LIFE udostępnia także środki w wysokości nawet do 80 tys. zł na przygotowanie i złożenie wniosków do Programu LIFE.

Program Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego

Program Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027, w ramach priorytetu „Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego, przewiduje następujące działania, cele szczegółowe i powiązane z nimi zakresy wspieranych inwestycji:

- Działanie FEPZ.02.01. Wsparcie efektywności energetycznej poprzez instrumenty finansowe:
    - Cel szczegółowy– Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych – wsparcie obejmuje:
        - Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej (wraz z audytem),
        - Modernizację oświetlenia publicznego,
        - Poprawę efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach (wraz z audytem), inwestycje ograniczające zużycie energii, odzyskiwanie energii w procesie produkcyjnym, zastosowanie efektywnych energetycznie technologii, kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w przedsiębiorstwach.
- Działanie FEPZ.02.07. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (ZIT):
    - Cel szczegółowy – Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych – wsparcie obejmuje:

        - Termomodernizacja budynków zabytkowych i komunalnych (budynki, w których co najmniej 30% mieszkań stanowią mieszkania komunalne, socjalne, wspomagane i chronione) – bez dodatkowych warunków,
        - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej spełniających określone kryteria warunkujące wsparcie dotacyjne.
- Działanie FEPZ.02.08. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (IIT):
    - Cel szczegółowy: Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych – wsparcie obejmuje:
        - Termomodernizację budynków zabytkowych i komunalnych (budynki, w których co najmniej 30% mieszkań stanowią mieszkania komunalne, socjalne, wspomagane i chronione) – bez dodatkowych warunków,
        - Termomodernizację budynków użyteczności publicznej jeśli dodatkowo spełniają określone kryteria warunkujące.
- Działanie FEPZ.02.09. Wsparcie rozwoju OZE poprzez instrumenty finansowe:
    - Cel szczegółowy: Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju – wsparcie obejmuje:
        - Budowa i rozbudowa instalacji do produkcji energii z OZE wraz z przyłączami i magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i wodoru.
- Działanie FEPZ.02.12. Adaptacja do zmian klimatu (typ beneficjenta – administracja publiczna, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, służby publiczne):
    - Cel szczegółowy: Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego – wsparcie obejmuje:
        - Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu,
        - Edukacja klimatyczna dla mieszkańców/instytucji,
        - Mała retencja wodna.
- Działanie FEPZ.02.13 Adaptacja do zmian klimatu (ZIT) (typ beneficjenta – administracja publiczna, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne):
    - Cel szczegółowy: Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego – wsparcie obejmuje:
        - Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu,
        - Edukacja klimatyczna dla mieszkańców/instytucji,

        - Mała retencja wodna.
- Działanie FEPZ.02.14. Adaptacja do zmian klimatu (IIT) (typ beneficjenta – administracja publiczna):
    - Cel szczegółowy: Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego – wsparcie obejmuje:
        - Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu,
        - Edukacja klimatyczna dla mieszkańców/instytucji,
        - Mała retencja wodna.
- Działanie FEPZ.02.15. Wzmocnienie służb ratownictwa:
    - Cel szczegółowy: Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego – wsparcie obejmuje:
        - Wsparcie potencjału służb ratownictwa w usuwaniu skutków zmian klimatycznych.
- Działanie FEPZ.02.16 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków:
    - Cel szczegółowy: Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej – wsparcie obejmuje:
        - Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych, w tym budowa lub przebudowa oczyszczalni ścieków zgodnie z priorytetami KPOŚK – aglomeracje od 2 do 15 tys. RLM.
- Działanie FEPZ.02.18 Gospodarowanie odpadami komunalnymi:
    - Cel szczegółowy: Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – wsparcie obejmuje:
        - Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
        - Systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK).
- Działanie FEPZ.02.20 Wsparcie transformacji w kierunku GOZ poprzez instrumenty finansowe:
    - Cel szczegółowy: Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – wsparcie obejmuje:
        - Wsparcie transformacji w kierunku GOZ poprzez wsparcie w ramach IF.
- Działanie FEPZ.02.23 Ochrona przyrody i jej zasobów:

- Cel szczegółowy: Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia – wsparcie obejmuje:
    - Ochrona siedlisk i gatunków (ochrona in-situ, ex-situ), zwalczanie gatunków obcych, ochrona i zachowanie dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000; Kluczowym zadaniem będzie zatrzymanie postępującej degradacji środowiska, zanikania siedlisk na skutek eutrofizacji, zanieczyszczeń, wpływu zmian klimatu, pogarszania warunków hydrologicznych czy ekspansji gatunków obcych.
    - Dokumentacja planistyczna dla obszarów chronionych oraz inwentaryzacja zasobów przyrodniczych i krajobrazowych,
    - Wsparcie ośrodków edukacji ekologicznej oraz działania edukacyjne.

– Działanie FEPZ.02.25 Ochrona powierzchni ziemi i ograniczenie zanieczyszczeń:
    - Cel szczegółowy: Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia – wsparcie obejmuje:
        - Rekultywacja gruntów.

<u>Programy dofinansowań Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska</u>

Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach

Celem programu jest poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez oczyszczanie ścieków, zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. Formą dofinansowania jest pożyczka, o którą ubiegać się mogą jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oraz podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Wspierane są przedsięwzięcia dofinansowywane ze środków krajowych i zagranicznych, z wyjątkiem przedsięwzięć uzyskujących wsparcie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 oraz Programu Fundusze Europejski na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, takie jak:

– budowa, rozbudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych (także w zakresie dotyczącym przetwarzania osadów ściekowych oraz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych wyłącznie na potrzeby własne operatora, tj. na działalność wodno-ściekową, jak również w zakresie przygotowania ścieków oczyszczonych do ponownego użycia,
– budowa, rozbudowa lub modernizacja zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej (zakres przedsięwzięć zgodny z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji) wraz z budową przyłączy budynków do kanalizacji sanitarnej realizowanej w ramach przedsięwzięcia będącego przedmiotem wniosku,

– budowa przyłączy budynków do istniejącej kanalizacji sanitarnej na obszarze aglomeracji.

Adaptacja do zmian klimatu

Celem Programu jest podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu oraz zagrożeń naturalnych (m.in. zgodnie z kierunkami działań zapisanymi w „Strategiczny Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" oraz Polityką Ekologiczną Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej oraz strategią „Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu"), jak również poważnych awarii, usprawnienie usuwania ich skutków oraz wzmocnienie wybranych elementów zarządzania środowiskiem. Celem jest również upowszechnienie nowoczesnych, efektywnych i skutecznych rozwiązań służących poprawie jakości życia mieszkańców oraz poprawiających odporność miast na skutki zmian klimatu, jak również zwiększających przystosowanie do zmian klimatu na terenach wiejskich.

Formą dofinansowania jest pożyczka do 100% kosztów kwalifikowanych, przekazanie środków (dotyczy państwowych jednostek budżetowych) – do 50% kosztów kwalifikowanych, dotacja (dotyczy jednostek samorządu terytorialnego realizujących zadania w zakresie retencji korytowej lub przykorytowej na obszarach wiejskich) – do 70% kosztów kwalifikowanych. Beneficjentami mogą być:

– jednostki samorządu terytorialnego i ich związku oraz podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,
– służby ratownicze będące państwowymi jednostkami budżetowymi wskazane w Porozumieniu w sprawie współdziałania w zakresie zwalczania zagrożeń dla środowiska zawartym w dniu 23.02.2021 r. w Warszawie pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji a Ministrem Klimatu i Środowiska,
– spółki prawa handlowego, państwowe osoby prawne,
– państwowe jednostki budżetowe, do których ustawowych zadań należy ochrona środowiska,
– spółdzielnie mieszkaniowe (w rozumieniu ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych), wspólnoty mieszkaniowe (w rozumieniu ustawy z 24 czerwca 1994 r. o własności lokali).

Program „Moje Ciepło"

Celem programu jest wsparcie rozwoju ogrzewnica indywidualnego i rozwoju energetyki prosumenckiej w obszarze powietrznych, wodnych i gruntowych pomp ciepła w nowych budynkach mieszkalnych jednorodzinnych. Polega na współfinansowaniu inwestycji dotyczących zakupu i montażu nowych pomp ciepła (powietrznych i gruntowych) wykorzystywanych do celów ogrzewania lub ogrzewania i ciepłej wody użytkowej w nowych budynkach mieszkalnych jednorodzinnych. Współfinansowaniu podlega:

- Zakup/montaż gruntowych pomp ciepła – pompy ciepła grunt/woda, woda/woda z osprzętem, zbiornikiem akumulacyjnym/buforowym, zbiornikiem ciepłej wody użytkowej z osprzętem,
- Zakup/montaż pompy ciepła typu powietrze/powietrze (w systemie centralnym obsługującym cały budynek) z osprzętem,
- Zakup/montaż pompy ciepła typu powietrze/woda z osprzętem, zbiornikiem akumulacyjnym/buforowym, zbiornikiem cwu z osprzętem.

W budynku mieszkalnym jednorodzinnym nie może znajdować się (również w okresie trwałości inwestycji) źródło ciepła na paliwo stałe.

Program „Poprawa efektywności energetycznej budynków edukacyjnych"

Celem programu jest poprawa efektywności energetycznej budynków edukacyjnych poprzez realizację kompleksowych modernizacji zmniejszających zużycie energii oraz emisję gazów cieplarnianych, z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii, w tym poprzez zoptymalizowane inwestycje realizowane w formule ESCO/EPC. Program wspiera również zwiększenie samowystarczalności energetycznej budynków edukacyjnych oraz ich adaptację do zmian klimatu. Dofinansowanie w formie dotacji wynosi do 85% kosztów kwalifikowanych, z zastrzeżeniem, że:

- jednostkowy koszt kwalifikowany wyrażony jako iloraz kosztów kwalifikowanych do powierzchni o regulowanej temperaturze powietrza nie może przekraczać wartości 2 000 zł za 1 m^2,
- inwestycje uzyskały w ocenie min. 7 pkt, za wyjątkiem inwestycji w ramach których likwidowane będą nieefektywne źródła ciepła na stałe paliwa kopalne, które nie są oceniane według kryteriów jakościowych punktowych,
- dla inwestycji, które nie uzyskały min. 7 pkt i inwestycji realizowanych w formule ESCO/EPC dofinasowanie wynosi do 49%,
- jednostkowy koszt kwalifikowany, o którym mowa w pkt a) nie obowiązuje dla inwestycji realizowanych w formule ESCO/EPC. Inwestycje w formule ESCO/EPC nie są oceniane według kryteriów jakościowych punktowych.

Dofinansowanie w formie pożyczki jest finansowaniem uzupełniającym finansowanie dotacyjne do 85% kosztów kwalifikowanych, z zastrzeżeniem, że dla inwestycji:

- w ramach których likwidowane będą nieefektywne źródła ciepła na stałe paliwa kopalne,
- realizowanych w formule ESCO/EPC,

uzupełniające finansowanie pożyczkowe jest podwyższone do 100% kosztów kwalifikowanych.

Rodzaje wspieranych inwestycji: inwestycje polegające na poprawie efektywności energetycznej wraz z możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii w budynku/budynkach szkół, przedszkoli i placówek kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia zawodowego oraz branżowych centr umiejętności, umożliwiające uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności

i kwalifikacji zawodowych lub zmianę kwalifikacji zawodowych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych umożliwiających dzieciom i młodzieży, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna. Zakres modernizacji energetycznej ww. budynków musi wynikać z posiadanego audytu energetycznego, wykazującego minimalną łączną redukcję zapotrzebowania na energię pierwotną budynków na poziomie 30% w stosunku do stanu istniejącego oraz redukcję zapotrzebowania na energię końcową na poziomie co najmniej 25% w stosunku do stanu istniejącego

Beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego oraz inne osoby prawne będące organem prowadzącym szkołę lub placówkę, z zastrzeżeniem ust. 7.3 pkt 10 Programu priorytetowego.

Program „Energia dla wsi"

Celem programu jest wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gmin wiejskich i wiejsko-miejskich. W ramach wniosków o dotację można ubiegać się o inwestycje dotyczące budowy: elektrowni wodnych, instalacji wytwarzania energii z biogazu rolniczego w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, oraz magazynów energii. Z kolei w ramach wniosków o pożyczkę można ubiegać się o inwestycje dotyczące budowy: elektrowni wodnych, instalacji wytwarzania energii z biogazu rolniczego w warunkach wysokosprawnej kogeneracji, instalacji wiatrowych oraz instalacji fotowoltaicznych. Beneficjentami programu mogą być:

- spółdzielnie energetyczne i jej członkowie będący przedsiębiorcami,
- powstające spółdzielnie energetyczne (spółdzielnie lub spółdzielnie rolników, których przedmiotem działalności jest wytwarzanie energii elektrycznej lub biogazu, lub ciepła, w instalacjach odnawialnego źródła energii i równoważenie zapotrzebowania energii elektrycznej lub biogazu, lub ciepła, wyłącznie na potrzeby własne spółdzielni energetycznej i jej członków, która zamierza ubiegać się o umieszczenie jej w wykazie spółdzielni energetycznych),
- rolnik (osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej).

System realizacji programu ochrony środowiska

Wdrażanie zapisów Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa oparte jest o system zarządzania tym programem, na który składają się następujące elementy:

- współpraca z interesariuszami/uczestnikami programu,
- monitorowanie wdrażania POŚ, w tym monitoring środowiska,
- okresowa sprawozdawczość,

- ewaluacja przyjętych celów, kierunków interwencji i działań,
- aktualizacja dokumentu.

Zarządzanie programem powinno odbywać się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania, zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

Uczestnicy wdrażania Programu

Bezpośrednim realizatorem Programu będą podmioty gospodarcze, instytucje i jednostki samorządowe planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program, jak również Urząd Gminy Stara Dąbrowa jako prowadzący inwestycje w zakresie ochrony środowiska na swoim terenie. Podmioty te będą również przekazywały informacje w ramach monitoringu realizacji zadań i efektów w środowisku. Bezpośrednim odbiorcą Programu będzie społeczeństwo gminy.

W procesie planowania uwzględniany jest również szeroki udział społeczeństwa, polegający na konsultacjach treści dokumentu ze społeczeństwem poprzez zgłaszanie wniosków, uwag i opinii. Możliwość udziału społeczeństwa musi być zapewniona na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2026 poz. 670).

Instrumenty realizacji Programu

Realizacja Programu odbywać się będzie z wykorzystaniem instrumentów, które pozwolą na jego weryfikację w oparciu o wyniki monitorowania procesów zachodzących środowisku przyrodniczym oraz infrastrukturze powiązanej z ochroną środowiska. Są to instrumenty prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.

<u>Instrumenty prawne</u>

Do instrumentów prawnych zaliczyć należy m.in.:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych,
- pozwolenia wodnoprawne,
- zezwolenia na wycinkę drzew,
- decyzje dotyczące gospodarowania odpadami,
- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ponadto bardzo ważnymi instrumentami służącymi właściwemu gospodarowaniu zasobami środowiska i realizowaniu polityki ekologicznej są raporty i przeglądy ekologiczne oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring,

czyli pomiar stanu środowiska prowadzony zarówno w odniesieniu do badań jakości środowiska, jak też do ilości zasobów środowiskowych.

Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska (za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za zbieranie, transport i odzysk lub unieszkodliwianie odpadów komunalnych, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki),
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy,
- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych oraz innych.

Instrumenty społeczne

Edukacja ekologiczna jest bardzo ważnym instrumentem społecznym wspomagającym wdrażanie Programów Ochrony Środowiska. Głównym jej celem jest kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw. W ciągu ostatnich lat obserwowano znaczny rozwój edukacji ekologicznej, a w społeczeństwie potrzebę wiedzy na temat aspektów środowiskowych działań i produktów. Istotną rolę odgrywają tutaj pozarządowe organizacje ekologiczne i szkoły wszystkich szczebli. Ponadto ważny oddźwięk w społeczeństwie mają kampanie ekologiczne, które mają na celu uświadamianie i nagłaśnianie problemów ekologicznych społeczeństwu.

Podstawą skuteczności działań edukacyjnych jest rzetelne informowanie społeczeństwa nt. stanu środowiska oraz efektywne komunikowanie się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych mogących mieć wpływ na jakość środowiska.

Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą programy strategiczne np. strategie rozwoju wraz z programami sektorowymi. Strategia jest dokumentem wyznaczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Program Ochrony Środowiska jest bazą dla opracowania programów sektorowych (np. dotyczących rewitalizacji, rozwoju przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, gospodarki niskoemisyjnej, ochrony klimatu, ochrony środowiska, transportu itd.).

Monitorowanie

Monitoring środowiska

Celem monitoringu jest ocena stanu środowiska – czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Wyniki prowadzonego monitoringu są również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Monitoring dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Badanie stanu środowiska realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, który z mocy ustawy koordynowany jest przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ). Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ, opracowywanych przez GIOŚ i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu oraz wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez GIOŚ. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2026-2030 obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.

Badania stanu środowiska w ramach PMŚ realizowane są w oparciu o 7 podsystemów:

- Podsystem monitoringu jakości powietrza,
- Podsystem monitoringu jakości wód,
- Podsystem monitoringu jakości gleby i ziemi,
- Podsystem monitoringu przyrody,
- Podsystem monitoringu hałasu,
- Podsystem monitoringu pól elektromagnetycznych,
- Podsystem monitoringu promieniowania jonizującego.

Programy pomiarowo-badawcze na obszarze województwa zachodniopomorskiego w ramach czterech podsystemów: monitoringu jakości powietrza, monitoringu jakości wód, monitoringu hałasu i monitoringu promieniowania elektromagnetycznego – realizowane są na poziomie krajowym i wojewódzkim. Badania i pomiary w trzech pozostałych podsystemach prowadzone są tylko na poziomie krajowym.

Kontrola i monitoring Programu

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska winny obejmować określenie stopnia wykonania działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ocena stopnia wdrażania Programu będzie dokonywana co dwa lata. W ramach tego procesu należy na bieżąco monitorować postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych działań, a po dwóch latach dokonać oceny rozbieżności między celami

zdefiniowanymi w Programie, a ich wykonaniem oraz analizą przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię dla kolejnego programu.

Wskaźniki realizacji Programu

Podstawą monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska jest sprawozdawczość oparta na wskaźnikach odzwierciedlających stan środowiska naturalnego i presję na środowisko oraz stan infrastruktury technicznej. Są to wskaźniki związane z poszczególnymi celami. Niektóre z mierników są parametrami stanu środowiska w sytuacji, gdy cel programu odnosi się wprost do zasobu środowiskowego.

W poniższej tabeli zamieszczono wykaz wskaźników realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa. Lista wskaźników nie jest zamknięta i może być sukcesywnie modyfikowana. Poza głównymi wskaźnikami przy ocenie skuteczności realizacji programu mogą być brane pod uwagę również wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa. Wskaźniki te ze względu na ich opisowych charakter oraz trudności w definiowaniu ich wartości należy traktować jako fakultatywne.

Tabela 39. Wskaźniki realizacji Programu dla obszarów interwencji

Obszar interwencji	Wskaźnik		
	Nazwa i źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Liczba substancji z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pod kątem ochrony zdrowia na terenie gminy (źródło danych: GIOŚ - RWMŚ)	0 (2025 r.)	0
	Długość ścieżek rowerowych ogółem (źródło: GUS)	0 km (2026 r.)	> 0 km
	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów na terenie gminy (źródło danych: Urząd Marszałkowski)	855,95 Mg (2024 r.)	< 855,95 Mg
	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów na terenie gminy (źródło danych: Urząd Marszałkowski)	2,13 Mg (2024 r.)	< 2,13 Mg

Zagrożenie hałasem	Liczba zakładów ze stwierdzonymi przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu (źródło danych: WIOŚ, GIOŚ)	0 (2023-2025)	0
	Liczba punktów monitoringu hałasu komunikacyjnego na terenie gminy	0 (2023-2025)	>0
Pola elektromagnetyczne	Przypadki przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (źródło danych: GIOŚ)	0 (2024 r.)	0
Gospodarowanie wodami	Liczba JCWP rzecznych o dobrym stanie ogólnym (źródło danych: GIOŚ)	0 z 8 badanych JCWP (2025 r.)	> 0
	Jakość wód ujmowanych i przeznaczonych do zaopatrzenia mieszkańców do celów bytowych (źródło danych: PSSE w Stargardzie)	Spełniająca wymagania (2025 r.)	Utrzymanie stanu
	Klasa jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kania (źródło danych: GIOŚ)	III (2022 r.)	<III
Gospodarka wodno-ściekowa	Długość sieci kanalizacyjnej (źródło danych: PUWiS Sp. z o.o.)	4,6 km (2026 r.)	> 4,6 km
	Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji (źródło danych: GUS)	43,4% (2024 r.)	> 43,4%
	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	109 (2024 r.)	> 109
Zasoby geologiczne	Przypadki stwierdzenia nielegalnego wydobycia kopalin (źródło danych: Urząd Gminy, WIOŚ, Starosta)	0 (2025 r.)	0
Gleby	Udział powierzchni objętej obowiązującymi MPZP w powierzchni ogółem (źródło danych: GUS)	16,1 % (2024 r.)	> 16,1%

	Liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu doradztwa rolniczego (źródło danych: PZDR w Stargardzie)	brak dokładnych danych	W zależności od potrzeb
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Masa wytworzonych na terenie gminy zmieszanych (niesegregowanych) odpadów komunalnych (źródło danych: GUS, Urząd Gminy)	690,14 Mg (2025 r.)	< 690,14 Mg
	Masa wyrobów azbestowych pozostałych do usunięcia (źródło danych: Baza Azbestowa)	669 371 kg	< 669 371 kg
Zasoby przyrodnicze	Lesistość (źródło danych: GUS)	8,8% (2025 r.)	≥ 8,8%
	Liczba pomników przyrody (źródło danych: RDOŚ, CRFOP)	173 szt. (2026 r.)	≥ 173 szt.
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba poważnych awarii (źródło danych: WIOŚ)	0 (2026 r.)	0

Źródło: Opracowanie własne

Sprawozdawczość - ocena i aktualizacja Programu

Ocena realizacji celów i zadań ochrony środowiska określonych w celu realizacji polityki ochrony środowiska w niniejszym Programie Ochrony Środowiska powinna być realizowana co 2 lata poprzez sporządzenie przez Wójta Gminy Stara Dąbrowa raportów z wykonania Programu.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań Programu będzie wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska. Do oceny należy wykorzystać wskaźniki określone w poprzednim podrozdziale.

Opracowane przez organ wykonawczy gminy Stara Dąbrowa raporty, winny być przedkładane Radzie Gminy Stara Dąbrowa w cyklu dwuletnim.

8 Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe dane demograficzne dla gminy Stara Dąbrowa za lata 2021-2025 42
Tabela 2. Podmioty gospodarcze w gminie Stara Dąbrowa w latach 2021-2025 wg sekcji PKD 43
Tabela 3. Liczba dni gorących ($T_{max} \geq 25°C$) i upalnych ($T_{max} \geq 30°C$) w latach 1971-2010 46
Tabela 4. Liczba dni z silnymi mrozami w latach 1981-2010 (dane dla stacji meteorologicznej w Szczecinie)..... 47
Tabela 5. Klasyfikacja zanieczyszczeń powietrza strefy zachodniopomorskiej pod kątem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa 48
Tabela 6. Stan jakości powietrza na terenie gminy Stara Dąbrowa 49
Tabela 7. Emisja zanieczyszczeń z działalności gospodarczej w gminie Stara Dąbrowa 50
Tabela 8. Potencjalne zasoby wód i energii zawarte w poszczególnych okręgach geotermalnych..... 53
Tabela 9. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji klimat i jakość powietrza 54
Tabela 10. Analiza SWOT – obszar interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza..... 55
Tabela 11. Ruch pojazdów na odcinkach dróg wojewódzkich w gminie Stara Dąbrowa..... 57
Tabela 12. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji zagrożenie hałasem.... 57
Tabela 13. Analiza SWOT – obszar interwencji zagrożenia hałasem 59
Tabela 14. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności 60
Tabela 15. Stacje bazowe telefonii komórkowej w gminie Stara Dąbrowa 61
Tabela 16. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji pola elektromagnetyczne 61
Tabela 17. Analiza SWOT – obszar interwencji pola elektromagnetyczne..... 62
Tabela 18. Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych badane w latach 2021-2026..... 66
Tabela 19. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji gospodarowanie wodami 75
Tabela 20. Analiza SWOT – obszar interwencji gospodarowanie wodami..... 76
Tabela 21. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji gospodarka wodno-ściekowa 79
Tabela 22. Analiza SWOT – obszar interwencji gospodarka wodno-ściekowa 80
Tabela 23. Zasoby złóż kopalin w gminie Stara Dąbrowa 81
Tabela 24. Analiza SWOT – obszar interwencji zasoby geologiczne 83
Tabela 25. Analiza SWOT – obszar interwencji gleby..... 85
Tabela 26. Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy przez firmę ATF Polska Sp. z o.o. w 2025 r. 88
Tabela 27. Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy przekazanych do PSZOK w Łęczycy 88
Tabela 28. Masa odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy w latach 2021-2025 89
Tabela 29. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji gospodarka odpadami 94
Tabela 30. Analiza SWOT – obszar interwencji gospodarka odpadami..... 95
Tabela 31. Podstawowe dane o lasach w gminie Stara Dąbrowa 99
Tabela 32. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji zasoby przyrodnicze 104
Tabela 33. Analiza SWOT – obszar interwencji zasoby przyrodnicze..... 105
Tabela 34. Zadania zrealizowane w latach 2023-2026 w obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami 107
Tabela 35. Analiza SWOT – obszar interwencji zagrożenia poważnymi awariami 107
Tabela 36. Cele i kierunki interwencji Programu 114
Tabela 37. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych..... 122

Tabela 38. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań monitorowanych 127
Tabela 39. Wskaźniki realizacji Programu dla obszarów interwencji 147

9 Spis rycin

Rycina 1. Lokalizacja gminy Stara Dąbrowa 39
Rycina 2. Położenie gminy Stara Dąbrowa na tle mezoregionów fizycznogeograficznych 41
Rycina 3. Strefy energii wiatru w Polsce wg H. Lorenc 51
Rycina 4. Wody powierzchniowe w gminie Stara Dąbrowa 65
Rycina 5. Obszary zagrożone powodzią 10-letnią w gminie Stara Dąbrowa 70
Rycina 6. Obszary zagrożone powodzią 100-letnią w gminie Stara Dąbrowa 71
Rycina 7. Obszary zagrożone powodzią 500-letnią w gminie Stara Dąbrowa 72
Rycina 8. Wody podziemne w gminie Stara Dąbrowa 74
Rycina 9. Złoża kopalin w gminie Stara Dąbrowa 82
Rycina 10. Gmina Stara Dąbrowa na tle regionów przyrodniczo-leśnych 97
Rycina 11. Formy ochrony przyrody w gminie Stara Dąbrowa 102

10 Spis załączników

Załącznik nr 1 – Cele dokumentów strategicznych